

NA'VI - MAGYAR SZÓTÁR v. 13.4

Tirea Aean (Corey McConlough) & Marki (Mark Miller)
Compiled and Translated by Kifkeyä Nari (Batiz Zoltán) és P.A.'li makto (Petrovits Andrea)
www.LearnNavi.org

Utolsó frissítés: 21.5.2017

Ez a végleges Na'vi szótár a Dr. Paul Frommer által teremtett nyelv, melyet az Avatar című filmhez alkotott. A szavak egyenesen Frommertől származnak, vagy az ő szavaiból erednek. Külön köszönettel tartozunk a következő személyek hatalmas erőfeszítése miatt: Dr. Frommer, Tuiq és mindenkinek az IRC-n, Skype-on, TeamSpeak-en és a Learn Na'vi oldalon akik ezt a dokumentumot használják.

A magyar verzió elkészítésében külön köszönet illeti a következőket, akik odaadó munkája nélkül nem készülhetett volna el a magyar verzió: tsrräfxätu, tingay mungeyu, Hawnuyu atxen, valamint akik még részt vettek a szótár fordításában.

Néhány megjegyzés: A Frommer által használt Na'vi helyesírást végig megtartottuk: a IPA átírás is adott hozzá. Az összetett nem ragozott szavakhoz és az angolból átvett jövevényszavakhoz megjegyzéseket fűztünk. Néhány olyan szót is belevettünk a szótárba, melyek a gyengüléseket mutatják példák segítségével. Itt található olyan ragozott alakok is, amelyekről úgy gondoltuk, hogy megemlítésük különösen hasznos lehet. Fontos megjegyezni, hogy a nyelvben a todalékok szabadok (külön írandók), ha a módosító szó előtt állnak, utótagként viszont kötötté válnak (egybeírandók), amennyiben a todalékok a módosított szót követik.

Félkövér betűkkel jelöljük a Na'vi szavakat. A magyar meghatározásokat *Dőlt betűkkel* írjuk. Sima betűvel szedve a nyelvtani besorolást találhatjuk: zárójelben «x» tüntetjük fel a lehetséges pozíciókat pl. *t«0. hely»«1»ar«2»on*. A fonetikus átírásban a pontok jelölik a lehetséges infixek helyeit, pl. [*t.a.r.on*] - ez nem szabványos IPA átírás, de nekünk hasznos. A rendhagyó infixumokat (ii) jelöli. Jelezzük az igék tárgyias vagy tárgyatlan voltát, ha az ismert: a csak 'ige'-vel jelölt szavak vagy lehetnek tárgyiasak és tárgyatlanok is, vagy nem lehet eldönteni róluk. Feltételezzük a gyengülés és egyéb hangzováltozások ismeretét. Egy szótagú szavak esetében nem jelöltük a hangsúlyt, todalékolt szavaknál általában a szótőre jellemző elsődleges hangsúly marad. Szintén megjegyzendő, hogy ahol a szóalak több változatát feltüntetjük, ott a használatuk csak egyéni ízlés kérdése, azokat nem szabályozzák sem mondattani sem morfológiai (szóalaktani) szabályok. A szótár végén néhány függelék található ahol további hasznos információk találhatóak.

Rövidítések:

– = morfémahatár

+ = gyengítő morfémahatár

« » = infixum

mn. = melléknév

told. = todalék

hsz. = határozószó

ksz. = kötőszó

ö.szó = összetett szó

mut.n. = mutató névmás

gesz. = nyelvi gesztus, indulatszó

kérd. = kérdőszó

fn. = főnév

n.e. = nem emberekre/személyekre

szám = számnév

cs.sz. = csak személyekre	lan)
part. = partikula (járulékszó, változatlan alakú, nem ragozható szó)	i.(t) = ige (angol szerint tárgyas)
kif. = kifejezés	i.(tn) = ige (angol szerint tárgy nélküli)
nm. = névmás	i.(tm) = ige (angol szerint tárgyas módbeli)
tul.n. = tulajdonnév	i.(tnm) = ige (angol szerint tárgyatlan módbeli)
ige = ige	alár. = alárendelt
i.(átn) = ige (angol szerint állapotjelző tárgyatlan)	

A jelenlegi szótáron túl egy Magyar - Na'vi szótár, és egy Szófajok szerint kategorizált Szótár is elérhető, melyek sokat segíthetnek a hatékony keresésben.

A fenti változatok az eredeti Angol - Na'vi szótár, és az Angol szófajok szerint kategorizált szótár alapján készültek. Ezekon kívül elérhető a szótár észt, német, portugál, éssvédverziói. A fentieken túl más nyelvek is elérhetőek, viszont ezek fordításai még nem fejlődtek be.

Források

Az összes szót próbáltuk legjobb tudásunk szerint a lehető legmegbízhatóbb forrásból beszerezni. Az eredet alsó indexben található az IPA átírás után, ez megmondja, hogy eredetileg honnan származik egy-egy szó.

Történeti érdekességként: a szótár eredetileg abból az 500 szóból állt, melyet Dr. Frommer 2010 márciusában bocsátott rendelkezésünkre. Ahogy a nyelv tovább fejlődött, további szavak kerültek bele, ezeket Dr. Frommertől a személyes blogján és emailen keresztül kapjuk. Dr. Frommer arra kérte a LearnNavi.org közösséget, hogy segítsen új szavakat kitalálni a **Szókinszbővítési Projecten** keresztül. Ez a project folyamatosan zajlik, és sok általunk javasolt szó bekerült ebbe a szótárba. Másik forrás: szabadon használható toldalékokkal ellátott szavak, illetve olyan toldalékolt szavak, melyeket Dr. Frommer használt, és így létezőnek tekinthetőek. A források sorrendje, a legmegbízhatóbbtól a legkevésbé megbízhatóig:

- PF = Dr. Paul Frommer
- M = the Movie (a Film)
- JC = James Cameron
- G = the Avatar Games (az Avatar játék)
- ASG = A Survival Guide (a Túlélési Kézikönyv)
- PND = Pandorapedia.com

A „Túlélési kézikönyv a Pandorához”, mely munkánk korai forrása, sok illegális szót tartalmaz – ezek a függelékben találhatóak. Mindazonáltal a növénynevek és dalok határozottan Frommertől származnak, ezért azok rendszeresen a szótárba kerültek. Maga James Cameron is sok szót alkotott, melyeket később Frommer jóváhagyott. Továbbá jóváhagyott néhány - a filmezés során keletkezett - hibás kiejtésű szót, pl. **oïss**, melyeket most már hitelesnek tekintünk. Végezetül, Frommer elfogadott néhány szót, melyeket a nyelvet tanulók konstruáltak, ő pedig jónak talált. Így vannak extra forrásaink is. Ezek a források a következők: CP: CCH Pounder, LA : Laz Alonso, Prr : Prerton, RL : Richard Littauer, SW : Sigourney Weaver, ZS : Zoë Saldana, CM: Carla Meyer, és Skxawng. LN: LearnNavi, ahol az eredeti forrás személye ismeretlen.

Az IPA-ra vonatkozóan vannak eltérő értelmezések. A nyílt szótagok mindig feszesen [u] ejtendőek, míg a zárt szótagok lehetnek feszes [u] és laza ejtésűek is.[ʊ]. Utóbbira nincs szabály. Tehát pl. a **tsun** lehet [tsun] vagy akár [tsʊn], de a **lu** mindig[lu], sosem [lʊ]. A [aj], [aw] [ɛj],

és [ɛw] kettőshangzók alternatív átírását nem használjuk (mert Frommer kevésbé kedveli). Egyébként ezek lennének: [ɛɪ], [aɪ], [ɛʊ], és [aʊ].

A szótagok tekintetében, ahol Frommer nem tette egyértelművé, ott a Maximum Onset Principle nevű szabályt vettük alapul. Megjegyzés: a fonetikus átírás egyes vessző-jeleit nehéz lehet megkülönböztetni. Pl.: az **atxke** szóban, melynek átírása [at'.k'ɛ], a ' jel a hang minőségét (ejective), a ' pedig a hangsúly helyét jelzi.

A szótár folyamatosan szerkesztés alatt áll, feltételezhetően akadnak még benne hibák. **Rutxe**, aki talál ilyet benne, jelezze itt üzenetben, hogy kijavíthassuk. A verziószám mutatja a változtatásokat. Az első számjegy akkor változik, ha nagy mértékben belejavítottunk. A második .0x0 jelzi ha a javítás bár jelentős, de nem akkora mértékű, mint fő verzió váltás esetén. A harmadik .00x szám akkor változik, ha csak egészen apró változtatás történt. A hozzájuk tartozó magyarázatokat a „változások listája” tartalmazza.

Szeretnénk megragadni az alkalmat, hogy elismeréssel adózzunk a következő személyeknek: Dr. Paul Frommernek, eme csodálatos nyelv megalkotásáért. Richard Littauer-nek, aki eredetileg létrehozta, és sokáig szerkesztette a Na'vi-Angol szótárt. Köszönet Tirea Aean (Corey Scheideman) barátunknak, aki figyelemmel kíséri, és közvetíti felénk a Dr. Frommer által közölt új szavakat. Csakúgy mint Tuiq-nak, aki arra használja az idejét és a tehetségét, hogy ez a szótár egy online adatbázis legyen, és hogy segítse a fordítókat, és megkönnyítse a szótár javítását. Végezetül köszönet **mindenkinek** a Learn Na'vi Közösségben, akik segítik a Na'vi nyelv felvirágzását!

- Kifkeyä Nari és P.A.'li makto

- 'a'aw: [ʔa.ʔaw] *PF* mn. *egy kevés, néhány* (egy-esszámú, megszámlálható főnevekkel)
- 'akra: [ʔak.ra] *PF* fn. *talaj* (termő-)
- 'aku: [ʔa.k.u] *PF* i.(t) *eltávolít, elvisz, levesz*
- 'al: [ʔal] *PF* i.(t) *pazarol*
- 'ali'ä: [ʔa.'li.æ] *PF* fn. *gallér/nyaklánc*
- 'ampi: [ʔam.p.i] *PF* i.(t) *(meg)érint*
- 'ana: [ʔa.na] *PF* fn. *inda*
- 'ango: [ʔa.ŋo] *PF* mn. *halk* (hang)
- 'anla: [ʔan.l.a] *PF* i.(t) *sóvárog* (valami után)
- 'are: [ʔa.ræ] *PF* fn. *ponchó, köpeny, kendő*
- 'aw: [ʔaw] *PF* szám *egy, 1*
- 'awkx: [ʔawk'] *PF* fn. *szikla*(szírt)
- 'awlie: [ʔaw.'li.ɛ] *PF* *hsz. egyszer* (a múltban)
- 'awlo: [ʔaw.lo] *PF* *hsz. egyszer* (nem többször)
- 'awm: [ʔawm] *PF* fn. *tábor*
- 'awnim: [ʔaw.nim] *PF* i.(t) *elkerül* (összetétel ebből: 'awn marad és alim távol)
- 'awpo: [ʔaw.po] *PF* nm. *egy személy* (általános alany)
- 'awsiteng: [ʔaw.si.'tɛŋ] *PF* *hsz. együtt, közösen* (összetétel ebből: 'aw egy és teng megegyező)
- 'awstengyem: [ʔaw.stɛŋ.'j.ɛm] *PF* i.(t) *össze-kapcsol, összeilleszt kettő vagy több dolgot* (ii) (összetétel ebből: 'awsiteng együtt és yem rak)
- 'awve: [ʔaw.vɛ] *PF* mn. *első* (eredete: 'aw egy)
- 'ä: [ʔæʔ] *PF* *gesz. Hoppá!*
- 'änsyem: [ʔæn.'sɟɛm] *PF* nm. *teljes, egész*
- 'äríp: [ʔæ.rɪp'] *PF* i.(t) *mozgat, (meg)mozdít*
- 'e'al: [ʔɛ.'ʔal] *PF* mn. *legrosszabb*
- 'e'in: [ʔɛ.'ʔin] *PF* fn. *gubó, héj, hüvely* (növényé)
- 'e'insey: [ʔɛ.'ʔin.'sɛj] *PF* fn. *flaska, "ivótök"* (összetétel ebből: 'e'in gubó és sey csésze)
- 'efu: [ʔɛ.f.u] *PF* i.(t) *érez, érzékel*
- 'eko: [ʔɛ.k.o] *PF* i.(t) *támad*
- 'ekong: [ʔɛ.koŋ] *PF* fn. *ritmus, ütem*
- 'ekxin: [ʔɛ.'k'in] *PF* mn. *szoros*
- 'ekxinum: [ʔɛ.'k'i.num] *PF* fn. *szorosság, lazaság* (összetétel ebből: 'ekxin szoros és um laza)
- 'ekxinumpe: [ʔɛ.'k'i.num.pɛ] *PF* *kérd. milyen szoros, milyen laza* (eredete: 'ekxinum szorosság, lazaság)
- 'em: [ʔɛm] *PF* i.(t) *főz*
- 'emyu: [ʔɛm.ju] *PF* fn. *szakács* (eredete: 'em főz)
- 'en: [ʔɛŋ] *PF* fn. *tipp, találgatás, gyanú, megérzés*
- 'engeng: [ʔɛŋ.ɛŋ] *PF* fn. *szint, emelet*
- 'en si: [ʔɛŋ 's.i] *PF* i.(tn) *találgat* (eredete: 'en találgatás)
- 'eoio: [ʔɛ.o.i.o] *PF* mn. *ünnepélyes*
- 'etnaw: [ʔɛt.naw] *PF* fn. *váll*
- 'evan: [ʔɛ.van] *PF* fn. *fiú* (köznap) (eredete: 'evangan fiú)
- 'eve: [ʔɛ.vɛ] *PF* fn. *lány* (köznap) (eredete: 'evenge lány)
- 'eveng: [ʔɛ.vɛŋ] *PF* fn. *gyermek*
- 'evangan: [ʔɛ.vɛ.ŋan] *PF* fn. *fiú* (eredete: 'eveng gyerek)
- 'evenge: [ʔɛ.vɛ.ŋɛ] *PF* fn. *lány* (eredete: 'eveng gyerek)
- 'evi: [ʔɛ.vi] *PF* fn. *gyerkő(c)* (becéző forma 'eveng gyerek)
- 'ewan: [ʔɛ.wan] *PF* mn. *fiatal*
- 'ewll: [ʔɛ.wɺ] *PF* fn. *növény*
- 'ewrang: [ʔɛw.raŋ] *PF* fn. *szövőszék*
- 'eylan: [ʔɛj.lan] *PF* fn. *barát*
- 'eylanay: [ʔɛj.la.'naj] *PF* fn. *ismerős* (leendő barát) (eredete: 'eylan barát)
- 'eyng: [ʔɛ.ŋ] *PF* ige *felel, válaszol*
- 'eyt: [ʔɛjt'] *PF* fn. *a 8-as jele* (nem az értéke!) (pl. telefonszámmal használható)
- 'i'a: [ʔi.'a] *PF* i.(tn) *befejez, lezár* (a cselekvés eredményes)
- 'ia: [ʔi.'a] *PF* i.(tn) *eltávolodik* (spirituális értelemben)
- 'ipu: [ʔi.pu] *PF* mn. *humoros, vicces, mulattató*
- 'it: [ʔit'] *PF* fn. *kevés* (kis mennyiség)
- 'itan: [ʔi.tan] *JC,PF* fn. *fiúgyermek*
- 'ite: [ʔi.tɛ] *JC,PF* fn. *lánygyermek*
- 'itetsyip: [ʔi.tɛ.'tsɟip'] *PF* fn. *kislány* (kedveskedő kifejezés) (eredete: 'ite lány)
- 'i'awn: [ʔi.'awn] *PF* i.(tn) *marad*
- 'ihayu: [ʔi.'hɛ.ju] *PF* fn. *spirál*
- 'in: [ʔi.m] *PF* i.(tn) *elfoglalt, tevékeny*
- 'ip: [ʔi.p] *PF* i.(tn) *eltűnik, elvész* (szem elől)
- 'llngo: [ʔl.ŋo] *PF* fn. *csípő*
- 'o': [ʔoʔ] *PF* mn. *mókás, izgalmas*
- 'ok: [ʔok'] *PF* fn. *emlék, emlékezés*
- 'okrol: [ʔok.'rol] *PF* fn. *történelem* (ősi) (eredete: 'ok emlék és rol énekel)

'okvur: [ʔok.vur] *PF* fn. történelem (nem ősi)
(összetétel ebből: 'ok emlék és vur történet)
'om: [ʔom] *PF* mn. lila
'ompin: [ʔom.pin] *PF* fn. lila szín (eredete: 'om
lila)
'on: [ʔon] *PF* fn. alak, forma
'ong: [ʔ·oŋ] *PF* ige kinyílik, kivirágzik
'ongokx: [ʔ·o.ŋ·ok'] *PF* i.(tn) születik (összeté-
tel ebből: 'ong kinyílik és nokx szül)
'ongop: [ʔo.ŋ·op'] *PF* i.(t) tervez (összetétel
ebből: 'on alak, forma és ngop alkot)
'ongopyu: [ʔo.ŋop.ju] *PF* fn. tervező (eredete:
'ongop tervez)
'opin: [ʔo.pin] *PF* fn. szín
'ora: [ʔo.ra] *PF* fn. tó

'oratsyip: [ʔo.ra.ʔsɨp] *PF* fn. kis tó, medence
(eredete: 'ora tó)
'otxang: [ʔo.'t'aŋ] *PF* fn. hangszer (általános)
'rrko: [ʔ·r.k·o] *PF* i.(tn) gurul
'rrpxom: [ʔr.p'om] *PF* fn. mennydörgés
'u: [ʔu] *PF* fn. dolog (valami)
'ul: [ʔ·ul] *PF* i.(tn) nővel
'umtsa: [ʔum.tsa] *PF* fn. gyógyszer, orvosság
'uo: [ʔu.o] *PF* nm. valami
'upe: [ʔu.pɛ] *PF* kérd. mi? mit? micsoda?
micsodát? (összetétel ebből: 'u dolog és pe
kérdőszó)
'upxare: [ʔu.'p'a.rɛ] *PF* fn. üzenet
'ur: [ʔur] *PF* fn. látvány, kinézet, megjelenés

A

a: [a] *PF, LN* part. aki, amely(ik) (határozói mellék-
mondát kötőszava)
akrrmaw: [a.'kr.maw] *PF* ksz. utána (időben)
másik alakja: mawkrra (összetétel ebből:
krr idő and maw után)
akrrta: [a.'kr.ta] *PF* ksz. ... óta (időben) másik
alakja: takrra (összetétel ebből: krr idő and
ta ... -tól)
akum: [a.'kum] *PF* ksz. hogy (ennek eredmény-
eként) (eredete: kum eredmény) az ered-
ményt követi, pl. 'Poe yawne slolu oer
akum, niftxan lu sevin' (Beleszerettem, mert
hogy olyan gyönyörű volt.); lásd még 'kuma'
alaksi: [a.'lak.si] *PF* mn. kész, felkészült
alim: [a.'lim] *PF* hsz. messze, távol (eredete: lim
messze van)
alo: [a.'lo] *PF* fn. eset, alkalom, ismételten elő-
forduló cselekvések egyike
alu: [a.'lu] *PF* ksz. azaz hogy, más szóval (eredete:
a a melléknévjelző és lu van) (toldalékok-
hoz)
alunta: [a.'lun.ta] *PF* ksz. (azért) mert
am'a: [am.'ʔa] *PF* fn. kétség
am'ake: [am.'ʔa.kɛ] *PF* mn. biztos, magabiztos
(összetétel ebből: am'a kétség és ke nem)
am'aluke: [am.'ʔa.lu.kɛ] *PF* hsz. kétség nélküli
(eredete: am'ake biztos, magabiztos)
apxa: [a.'p'a] *PF* mn. nagy n.e.

asim: [a.'sim] *PF* hsz. közelben, karnyújtásnyira
(eredete: sim közel van)
atan: [a.'tan] *JC* fn. fény
atanvi: [a.'tan.vi] *PF* fn. fénysugár (eredete:
atan fény)
atanzaw: [a.'tan.zaw] *PF* fn. elágazó villám (ere-
dete: atan fény és swizaw nyíl)
atxar: [a.'t'ar] *PF* mn. élő állat szagára emlékez-
tető (pl. ivóhely közelében)
atxkxe: [at'.k'ɛ] *PF* fn. föld, terület
atxkxerel: [at'.k'ɛ.rɛl] *PF* fn. térkép (összetétel
ebből: atxkxe föld és rel kép)
au: [a.'u] *JC* fn. dob (bőrből készült)
au: [a.'u] *LA* gesz. felkiáltás
aungia: [a.'u.ŋi.a] *PF* fn. (elő)jel, ómen
awnga: [aw.'ŋa] *PF* nm. mi (eredete: ayoeng
mi)
ayfo: [aj.'fo] or [a.j.'fo] *PF* nm. ők sokan (eredete:
po ő)
aylaru: [aj.'la.ru] *PF* nm. a többieknek (az öss-
zevonás elemei: ay+lahe+ru)
aynga: [aj.'ŋa] *PF* nm. ti sokan (eredete: nga te)
ayoe: [aj.'o.ɛ] *PF* nm. mi (kizáró) (eredete: oe
én) én ővelük (én és ők többen)
ayoeng: [aj.'wɛŋ] *PF* nm. mi (beleértő) (eredete:
oe én) (ayoenga- szótó a told.-okhoz) én
veletek (én és ti többen)
ayu: [a.'ju] *PF* fn. dolgok (eredete: 'u dolog) (so-
sem többesszámú u)

Ä

äie: [æ.ʰi.ɛ] *PF* fn. *vízió, látomás*

äo-: [æ.o] *PF* told. *alatt(a), alul*

ätxäle: [æ.t'æ.lɛ] *PF* fn. *kérés*

E

eampin: [ʰɛ.am.pin] *PF* fn. *kék/zöld szín* (eredete: **ean** *kék, zöld*)

ean: [ʰɛ.an] *PF* mn. *kék, zöld*

ekxan: [ɛ.k'an] *PF* fn. *barikád, akadály*

ektxu: [ɛk'.t'u] *PF* mn. *durva*

eltu: [ʰɛl.tu] *PF* fn. *agy*

eltu lefngap: [ʰɛl.tu lɛ.'fɲapʰ] *PF* fn. *számítógép* ('fém agy') (összetétel ebből: **eltu** *agy* és **le-fngap** *fém*)

eltur tixen si: [ʰɛl.tur tɪ.'t'ɛn s-i] *PF* i.(tn.) *érdekes(nek lenni)* (eredete: **eltu-r** *agy* (kötőmód) és **tixen** *felébresztés*)

eltu si: [ʰɛl.tu s-i] *PF* i.(tn) *figyel* (eredete: **eltu** *agy*)

emrey: [ɛm.'r.ɛj] *PF* i.(tn) *túlél*

emza'u: [ɛm.'z.a.ʔ.u] *PF* i.(t) *kiáll, sikerrel vesz* (*próbát*) (összetétel ebből: **za'u** *jön*)

eo-: [ʰɛ.o] *PF* told. *előtt(e), elől*

ep'ang: [ɛp.'ʔaŋ] *PF* mn. *összetett*

F

fa-: [fa] *PF* told. *-val/-vel/által* (eszközhatározó)

fahew: [fa.'hɛw] *PF* fn. *szag*

faoi: [ʰfa.o.i] *PF* mn. *sima*

fayluta: [faj.'lu.ta] *PF* fn. *ezek a szavak* (az összevonás elemei **fay+li'u-t a**, *patientive case*)

fäkä: [fæ.'k.æ] *PF* i.(tn) *felmegy, felszáll* (összetétel ebből: **fäpa** *tető* és **kä** *megy*)

fäpa: [ʰfæ.pa] *PF* fn. *tető, csúcs*

fäza'u: [fæ.'z.a.ʔ.u] *PF* i.(tn) *feljön, felszáll* (összetétel ebből: **fäpa** *tető* és **za'u** *jön*)

fe': [fɛʔ] *PF* mn. *rossz* n.e.

fe'lup: [ʰfɛ.lupʰ] *PF* mn. *giccses* (összetétel ebből: **fe'** *rossz* és **lupra** *stílus*)

fe'ran: [ʰfɛʔ.ran] *PF* fn. *rossz természet, valami rosszul kitervelt vagy eredendően hibás* (összetétel ebből: **fe'** *rossz* és **ran** *belső tulajdonság*)

fe'ranvi: [ʰfɛʔ.ran.vi] *PF* fn. *hiba, deformáltság, folt, rossz tulajdonság* (eredete: **fe'ran** *rossz természet, eredendően hibás*)

ätxäle si: [æ.t'æ.lɛ 's-i] *PF* i.(tn) *kérés* (**tsnì** *majd a tárgyi mellékmondat*) (eredete: **ätxäle** *kérés*)

epxang: [ɛ.'p'ax] *PF* fn. *kőedény, mérges rovar tárolására*

etrìp: [ʰɛt.rɪpʰ] *PF* mn. *előnyös, kedvező*

ewktswo: [ʰɛwk.t̂swo] *PF* fn. *ízlelés* (eredete: **ewku** *ízlel*)

ewku: [ʰɛw.k.u] *PF* *ewku* i.(t) *érez* (ízt!)

eyawr: [ɛ.'jawr] *PF* mn. *helyes, jó* (*válasz*)

eyawrfya: [ɛ.'jawr.fya] *PF* fn. *a megfelelő mód, valaminek a mikéntje* (eredete: **eyawr** *helyes* és **fya'o** *mód*)

eyk: [·ɛjkʰ] *JC,PF* i.(t) *vezet* (*népet*)

eyktan: [ʰɛjk.tan] *JC* fn. *vezető, főnök* (eredete: **eyk** *vezet*)

eyktanay: [ɛjk.ta.'na:j] *JC,PF* fn. *helyettes, megbízott, leendő vezető* (eredete: **eyktan** *vezető*)

eykyu: [ʰɛjk.ju] *PF* fn. *vezető* (*ideiglenesen, kisebb csoporté pl. vadászoké*) (eredete: **eyk** *vezet*)

fe'ul: [ʰfɛ.ʔ.ul] *PF* i.(tn) *rosszabbodik* (összetétel ebből: **fe'** *rossz* és **ul** *inkább*)

fekem: [ʰfɛ.kɛm] *PF* fn. *baleset* (összetétel ebből: **fe'** *rossz* és **kem** *tett*)

fekum: [ʰfɛ.kum] *PF* fn. *hátrány* (összetétel ebből: **fe'** *rossz* és **kum** *eredmény*)

fekumnga': [ʰfɛ.kum.ŋaʔ] *PF* mn. *hátrányos* (eredete: **fekum** *hátrány*)

few-: [fɛw] *PF* told. *keresztül, át az ellenkező oldalra*

fewi: [ʰfɛ.w.i] *PF* i.(t) *üldöz, hajszol*

fewtusok: [ʰfɛw.tu.sokʰ] *PF* mn. *ellentézkező, az ellenkező oldalon* (eredete: **few-át**) (Hétköznapi szóhasználatban (*few.űsok*))

fi'u: [fi.'ʔu] *PF* mut.n. *ez* (*a dolog*) (eredete: **'u** *dolog*)

fifya: [fi.'fja] *PF* mut.n. *így, ilyen módon* (eredete: **fya'o** *mód*)

fikem: [fi.kɛm] *PF* mut.n. *ez* (*a tett/cselekvés*) (eredete: **kem** *cselekvés, tett*)

- fipo:** [ˈfi.po] _{PF} mut.n. ő, ez a személy (eredete: **po** ő)
- fitrr:** [fi.ˈtɾ] _{PF} hsz. *ma* (eredete: **trr** nap)
- fitsap:** [fi.ˈtsap] _{PF} hsz. egymást (összetétel ebből: **fipo** ezt (a személyt) és **tsapo** azt (a személyt))
- fitseng(e):** [fi.ˈtsɛŋ(ɛ)] _{PF} mut.n., fn. itt, ez(en) a hely(en) (eredete: **tseng** hely)
- fitxan:** [fi.ˈtʰan] _{PF} hsz. ennyire, ilyen mértékben (eredete: **txan** sok)
- fitxon:** [fi.ˈtʰon] _{PF} hsz., fn. *ma este* (eredete: **tx-on** este)
- fkan:** [fk.an] _{PF} i.(tn) olyan érzés/szagú/ízű/ mint... , úgy néz ki/hangzik mint...
- fkarut:** [ˈfk.ɑ.ɾ.ut] _{PF} ige hámoz
- fkay:** [fkaj] _{PF} mn. utálatos
- fkew:** [fkɛw] _{PF} mn. hatalmas, tekintélyes
- fkeytok:** [ˈfkɛj.t.ɔk] _{PF} i.(tn) létezik (eredete: **kifkeyti tok** van a világon)
- fkip-:** [fkɪp] _{PF} told. fent között(e)
- fko:** [fko] _{PF} nm. *valaki, ő(k)* (határozatlan alany, egyesszámban értendő)
- fkxake:** [ˈfk.ˈɑ.k.ɛ] _{PF} ige viszket
- fkxen:** [fkʰɛn] _{PF} fn. zöldség (mint étel)
- fkxile:** [ˈfk.ˈi.lɛ] _{PF} fn. mellkast takaró nyaklánc
- flawkx:** [flawkʰ] _{PF} fn. bőr (anyag)
- flawm:** [flawm] _{PF} fn. arc, orca
- flä:** [fl.æ] _{PF} i.(tn) *sikerrel jár, sikerül*
- flew:** [flɛw] _{PF} fn. torok
- fli:** [fli] _{PF} mn. vékony n.e.
- flinutx:** [fli.ˈnut] _{PF} fn. vastagság (összetétel ebből: **fli** vékony és **nutx** vastag)
- flrr:** [flɾ] _{PF} mn. gyengéd, kedves, lágy (személy vagy dolog)
- fmal:** [fm.al] _{PF} i.(t) fenntart
- fmawn:** [fmawn] _{PF} fn. hír, újság
- fmawnta:** [fmawnta] _{PF} fn. azok a hírek (az összevonás elemei **fmawn-it a**)
- fmetok:** [ˈfm.ɛ.t.ɔk] _{PF} i.(t) *tesztel, próbára tesz*
- fmi:** [fm.i] _{PF} i.(tm) (meg)próbál, megkísérel (kötőmóddal)
- fmokx:** [fmokʰ] _{PF} fn. féltékenység, irigység
- fnan:** [fn.an] _{PF} i.(t) jó valamiben
- fnawe':** [fna.ˈwɛʔ] _{PF} mn. gyáva
- fnawe'tu:** [fna.ˈwɛʔ.tu] _{PF} fn. gyáva (eredete: **fnawe'** gyáva)
- fnel:** [fnɛl] _{PF} fn. fajta
- fnepe:** [fnɛ.pɛ] _{PF} kérd. *miféle?* másik alakja: **pefnel**
- fnetxum:** [fnɛ.ˈtʰum] mn. *allergén* (eredete: **tx-um** méreg); Pl.: **Oeri lu swoa fnetxum.**
- fngap:** [fnjap] _{PF} fn. fém
- fngä':** [fnj.æʔ] _{PF} i.(tn) könnyít magán; WC-zik
- fngä'tseng:** [ˈfnjæʔ.tɛŋ] _{PF} fn. mosdó, WC (a Földön) (összetétel ebből: **fngä'** könnyít magán és **tseng** hely)
- fngo':** [fnj.ɔʔ] _{PF} i.(t) kíván, követel
- fnu:** [fn.u] _{PF} i.(tn) lehalkít, elcsendesül
- fo:** [fo] _{PF} nm. *ők sokan* (eredete: **ay+** törölt többes számú gyengítő morféma és **po** ő)
- fpak:** [fp.ak] _{PF} ige abbahagy, felfüggeszt (a cselekvés folytatódni fog)
- fpe':** [fp.ɛʔ] _{PF} i.(t) (el)küld
- fpeio:** [fpɛ.ˈi.ɔ] _{PF} fn. kihívás (ünnepélyes)
- fpi+:** [fpi] _{PF} told. (azért), hogy; valaminek az érdekében
- fpil:** [fp.il] _{PF} i.(t) gondol(kodik)
- fpilfya:** [ˈfpil.fja] _{PF} fn. gondolkodásmód (összetétel ebből: **fpil** gondol és **fya'o** mód)
- fpom:** [fpom] _{PF} fn. béke, jólét
- fpomron:** [fpom.ˈron] fn. egészség vagy jólét (szellemi) (eredete: **fpom** jólét és **ronsem** elme) cs.sz.
- fpomronga':** [fpom.ˈro.ŋaʔ] _{PF} mn. egészséges (szellemileg) (összetétel ebből: **fpom** jólét és **ronsem** elme) n.e.
- fpomtokx:** [fpom.ˈtok] _{PF} fn. egészség (fizikai) (összetétel ebből: **fpom** jólét és **tokx** test) cs.sz.
- fpomtokxnga':** [fpom.ˈtok.ŋaʔ] _{PF} mn. egészséges (fizikailag) (összetétel ebből: **fpom** jólét és **tokx** test) n.e.
- fpxäkim:** [ˈfp.ˈæ.k.im] _{PF} i.(tn) belép
- fra'u:** [ˈfra.ʔu] _{PF} fn. minden (eredete: **'u** dolog)
- frafya:** [ˈfra.fja] _{PF} hsz. *mindenhogy* (összetétel ebből: **fra'u** minden és **fya'o** út)
- frakrr:** [ˈfra.kɾ] _{PF} hsz. *mindig* (eredete: **krr** idő)
- fralo:** [ˈfra.lo] _{PF} hsz. *minden alkalommal, minden esetben, minden időben* (eredete: **alo** idő)
- frapo:** [ˈfra.po] _{PF} nm. *mindenki* (eredete: **po** ő)
- frato:** [ˈfra.to] _{PF} felsőfok jele , leg- *mindennél olyanabb* (toldalékként viselkedik)
- fratrr:** [fra.ˈtɾ] _{PF} hsz. *naponta, minden nap* (eredete: **trr** nap)
- fratseng:** [ˈfra.tɛŋ] _{PF} hsz. *mindenütt, mindenhol* (eredete: **tseng** hely)
- fratxon:** [fra.ˈtʰon] _{PF} hsz. *minden éjjel* (eredete: **txon** éj)

- frawzo:** [fraw.'zo] *PF* gesz. Minden rendben, minden OK (eredete: **fra'u** minden és **zo** jól lenni)
- fr̥ip:** [fr̥.'ip̥] *PF* i.(t) harap
- fr̥fen:** [f̥r̥.f̥.ɛn] *PF* i.(t) (meg)látogat
- fr̥rtu:** [f̥r̥.tu] *PF* fn. vendég
- fta:** [fta] *PF* fn. csomó
- ftang:** [ft̥.aŋ] *PF* i.(tnm) befejez, abbahagy
- fta si:** [fta s̥.i] *PF* i.(tn) csomóz (eredete: **fta** csomó)
- ftawnemkrr:** [ftaw.'nɛm.kɾ] *PF* fn. múlt (összetétel ebből: **ft«awn»em** elhalad (vmi. mellett) (befejezett melléknévi igenévi alak) és **krr** idő)
- ftär:** [ft̥æɾ] *PF* mn. bal (bal oldali)
- ftärpa:** [f̥t̥æɾ.pa] *PF* fn. bal oldal (összetétel ebből: **ftär** bal és **pa'o** oldal)
- fte:** [ftɛ] *PF* ksz. a célból/azért, hogy (kötőmódú igével, alárendelt tagmondatban)
- fteke:** [f̥t̥ɛ.kɛ] *PF* ksz. hogy nehogy, különben (összetétel ebből: **fte** a célból/azért, hogy és **ke** nem (valami tagadása)) (kötőmódú igével, alárendelt tagmondatban)
- ftem:** [ft̥.ɛm] *PF* i.(t) elhalad (vmi. mellett)
- ftia:** [ft̥.i.'a] *PF* i.(t) megfigyel, szemügyre vesz, tanulmányoz
- ftu-:** [ftu] *PF* esz. felől, irányából
- ftue:** [f̥t̥u.ɛ] *PF* mn. könnyű, egyszerű
- ftumfa-:** [f̥t̥um.fa] *PF* told. ki(-felé), belülről (eredete: **mifa** belül)
- ftxavang:** [f̥t̥'a.vaŋ] *PF* mn. szenvedélyes
- ftxey:** [f̥t̥'.ɛj] *PF* i.(t) választ
- ftxey:** [f̥t̥'.ɛj] *PF* ksz. (-e)... vagy nem, (-e)... vagy sem
- ftxi:** [ft̥'i] *PF* fn. nyelv (testrész)
- ftxilor:** [ft̥'i.'lɔɾ] *PF* mn. finom, jó ízű (összetétel ebből: **ftxi** nyelv és **lor** szép)
- ftxivä':** [ft̥'i.'væʔ] *PF* mn. rossz ízű (összetétel ebből: **ftxi** nyelv és **vä'** kellemetlen)
- ftxozä:** [ft̥'o.'zæ] *PF* fn. ünnep(ség)
- ftxozä si:** [ft̥'o.'zæ s̥.i] *PF* i.(tn) ünnepel (eredete: **ftxozä** ünneplés)
- ftxuli'u:** [ft̥'.u.'li.ʔu] *PF* i.(tn) szónokol, beszédet mond (összetétel ebből: **täftxu** szó és **li'u** szó)
- ftxuli'uuy:** [ft̥'.u.'li.ʔu.ju] *PF* fn. szónok, (nyilvános) beszélő (eredete: **ftxuli'u** szónokol, beszédet mond)
- fu:** [fu] *PF* ksz. vagy (kötőszó)
- fuke:** [fu.'kɛ] *PF* ksz. vagy nem (összetétel ebből: **fu** vagy és **ke** nem)
- fula:** [f̥'u.la] *PF* ksz. azt, hogy (alárendelt tagmondatot jelez) (összetétel ebből: **fi'ul** ez (jelölt alany eset) és **a** vonatkozó tagmondatot jelez)
- furia:** [f̥'u.ri.a] *PF* nm., alár. annak, hogy (alárendelő mellékmondat kötőszava) (összetétel ebből: **fi'uri** ez (topikális) és **a** határozói mellékmondat kötőszava)
- futa:** [f̥'u.ta] *PF* nm., alár. azt, hogy (alárendelő mellékmondat kötőszava) (összetétel ebből: **fi'u-t** ez-t (tárgyest) és **a** határozói mellékmondat kötőszava)
- fwa:** [fwa] *PF* nm., alár. az, hogy (alárendelő mellékmondat kötőszava) (összetétel ebből: **fi'u** ez (alanyest) és **a** határozói mellékmondat kötőszava)
- fwang:** [fwaŋ] *PF* mn. ízletes, pompás, bőséges
- fwefwi:** [f̥w̥.ɛ.fw̥.i] *PF* i.(tn) fütyül
- fwel:** [fwɛl] *PF* mn. törött
- fwem:** [fwɛm] *PF* mn. tompa, életlen
- fwep:** [fwɛp̥] *PF* fn. por (felületen)
- fwew:** [f̥w̥.ɛw] *PF* i.(t) keres
- fwi:** [fw̥.i] *PF* i.(tn) csúszik, siklik
- fwopx:** [fwop̥'] *PF* fn. por (a levegőben) (eredete: **fwep** por és **pìwopx** felhő)
- fya'o:** [f̥ja.'ʔo] *PF* fn. ösvény, út, mód
- fyan:** [fjan] *PF* fn. mesterséges tárgy, ami a földtől távol és tisztán tart valamit
- fyanyi:** [f̥jan.ji] *PF* fn. polc (összetétel ebből: **fyan** mesterséges tárgy, ami a földtől távol és tisztán tart valamit és **yi** szint)
- fyanyo:** [f̥jan.jo] *PF* fn. asztal (összetétel ebből: **fyan** mesterséges tárgy, ami a földtől távol és tisztán tart valamit és **yo** felszín) Megjegyzés: köznapi szóhasználatban **yo** is lehet **fyanyo** helyett
- fyape:** [f̥ja.pɛ] *PF* kérd. hogy(an)? másik alakja: **pefya**
- fyawintxu:** [f̥ja.w̥.m̥.'t'.u] *PF* i.(tn) vezet, utat mutat (összetétel ebből: **fya'o** út, irány és **wintxu** mutat)
- fyel:** [f̥y.ɛl] *PF* i.(t) lepecsétel, hozzáférhetetlenné tesz
- fyep:** [f̥j̥.ɛp̥] *PF* i.(t) (meg)fog, kézben tart, markol
- fyeyn:** [f̥j̥ɛjn] *PF* mn. érett, fejlett, felnőtt
- fyeyntu:** [f̥j̥ɛjn.tu] *PF* fn. felnőtt személy (eredete: **fyeyn** érett, fejlett)
- fyin:** [fjin] *PF* mn. egyszerű

fyinep'ang: [fjin.ɛp.'ʔaŋ] *PF* fn. összetettség foka (összetétel ebből: **fyin** egyszerű és **ep'ang** összetett)
fyinep'angpe: [fjin.ɛp.'ʔaŋ.pɛ] *PF* kérd. mennyire összetett? (eredete: **fyinep'ang** összetettség foka) másik alakja pefyinep'ang

H

ha: [ha] *PF* ksz. úgy, akkor, abban az esetben
ha': [h·aʔ] *PF* i.(tn) illik, megfelel, kiegészít, illeszkedik, természeténél fogva erősít
ha'ngir: [haʔ.'ŋir] *PF* fn. délután
hahaw: ['h·a·h·aw] *PF* i.(tn) alszik
ham: [ham] *PF* mn. előző (korábbi)
hamalo: [ha.'ma.lo] *PF* hsz. múltkor (összetétel ebből: **ham** előző és **alo** idő)
hangham: ['h·aŋ.h·am] *PF* i.(tn) nevet, kacag
hangvur: ['haŋ.vur] *PF* fn. vicc, mulatságos történet (összetétel ebből: **hangham** nevet és **vur** történet)
hapxi: [ha.'p'i] *PF* fn. rész
hapxitu: [ha.'p'i.tu] *PF* fn. (csoport)tag (eredete: **hapxi** rész)
hasey: [ha.'sɛj] *PF* mn. kész, befejezett
hasey si: [ha.'sɛj 's·i] *PF* i.(tn) befejez, elvégez (eredete: **hasey** kész, befejezett)
hawl: [h·awl] *PF* i.(t) készül(ődik)
hawmpam: ['hawm.pam] *PF* fn. zaj, szükségtelen hang (eredete: **hawng** túlzás és **pam** hang)
hawng: [hawŋ] *PF* fn. (kötött morféma) túlzás
hawngkrr: ['hawŋ.kɾ] *PF* hsz. későn (összetétel ebből: **hawng** túlzás és **krr** idő)
hawntsyokx: [hawŋ.'tsjokʔ] *PF* fn. kesztyű (összetétel ebből: **hawnu** véd, óv és **tsyokx** kéz)
hawnu: ['h·aw.n·u] *PF* i.(t) (meg)véd, (meg)óv
hawnven: [hawŋ.'vɛn] *PF* fn. cipő (összetétel ebből: **hawnu** véd, óv és **venu** lábfej)
hawre': [haw.'rɛʔ] *PF* fn. kalap (összetétel ebből: **hawnu** véd, óv és **re'o** fej)
hawtsyip: ['haw.'tsjipʔ] *PF* fn. szunyókálás (eredete: **hahaw** alszik)
hay: [haj] *PF* mn. következő
hayalo: [ha.'ja.lo] *PF* hsz. legközelebb (összetétel ebből: **hay** következő és **alo** idő)
hän: [hæn] *PF* fn. háló
hefi: ['h·ɛ.f·i] *PF* i.(t) érez (szagot!)

fyole: ['fjo.le] *PF* mn. fenséges, magasztos, a tökéletesnél is jobb
fyolup: ['fjo.lupʔ] *PF* mn. rendkívüli, kitűnő, fenséges stílusú (összetétel ebből: **fyole** fenséges és **lupra** stílus)
hefitswo: ['hɛ.fi.t̃swo] *PF* fn. szaglás (eredete: **hefi** szagol)
hek: [h·ɛkʔ] *PF* i.(tn) furcsának, különösnek, idegennnek, váratlannak lenni
hena: ['h·ɛ.n·a] *PF* i.(t) hord, visz
hermeyp: [hɛr.'mɛjpʔ] *PF* fn. hózápor (eredete: **herwi** hó és **meyp** gyenge)
hertxayo: ['hɛr.t'a.jo] *PF* fn. hómező (eredete: **herwi** hó és **txayo** mező)
herwi: ['hɛr.wi] *PF* fn. hó
herwiva: ['hɛr.wi.va] *PF* fn. hópehely (eredete: **herwi** hó és **ilva** pehely)
hewne: ['hɛw.nɛ] *PF* mn. puha (tárgy)
heyn: [h·ɛjn] *PF* i.(tn) ül
heyr: [hɛjɾ] *PF* fn. mellkas
hifwo: ['h·i.fw·o] *PF* i.(tn) menekül, szökik
hiup: ['hi·upʔ] *PF* i.(t), i.(tn) köp
hiyik: ['hi.jikʔ] *PF* mn. különös, furcsa
hi'ang: ['hi.'ʔaŋ] *PF* fn. rovar (összetétel ebből: **hi'i** kis és **ioang** állat)
hi'i: ['hi.'ʔi] *PF* mn. kicsi, apró, parányi
hikrr: ['hi.kɾ] *PF* fn. másodperc, nagyon rövid idő (összetétel ebből: **hi'i** kis és **krr** idő)
him: [him] *PF* mn. kevés, csekély
himpxi: [him.'p'i] *PF* fn. kisebbség, kis rész
himtxampe: [him.'t'am.pɛ] *PF* kérd. mennyi? másik alakja: **pimtxan**
himtxan: [him.'t'an] *PF* fn. összeg, mennyiség (összetétel ebből: **him** kevés és **txan** sok)
himtxew: [him.'t'ɛw] *PF* fn. minimum (összetétel ebből: **him** kevés és **txew** határ)
himtxewvay: [him.'t'ɛw.va.j] *PF* hsz. minimálisan, legalább (eredete: **himtxew** minimum)
hino: [hi.'no] *PF* mn. finom, részletes, precíz, bonyolult (dolog)
hipey: ['hi.p·ɛj] *PF* i.(tn) tétovázik, habozik (eredete: **hi'i** kis és **pey** várni)
hitxoa: [hi.'t'o.a] *PF* gesz. Elnézést! (eredete: **hi'i** kis és **txoa** megbocsájtás)
hoan: ['ho.an] *PF* fn. kényelem

hoet: [ˈho.ɛt̪] *PF* mn. *hatalmas, terjedelmes, kiterjedt*
hol: [hol] *PF* mn. *néhány, kevés*
holpxay: [hol.ˈpʰaj] *PF* fn. *szám* (összetétel ebből: **hol** *kevés* és **pxay** *sok*)
holpxaype: [hol.ˈpʰaj.pɛ] *PF* kérd. *hány darab?* (összetétel ebből: **holpxay** *szám* és **pe** *kérdőszó képző*)
hona: [ˈho.na] *PF* mn. *kedves, imádnivaló, cuki*
hrrap: [ˈhɾ.ap̪] *PF* fn. *veszély*

I

í'en: [iʔ.ɛn] *JC* fn. *húros hangszer*
ikut: [i.kut̪] *PF* fn. *hús aprításához használt rúd*
il: [i:l] *PF* i.(tn) *hajlik*
inan: [i.ˈn.an] *PF* i.(t) *olvas* (e.g. *az erdőt*), *érzékelés útján tudást szerez valamiről* (a hangsúly az első szótagra kerül, ha infixet kap)
inanfya: [i.ˈnan.fja] *PF* fn. *érzék (érzékelés)* (összetétel ebből: **inan** *olvas*, *érzékelés útján tudást szerez* és **fya'o** *út, mód*)
ingyen: [ˈiŋ.jɛn] *PF* fn. *titkozatosság vagy értetlenség érzése*
ingyenga': [ˈiŋ.jɛ.ŋaʔ] *PF* mn. *titokzatos, rejtélyes* (eredete: **ingyen** *titkozatosság érzése*)
ingyentsim: [ˈiŋ.jɛn.tsim] *PF* fn. *rejtély, talány,*

İ

ii: [i:] *PF* „töltelékszó” *ööö, ízé*
ilä+: [i.læ] or [i.ˈlæ] *PF* told. *által(a), révén, keresztül, mentén*

K

ka-: [ka] *PF* told. *túl(ra), át(al)*
kakpam: [kak.ˈpam] *PF* mn. *süket* (eredete: **pam** *hang*)
kakrel: [kak.ˈrɛl] *PF* mn. *vak* (eredete: **rel** *kép*)
kalin: [ka.ˈlin] *PF* mn. *édes (íz)*
kaltxi: [kal.ˈtʰi] *PF* gesz. *szia!, üdvözöllek!* (*találkozáskor*)
kaltxi si: [kal.ˈtʰi ˈs:i] *PF* ige *köszön(t), üdvözöl* (eredete: **kaltxi** *helló*)
kam-: [kam] *PF* told. *...előtt (időben)*
kame: [ˈk.a.m.ɛ] *PF* i.(t) *(bele)lát (spirituális értelemben), lény(eg)ében megért/felismer, 'grok-kol'*

hu-: [hu] *PF* esz. *-val/-vel* (*társhatározó*)
hufwa: [hu.ˈfwa] *PF* ksz. *bár, ugyanakkor, ám-bátor*
hufwe: [hu.ˈfwɛ] *PF* fn. *szél (szellő)*
hufwetsyip: [hu.ˈfwɛ.tʃjip̪] *PF* fn. *szellő, enyhe szél* (eredete: **hufwe** *szél*)
hultstxem: [h.ul.ˈtst̪.ɛm] *PF* i.(t) *akadályoz*
hum: [h.um] *PF* i.(tn) *elmegey, elhagy*
huru: [ˈhu.ru] *PF* fn. *főzőedény*

rejtvény, titkozatosság (összetétel ebből: **ingyen** *titkozatosság érzése* és **tsim** *forrás*)
ingyentsyip: [ˈiŋ.jɛn.tʃjip̪] *PF* fn. *trükk, bűvészmutatvány, ügyes/speciális módszer* (eredete: **ingyen** *titkozatosság érzése*)
io-: [i.o] *PF* told. *fent, felül, felett*
ioang: [i.ˈo.aŋ] *PF* fn. *állat, vadállat*
ioi: [i.ˈo.i] *PF* fn. *dísz, vagy ünnepi felszerelés/ruházat (része)*
ioi si: [i.ˈo.i s:i] *PF* i.(tn) *díszít* (eredete: **ioi** *dísz*)
ionar: [i.ˈo.naɾ] *PF* fn. *sikoll-lovagló napellenző / rostély* (*a szem fölött viselik*)
irayo: [i.ˈra.jo] *JC* fn., gesz. *köszönet, köszönöm!*
irayo si: [i.ˈra.jo ˈs:i] *PF* i.(tn) *megköszön* (eredete: **irayo** *köszönet*)

iley: [i.ˈlɛj] *LA* gesz. *harci kiáltás*
ilva: [i.l.va] *PF* fn. *pehely, csepp, szilánk*
ipxa: [i.ˈpʰa] *RL,PF* fn. *páfrány*

kan: [k.an] *PF* i.(tm), i.(t) *(meg)céloz*
kan'in: [ˈk.an.ʔ.m] *PF* i.(t) *koncentrál valamire, specializálódik, különösen érdeklődik* (összetétel ebből: **kan** *elfoglalt* és **'in** *be busy*)
kanfpil: [ˈk.an.fp.il] *PF* i.(tn) *összpontosít, koncentrál* (összetétel ebből: **kan** *cél* és **fpil** *gondol*)
kangay: [ka.ˈŋaj] *PF* mn. *érvényes* (*rokonértelmű a ngay-jal igaz*)
kangay si: [ka.ˈŋaj s:i] *PF* i.(tn) *érvényesít, megerősít* (eredete: **kangay** *érvényes*)
kanom: [ˈk.a.n.ɔm] *PF* i.(t) *megszerez, kap*
kanu: [ˈka.nu] *PF* mn. *eszés, okos, értelmes cs.sz.*

- kar:** [k·ar] *PF* i.(t) *tanít*
- karyu:** ['kar.ju] *PF* fn. *tanító* (eredete: **kar** *tanít*)
- karyunay:** [kar.ju.'naj] *PF* fn. *leendő tanár* (eredete: **karyu** *tanár*)
- kato:** ['ka.to] *PF* fn. *ritmus*
- kavuk:** [ka.'vuk^ː] *PF* fn. *hútlenség, árulás*
- kavuk si:** [ka.'vuk^ː's-i] *PF* i.(tn) *elárul, hátba támad* (eredete: **kavuk** *árulás*)
- kaw'it:** [kaw.'ʔit^ː] *PF* *hsz. egyáltalán, egyáltalán nem* (lásd **ke...kaw'it** *egyáltalán nem kifejezésekben*) (összetétel ebből: **ke 'aw** *nem* és **'it** *kevés*)
- kawkrr:** ['kaw.kr] *PF* *hsz. soha* (összetétel ebből: **ke 'aw** *nem* és **krr** *idő*)
- kawng:** [kawŋ] *PF* mn. *rossz, gonosz*
- kawnglan:** ['kawŋ.lan] *PF* mn. *gonosz, rosszulindulatú* (összetétel ebből: **kawng** *rossz, gonosz* és **txe'lan** *szív*)
- kawngsar:** ['kawŋ.s·ar] *PF* i.(t) *kihasznál*
- kawseng:** ['kaw.ʃsɛŋ] *PF* *hsz. sehol* (összetétel ebből: **ke 'aw** *egy se* és **tseng** *hely*)
- kawtu:** ['kaw.tu] *PF* nm. *senki* (összetétel ebből: **ke 'aw** *nem* és **tute** *személy*)
- kay-:** [kaɣ] *PF* *told. mostantól (a jövőben)*
- kaym:** [kaɣm] *PF* fn. *este (alkonyat előtt), késő délután*
- kä:** [k·æ] *PF* i.(tn) *megy*
- kä'äríp:** [kæ.'ʔ·æ.r·ip^ː] *PF* i.(t) *tol, lök, taszít* (összetétel ebből: **kä** *megy* és **'äríp** *mozgat (meg)mozdít*)
- kämakto:** [kæ.'m·ak.t·o] *PF* *ige kilovagol* (összetétel ebből: **kä** *megy* és **makto** *lovagol, megül*)
- käpxi:** [kæ.'p'i] *PF* fn. *hátsó (fél vagy rész)* (összetétel ebből: **kä** *megy* és **hapxi** *rész*)
- käsatseng:** [kæ.'sa.ʃsɛŋ] *PF* *hsz. odakint* (összetétel ebből: **kä** *megy* és **tseng** *hely*)
- käsrin:** [kæ.'sr·m] *PF* i.(t) *kölcsön ad* (eredete: **srin** *ideiglenesen átad egyiktől a másiknak*)
- käteng:** ['k·æ.tɛŋ] *PF* i.(tn) *időt tölteni, „lógni” valakivel*
- ke:** [kɛ] *PF* *hsz. nem*
- ke'aw:** [kɛ.'ʔaw] *PF* mn. *elosztott, darabolt* (összetétel ebből: **ke** *nem* és **'aw** *egy*)
- ke'u:** ['kɛ.ʔu] *PF* nm. *semmi* (összetétel ebből: **ke** *nem* és **'u** *dolog*)
- kea:** ['kɛ.a] *PF* mn. *nem (főnév előtt)*
- kefpomronga':** [kɛ.fpom.'ro.ŋaʔ] *PF* mn. *egésztelen, beteg (szellemileg)* (összetétel ebből: **ke** *nem* és **fpomronga'** *egészséges (szellemileg)*) n.e.
- kefpomtókxnga':** [kɛ.fpom.'tok'.ŋaʔ] *PF* mn. *egésztelen (fizikailag)* (összetétel ebből: **ke** *nem* és **fpomtókxnga'** *egészséges (fizikailag)*) n.e.
- keftxo:** [kɛ.'ft'o] *PF* *gesz. boldogtalan, szomorú, 'Milyen szomorú!'*
- kefyak:** [kɛ.'fjak^ː] *PF,PF_{TT}* *part. ugye? igaz-e? nem igaz?* (összetétel ebből: **ke fya** *nem út* és **srak** *-e (eldöntendő kérdés jele)*)
- kehe:** ['kɛ.hɛ] *PF* *hsz. nem (tagadás)*
- kekem:** ['kɛ.kɛm] *PF* nm., *hsz. tett/cselekvés nélkül* (összetétel ebből: **ke** *nem* és **kem** *tett*)
- kelemweypey:** [kɛ.lɛm.'wɛj.pɛj] *PF* mn. *türelmetlen* (eredete: **ke** *nem* és **lemweypey** *türelmes*)
- kelfpomron:** [kɛl.fpom.'ron] *PF* mn. *egésztelen, beteg (szellemileg)* (összetétel ebből: **ke** *nem* és **lefpomron** *egészséges (szellemileg)*) cs.sz.
- kelfpomtókx:** [kɛl.fpom.'tok'] *PF* mn. *egésztelen (fizikailag)* (összetétel ebből: **ke** *nem* és **fpomtókx** *egészség*) cs.sz.
- kelhoan:** [kɛl.'ho.an] *PF* mn. *kényelmetlen* (eredete: **hoan** *kényelem*)
- kelkin:** [kɛl.'kin] *PF* mn. *felesleges*
- kelku:** ['kɛl.ku] *PF* fn. *otthon, ház*
- kelku si:** ['kɛl.ku 's·i] *PF* i.(tn) *lakik* (eredete: **kelku** *otthon*)
- kelsar:** [kɛl.'sar] *PF* mn. *haszontalan, hiábavaló* (összetétel ebből: **ke** *nem* és **lesar** *hasznos*)
- keltsun:** [kɛl.'ʃsun] *PF* mn. *lehetetlen* (összetétel ebből: **ke** *nem* és **tsun** *tud*)
- kem:** [kɛm] *PF* fn. *cselekedet, tett*
- kemli'u:** ['kɛm.li.ʔu] *PF* fn. *ige* (összetétel ebből: **kem** *cselekedet* és **li'u** *szó*)
- kemli'uvi:** ['kɛm.li.ʔu.vi] *PF* fn. *infixum* (eredete: **kemli'u** *ige*)
- kempe:** ['kɛm.pɛ] *PF* *kérd. mi történik? mit csinál? másik alakja: pehem* (eredete **kem** *tett, cselekedet*)
- kem si:** ['kɛm 's·i] *PF* i.(tn.). *csinál* (eredete: **kem** *cselekedet*)
- ken'aw:** [kɛn.'ʔaw] *PF* *hsz. nem csak* (összetétel ebből: **ke** *nem* és **ni'aw** *csak*)
- keng:** [kɛŋ] *PF* *hsz. még (fokozószó)*
- kenong:** [k·ɛ.n·oŋ] *or* ['kɛ.n·oŋ] *PF* i.(tn) *példát mutat, elől jár* (összetétel ebből: **ke** *nem* és

- nong követ**)
- kenzen:** [kɛn.ʰzɛn] *PF* mn. *nem szükséges* (összetétel ebből: **ke** *nem* és **nizen** *kell*)
- kerusey:** [kɛ.ru.sɛj] *PF* mn. *halott* (összetétel ebből: **ke** *nem* és **«rus»ey** *élő* (folyamatos melléknévi igenevet képző igei infixum))
- kesran:** [kɛ.ʰsɾan] *PF* mn. *olyan amilyen, közép-szerű* (összetétel ebből: **ke** *nem* és **sran** *igen*) (Ennek a szónak a származása nem teljesen egyértelmű. Lehet, hogy eredetileg kesrankekehe volt, szó szerint ‘nem igen, nem nem,’ arra vonatkozóan hogy valami jól vagy rosszul sikerült. Idővel lerövidült kesran-ra, jelentése pedig kibővült, és közép-szerűséget is kifejez.)
- keteng:** [kɛ.tɛŋ] *PF* mn. *más* (összetétel ebből: **ke** *nem* és **teng** *megegyező*)
- ketsran:** [kɛ.ʰtsɾan] *PF* mn., ksz. *mindegy, bármi* (összetétel ebből: **ke** *nem* és **tsranten** *számít*)
- ketsuktiam:** [kɛ.ʰtsuk.ʰti.am] *PF* mn. *megszámálhatatlan, végtelen (sok)* (eredete: **ketsuk** – *hatatlan, -hetetlen* és **tiam** *számol*)
- ketsuktswa’:** [kɛ.ʰtsuk.ʰtswaʰ] *PF* mn. *felejtetetlen* (eredete: **ketsuk** – *nem képes* és **tswa’** *elfelejt*)
- ketuwong:** [kɛ.tu.woŋ] *PF* fn. *idegen, ismeretlen személy*
- kew:** [kɛw] *PF* szám *nulla, 0*
- kewan:** [kɛ.wan] *PF* fn. *kor* (eredete: **koak** *öreg* és **ewan** *fiatal*)
- kewong:** [kɛ.woŋ] *PF* mn. *idegen, ismeretlen*
- key:** [kɛj] *PF* fn. *arc, orca, ábrázat*
- keyawr:** [kɛ.ʰjawr] *PF* mn. *helytelen, téves, nem helyes* (összetétel ebből: **ke** *nem* és **eyawr** *helyes*)
- keye’ung:** [kɛ.ʰjɛ.ʰuŋ] *PF* fn. *örület*
- keyrel:** [kɛj.rɛl] fn. *arckifejezés* (összetétel ebből: **key** *arc* és **rel** *kép*)
- kezempltixe:** [kɛ.zɛm.pɿ.ʰtʰɛ] *PF* hs. *természetesen, mondani sem kell* (összevonás: **ke+zene+pivlltixe**)
- ki:** [ki] *PF* ksz. *de inkább, de helyette*
- kifkey:** [ki.ʰfkɛj] *PF* fn. *világ (fizikai, kézzelfogható)*
- kilvan:** [kil.ʰvan] *PF* fn. *folyó*
- kin:** [k-in] *PF* i.(t) *szüksége van valamire*
- kinam:** [ki.ʰnam] *PF* fn. *láb*
- kinamtil:** [ki.ʰnam.til] *PF* fn. *térd* (összetétel ebből: **kinam** *láb* és **til** *izület*)
- kinä:** [kɪ.næ] *PF* szám *hét, 7*
- kintrr:** [kɪn.trɿ] *PF* fn. *egy hét* (eredete: **kinä** *hét* és **trr** *nap*)
- kintrram:** [kɪn.trɾam] *PF* fn. *a múlt (előző) hét* (eredete: **kintrr** *hét*)
- kintrray:** [kɪn.trɾaj] *PF* fn. *a jövő (következő) hét* (eredete: **kintrr** *hét*)
- kip–:** [kipʰ] *PF* esz. *között(e)*
- kive:** [kɪ.vɛ] *PF* mn. *hetedik (sorszámnév)* (eredete: **kinä** *hét*)
- kì’ong:** [kɪ.ʰoŋ] *PF* mn. *lassú*
- kìm:** [k-ɪm] *PF* i.(t) *forogat, pörget* **Pol** *rumit kolim* *Pörgette a labdát*
- kimar:** [kɪ.ʰmaɾ] *PF* mn. *szezonális (étel, zöldség vagy állat)*
- kìng:** [kɪŋ] *PF* fn. *fonal*
- kìte’e:** [kɪ.te.ʰɛ] *PF* fn. *szolgálat*
- kìte’e si:** [kɪ.te.ʰɛ.ʰs-i] *PF* i.(tn) *szolgál* (eredete: **kìte’e** *szolgálat*)
- klifró’:** [kl.ʰfr-oʰ] *PF* i.(átn) *felelős valamiért*
- klilkä:** [kl.ʰk·æ] *PF* i.(tn) *leereszkedik, alászáll* (összetétel ebből: **klipa** *alj(a)* és **kä** *megy*)
- klilkulat:** [kl.ʰk·u.l·atʰ] *PF* i.(t) *felás*
- klilkxem:** [kl.ʰk·ɛm] *PF* i.(tn) *áll*
- klilpa:** [kl.ʰpa] *PF* fn. *alj(a), fenék*
- klilpä:** [kl.ʰp·æ] *PF* i.(tn) *leszáll, földet ér* (összetétel ebből: **klilte** *föld* és **pähem** *érkezik*)
- klilpxiltu:** [kl.ʰp·ɿl.tu] *PF* fn. *terület*
- klilrikk:** [kl.ʰrikʰ] *PF* fn. *földrengés* (összetétel ebből: **klilte** *föld* és **rikk** *mozog*)
- klilte:** [kɪl.tɛ] *PF* fn. *föld, talaj*
- kliltseng:** [kɪl.tɛŋ] *PF* fn. *helyzet* (eredete: **tseng** *hely*)
- kliltxay:** [kl.ʰt·aj] *PF* i.(tn) *a földön fekiüdni* (összetétel ebből: **klilte** *föld* és **txay** *laponan fekiüdni*)
- kliltxeykay:** [kl.ʰt·ɛj.ʰk·aj] *PF* i.(t) *lefektet (vmit) a földre* (összetétel ebből: **klilte** *föld* és **txay** *laponan fekszik*) tárgy változata a **kliltxay**-nak
- klilvawm:** [kɪl.vawm] *PF* mn. *barna* (összetétel ebből: **klilte** *föld* és **vawm** *sötét*)
- klilwo:** [kl.ʰw·o] *PF* i.(tn) *leszáll, földet ér* (összetétel ebből: **klilte** *föld* és **wo** *nyúl*)
- klilyem:** [kl.ʰj·ɛm] *PF* i.(t) *temet* (összetétel ebből: **klilte** *föld* és **yem** *rak*)
- klilza’u:** [kl.ʰz·a.ʰu] *PF* i.(tn) *lejön, leereszkedik* (összetétel ebből: **klilte** *föld* és **za’u** *jön*)
- ko:** [ko] *PF* part. *nosza!*

ko'on: ['ko.ʔon] *PF* fn. *kör, ovális, nagyjából ke-
rek forma* (eredete: **koum** kerekített és 'on
alak)

koak: ['ko.akʷ] *PF* mn. *öreg, idős, hajlott korú*

koaktan: ['ko.ak.tan] *PF* fn. *öregember (férfi)*
(eredete: **koak** öreg, idős)

koakte: ['ko.ak.tɛ] *PF* fn. *öregasszony* (eredete:
koak öreg, idős)

koaktu: ['ko.ak.tu] *PF* fn. *öreg ember/öreg sze-
mély* (eredete: **koak** öreg, idős)

kolan: [ko.'lan] *PF* gesz. *vagyis, illetve, akarom*
mondani (eredete: **kan** céloz)

kop: [kopʷ] *PF* hsz. *is, szintén*

kop: [kopʷ] *PF* hsz. *is, szintén*

koren: [ko.'rɛn] *PF* fn. *szabály*

kosman: [ko.'sman] *PF* mn. *csodálatos, klassz,*
fantasztikus

koum: ['ko.um] *PF* mn. *kerekített, hajlított, görbe*

krr: [kr̩] *PF* fn. *idő*

krra: ['kr̩.a] *PF* ksz. *amikor, abban az időben mi-
kor* (eredete: **krr** idő)

krrka-: ['kr̩.ka] *PF* told. *alatt, folyamán, közben*
(eredete: **krr** idő)

Kx

kxa: [k'a] *PF* fn. *száj*

kxakx: [k'·akʷ] *PF* i.(tn) *török*

kxam: [k'am] *PF* fn. *közép, középpont*

kxamlä-: [k'am.læ] *PF* told. *át, keresztül (vmi*
közepén át) (eredete: **kxam** közép)

kxamtr: [k'am.tr̩] *PF* fn. *dél (napszak)* (össze-
tétel ebből: **kxam** közép és **trr** nap)

kxamtrrmaw: [k'am.tr̩.maw] *PF* fn. *kora*
délután (összetétel ebből: **kxamtr** dél és
maw után)

kxamtseng: [k'am.tɕɛŋ] *PF* fn. *központi hely*
(összetétel ebből: **kxam** közép és **tseng** hely)

kxamtxomaw: [k'am.t'o.maw] *PF* fn. *éjjel ut-
án* (összetétel ebből: **kxamtxon** éjjel és **maw**
után)

kxamtxon: [k'am.t'on] *PF* fn. *éjjel* (összetétel
ebből: **kxam** közép és **txon** éj)

kxamyi: [k'am.ji] *PF* fn. *középszint* (összetétel
ebből: **kxam** közép és **yi** szint)

kxangangang: [k'aŋ.aŋ.aŋ] *PF* gesz. *bumm!*
(hangutánzószó)

kxani: [k'a.ni] *PF* mn. *tiltott*

krrnekx: [kr̩.'n·ɛkʷ] *PF* i.(tn) *időt vesz igénybe*
(ii) (összetétel ebből: **krr** idő és **nekx** elfogy-
aszt)

krrpe: ['kr̩.pɛ] *PF* kérd. *mikor?* másik alakja:
pehrr (eredete **krr** idő)

ku'up: ['ku.ʔupʷ] *PF* mn. *nehéz, súlyos (fizikai*
értelemben)

kulat: ['k·u.l·atʷ] *PF* i.(t) *felfed, kimutat, leleplez*
(szó szerint és átvitt értelemben is)

kum: [kum] *PF* fn. *eredmény*

kuma: ['kum.a] *PF* ksz. *hogyan (ennek eredmény-
eként)* (eredete: **kum** eredmény) megelőzi az
eredményt, pl. 'Lu poe sevin niftxan kuma
yawne slolu oer' (*Olyan gyönyörű volt, hogy*
beleszerettem.); lásd még 'akum'

kur: [k·ur] *PF* i.(tn) *lóg*

kurakx: [k·u.'r·akʷ] *PF* i.(t) *kiűz, elüldöz*

kurfyan: ['kur.fjan] *PF* fn. *fogas, függesztett tar-
tó* (összetétel ebből: **kur** lóg és **fyan** mes-
terséges tárgy, ami a földtől távol és tisztán tart
valamit)

kurfyavi: ['kur.fja.vi] *PF* fn. *kampó (lógatni, fel-
függeszteni valamit)* (eredete: **kurfyan** fogas,
függesztett tartó)

kxap: [k'apʷ] *PF* fn. *fenyegetés*

kxapnga: ['k'ap.ŋaʔ] *PF* mn. *fenyegető (dolog)*
(eredete: **kxap** fenyegetés) n.e.

kxap si: [k'ap s·i] *PF* i.(tn) *fenyeget* (eredete:
kxap fenyegetés)

kxawm: [k'awm] *PF* hsz. *talán, esetleg*

kxayl: [k'ajl] *PF* mn. *magas*

kxaylyi: [k'ajl.ji] *PF* fn. *magas szint* (összetétel
ebből: **kxayl** magas és **yi** szint)

kxänäng: [k'æ.næŋ] *PF* mn. *bomló állat vagy*
rothadó hús szagára emlékeztető

kxeltek: [k'·ɛl.t·ɛk] *PF* i.(t) *felvesz, emel*

kxem: [k'·ɛm] *PF* i.(tn) *függőlegesnek lenni*

kxemyo: [k'ɛm.jo] *PF* fn. *fal, függőleges felület*
(összetétel ebből: **kxem** függőlegesnek lenni
és **yo** felület)

kxener: [k'ɛ.nɛr] *PF* fn. *füst*

kxetse: [k'ɛ.tɕɛ] *PF* fn. *farok*

kxeyey: [k'ɛ.jɛj] *PF* fn. *hiba*

kxitx: [k'itʷ] *PF* fn. *halál*

kxim: [k'·im] *PF* i.(t) *parancsol, utasít*

kximyu: [k'im.ju] *PF* fn. *parancsnok, főnök*

(eredete: **kxim** *parancsol, utasít*)
kxll: [k'ɫ] *PF* fn. *lerohanás*
kxll si: [k'ɫ 's-i] *PF* i.(tn) *lerohan, támad* (eredete: **kxll** *lerohanás*)
kxor: [k'or] *PF* fn. *erős vízesés, jellemzői: fültépő hangja és halálos ereje (megszámlálható, de csak ritkán)*
kxu: [k'u] *PF* fn. *baj, ártalom*

L

lahe: [la.hɛ] *PF* nm. *más*
lal: [lal] *PF* mn. *régi (mip ellentéte) n.e.*
lam: [lam] *PF* i.(tn) *látszik, (fel)tűnik*
lang: [lan] *PF* i.(t) *(meg)vizsgál, felfedez*
lapo: [la.po] *PF* nm. *más, másik ember vagy dolog* (összetétel ebből: **lahe** *más* és **po** *ő*)
laro: [la.ro] *PF* mn. *tiszta*
laro si: [la.ro s-i] *PF* i.(tn) *tisztít* (eredete: **laro** *tiszta*)
latem: [la.t.ɛm] *PF* i.(tn) *változik* (**l«eyk»atem** i.(t) *változik*)
latsi: [la.'ts-i] *LA* ige *lépést tart*
law: [law] *PF* mn. *tiszta, világos, bizonyos*
lawk: [lawk'] *PF* i.(t) *értekezik, beszél valamiről, oda vonatkozót mond*
lawnol: [law.nol] *PF* fn. *nagy öröm*
lawr: [lawr] *PF* fn. *dal, dallam*
law si: [law 's-i] *PF* i.(tn.) *világossá tesz* (eredete: **law** *világos*)
layompin: [la.'jom.pin] *PF* fn. *fekete szín* (eredete: **layon** *black*)
layon: [la.'jon] *PF* mn. *fekete*
lätxayn: [læ.'t'aj.n] *PF* i.(t) *csatában legyőz, meghódít*
le'al: [le.'ʔal] *PF* mn. *pazarló* (eredete: **'al** *pazarol*) n.e.
le'aw: [le.'ʔaw] *PF* mn. *egyetlen*
le'en: [le.'ʔɛn] *PF* mn. *elméleti, intuitív* (eredete: **'en** *találgatás*) n.e.
lefkr: [le.'fkr] *PF* mn. *időszerű/jelenlegi* (eredete: **fikrr** *most*)
lefngap: [le.'fjap'] *PF* mn. *fém(ből készült)* (eredete: **fngap** *fém*)
lefpom: [le.'fpom] *PF* mn. *nyugodalmatlan, derűs, kellemes* (eredete: **fpom** *boldogság, béke*) n.e.
lefpomron: [le.'fpom.'ron] *PF* mn. *egészséges (szellemileg)* (eredete: **fpomron** *egészség vagy jólét (szellemi)*) cs.sz.

kxuke: [k'u.kɛ] *PF* mn. *biztonságos* (összetétel ebből: **kxu** *ártalom* és **ke** *nem*)
kxukx: [k'·uk'] *PF* i.(t) *lenyel*
kxum: [k'um] *PF* mn. *nyúlós, kocsonyás, sűrű*
kxumpay: [k'um.pa.j] *PF* fn. *sűrű folyadék, gél* (eredete: **kxum** *nyúlós, kocsonyás, sűrű*)
kxutu: [k'u.tu] *PF* fn. *ellenség* (eredete: **kxu** *baj*)

lefpomtókx: [le.fpom.'tok'] *PF* mn. *egészséges (fizikailag)* (eredete: **fpomtókx** *egészség (fizikai)*) cs.sz.
lehawmpam: [le.'hawm.pam] *PF* mn. *zajos* (eredete: **hawmpam** *zaj*)
lehawng: [le.'hawŋ] *PF* mn. *túlzó, túlzásba vitt* (eredete: **hawng** *túlságosan*)
lehawngkrr: [le.'hawŋ.kr] *PF* mn. *késői* (eredete: **hawngkrr** *későn*)
lehipey: [le.'hi.pej] *PF* mn. *tétova* (eredete: **hipey** *tétovázik*)
lehoan: [le.'ho.an] *PF* mn. *kényelmes* (eredete: **hoan** *kényelem*)
lehrap: [le.'hr.ap'] *PF* mn. *veszélyes* (eredete: **hrap** *veszély*)
leioae: [le.i.o.'a.ɛ] *PF* fn. *tisztelet*
leioae si: [le.i.o.'a.ɛ s-i] *PF* i.(tn) *tisztel* (eredete: **leioae** *tisztelet*)
lek: [l.ɛk'] *PF* i.(t) *figyelmez, engedelmeskedik*
lekin: [le.'kin] *PF* mn. *szükséges, szükségszerű* (eredete: **kin** *szüksége van vmire*)
lekoren: [le.ko.'rɛn] *PF* mn. *szabályos* (eredete: **koren** *szabály*)
lekye'ung: [lek.'jɛ.ʔuŋ] *PF* mn. *bolond, örült, örületes* (eredete: **kye'ung** *örület*)
leli'fya: [le.'li'.fja] *PF* mn. *nyelvet illető, nyelvi* (eredete: **li'fya** *nyelv*)
lemrey: [lem.'re.j] *PF* mn. *túlélő (pl. olyan csoport tagjai, akik közül meghalt néhány)* (eredete: **emrey** *túlél*)
lemweypey: [lem.'we.j.pej] *PF* mn. *türelmes* (eredete: **mawweypey** *türelmesnek lenni*)
len: [l.ɛn] *PF* i.(tn) *(meg)történik, bekövetkezik*
leNa'vi: [le.'na'.vi] *PF* hsz. *a na'vikkal mint néppel kapcsolatos* (eredete: **Na'vi** *a Nép*)
leno: [le.'no] *PF* mn. *alapos, részletességre törekvő (személy)*

- lenomum:** [lɛ.ˈno.mum] *PF* mn. *kíváncs* (eredete: **newomum** *kíváncsi*(nak lenni))
- lenrra:** [lɛ.ˈnr̩.a] *PF* mn. *büszke* (eredete: **nr̩ra** *büszkeség*)
- lepaj:** [lɛ.ˈpa.j] *PF* mn. *vizes* (eredete: **pay** *víz*)
- lepwox:** [lɛp.ˈwopˈ] *PF* mn. *felhős* (eredete: **pìwox** *felhő*)
- ler:** [lɛr] *PF* mn. *sima, egyenletes* (*mozgásra!*)
- lereyfy:** [lɛ.ˈrɛj.fja] *PF* mn. *kultúrális* (eredete: **reyfy** *kultúra*)
- lerik:** [lɛ.ˈrɪkˈ] *PF* mn. *leveles, levél-borította* (eredete: **rik** *levél*)
- leronsrel:** [lɛ.ˈron.srɛl] *PF* mn. *képzeletbeli* (eredete: **ronsrelnop** *elképzel*)
- lertu:** [ˈlɛr.tu] *PF* fn. *kolléga*
- lesar:** [lɛ.ˈsar] *PF* mn. *hasznos* (eredete: **sar** *használ*)
- leskxir:** [lɛ.ˈskˈir] *PF* mn. *sebesült* (eredete: **skxir** *seb*)
- lesngä'i:** [lɛ.ˈsɲæ.ʔi] *PF* mn. *eredeti, kezdetben vagy kezdetből fogva létező, első a sorban* (eredete: **sngä'i** *kezd*)
- lesnonrra:** [lɛ.sno.ˈnr̩.a] *PF* mn. *öntelt* (eredete: **snonrra** *önteltség*)
- leso'ha:** [lɛ.ˈsoʔ.ha] *PF* mn. *lelkes, buzgó* (eredete: **so'ha** *lelkesnek lenni*) cs.sz.
- letam:** [lɛ.ˈtam] *PF* mn. *megfelelő* (eredete: **tam** *rendben*)
- letokx:** [lɛ.ˈtokˈ] *PF* mn. *testi, fizikai* (eredete: **tokx** *test*)
- letrr:** [lɛ.ˈtr̩] *RL* mn. *mindennapi* (eredete: **trr** *nap*)
- letrrrr:** [lɛ.ˈtr̩.tr̩] *PF* mn. *mindennapos, hétköznapi* (eredete: **trr** *nap*)
- letsim:** [lɛ.ˈtsim] *PF* mn. *eredeti, egyedi, nem más forrásból származó* (eredete: **tsim** *forrás*)
- letsranten:** [lɛ.ˈtsran.tɛn] *PF* mn. *fontos* (eredete: **tsranten** *fontos*)
- letsunslu:** [lɛ.ˈtsun.slu] *PF* mn. *lehetséges* (eredete: **tsunslu** *tud, képes*)
- letwan:** [lɛt.ˈwan] *PF* mn. *cseles, trükkös* (*személy*) (eredete: **tute** *személy* és **wan** *elrejt*)
- letxi:** [lɛ.ˈtʰi] *PF* mn. *sietős, kétségbeesett* (eredete: **txi** *sietség*)
- letxiluke:** [lɛ.ˈtʰi.lu.kɛ] *PF* mn. *ráérós* (*sietség nélküli*) (összetétel ebből: **txi** *sietség* és **luke** *nélküli*)
- lew:** [lɛw] *PF* fn. *fedő, valaminek a teteje*
- lewäte:** [lɛ.wæ.ˈtɛ] *PF* mn. *kötekedő, okoskodó* (*személy*) (eredete: **wäte** *vitatkozik*)
- lew si:** [ˈlɛw ˈs-i] *PF* i.(tn) (*be*)*fed*, (*el*)*takar* (eredete: **lew** *takar*)
- ley:** [lɛj] *PF* i.(tn) *értékes, megéri*
- leyapay:** [lɛ.ˈja.paj] *PF* mn. *ködös, homályos* (eredete: **yapay** *köd*)
- leye'krr:** [lɛ.ˈjɛʔ.kr̩] *PF* mn. *korai* (eredete: **ye'krr** *korán*)
- leyewla:** [lɛ.ˈjɛw.la] *PF* mn. *kiábrándító* (eredete: **yewla** *kiábrándulás*)
- leyem:** [lɛj.m] *PF* i.(tnm) *kiált*
- leyn:** [lɛj.n] *PF* i.(t) *ismétel, újra csinál*
- lezeswa:** [lɛ.ˈzɛ.swa] *PF* mn. *füves* (eredete: **zeswa** *fű*)
- li:** [li] *PF* hsz. *már*
- lie:** [ˈli.ɛ] *PF* fn. *élmény, tapasztalat*
- lini:** [ˈli.ni] *PF* fn. *állat kicsinye* (*emlősé, madaré, halé, rovaré*)
- lisre+:** [ˈli.srɛ] *PF* hsz. *mire, amíg, addigra* (összetétel ebből: **li** *már* és **sre+** *előtt*)
- litx:** [litˈ] *PF* mn. *éles* (*mint egy penge*)
- li'fya:** [ˈliʔ.fja] *PF* fn. *nyelv* (összetétel ebből: **li'u** *szó* és **fya'o** *út* *W*)
- li'fyaolo':** [ˈliʔ.fja.o.ˈloʔ] *PF* fn. *nyelvcsoport, nyelvhasználók* (összetétel ebből: **li'fya** *nyelv* és **olo'** *klán*)
- li'fyavi:** [ˈliʔ.fja.vi] *PF* fn. *kifejezés, nyelvi elem* (eredete: **li'fya** *nyelv*)
- li'u:** [ˈli.ʔu] *PF* fn. *szó*
- li'upam:** [ˈli.ʔu.pam] *PF* fn. *hangsúly, kiejtés* (összetétel ebből: **li'u** *szó* és **pam** *hang*)
- li'upe:** [ˈli.ʔu.pɛ] *PF* kérd. *Mi?* (*Mit mondott?*)
másik alakja: **pel'u**
- li'upuk:** [ˈli.ʔu.pukˈ] *PF* fn. *szótár* (összetétel ebből: **li'u** *szó* és **puk** *könyv*)
- li'uvan:** [ˈli.ʔu.van] *PF* fn. *szóvicc, szójáték* (összetétel ebből: **li'u** *szó* és **uvan** *játék*)
- lim:** [lɛm] *PF* i.(átn) *messze van*
- ling:** [lɛŋ] *PF* i.(tn) *levegőben úszik, lebeg*
- lo'a:** [ˈlo.ʔa] *PF* fn. *totem, amulet*
- loi:** [ˈlo.i] *PF* fn. *tojás*
- lok:** [lɛokˈ] *PF* i.(t) *megközelít*
- lok-:** [lɛokˈ] *PF* told. *közel*(ében)
- lom:** [lom] *PF* mn. *hiányzó, hiányolt* (*mint egy távollévő ember, akinek vágnak a jelenlétére*)
- lomt:** [ˈlom.tu] *PF* fn. *hiányzó/hiányolt személy* (eredete: **lom** *hiányzó, hiányolt*)
- lonu:** [lɛ.o.ˈn.u] *PF* i.(t) *elereszt*

lopx: [l-op'] *PF* i.(tn) *pánikba esik*
lor: [lor] *PF* mn. *gyönyörűséges, kellemes*
loran: [lo.ran] *PF* fn. *elegancia, kecsesség, báj*
 (összetétel ebből: **lor** *gyönyörű* és **ran** *belső tulajdonság*)
lrrtok: [lɾ.tok'] *PF* fn. *mosoly*
lrrtok si: [lɾ.tok' s-i] *PF* i.(tn) *mosolyog* (eredete: **lrrtok** *mosoly*)
lu: [l-u] *PF* i.(tn),i.(átn) *van, lenni* (állítmányi kapcsolószó, létezést kifejező ige) (a birtokos

részesesetével birtoklást fejez ki)
luke-: [lu.ke] *PF* told. *nélkül(e)*
lukpen: [luk.'pɛn] *PF* mn. *ruha nélküli, meztelen*
 (összetétel ebből: **luke** *nélkül* és **pen** *ruházat (gyűjtőfogalom)*)
lumpe: [lum.pe] *PF* kérd. *miért?* másik alakja: **pelun**
lun: [lun] *PF* fn. *ok, indok*
lupra: [lup.ra] *PF* fn. *stílus*

M

ma: [ma] *PF* part. *megszólító eset jele*
makto: [m.ak.t-o] *PF* i.(t) *lovagol, megül*
mal: [mal] *PF* mn. *megbízható, szavahihető*
masat: [ma.sat] *PF* fn. *mellvért (páncél)*
mauti: [ma.u.ti] *PF* fn. *gyümölcs*
maw-: [maw] *PF* esz. *időben utána, követően*
mawey: [ma.'wɛj] *CM* mn. *nyugodt*
maweypey: [ma.'wɛj.pɛj] *PF* i.(átn) *türelmes(nek lenni)(ii)* (összetétel ebből: **mawey** *nyugodt* és **pey** *várni*)
maweypeyyu: [ma.'wɛj.pɛj.ju] *PF* fn. *türelmes személy* (eredete: **maweypey** *türelmesnek lenni*)
mawfwa: [maw.fwa] *PF* ksz. *után* (összetétel ebből: **maw** *után* és **fwa** *az*)
mawkr: [maw.kɾ] *PF* hsz. *után, utána* (összetétel ebből: **maw** *után* és **kr** *idő*)
mawkrra: [maw.kɾ.a] *PF* ksz. *utána (időben)* másik alakja: **akrmaw** (összetétel ebből: **kr** *idő* and **maw** *után*)
mawl: [mawl] *PF* fn. *(egy) fél*
may': [m-ajʔ] *PF* i.(tm) *(ki)próbál, értékel, ellenőriz*
mäxü: [m-æ.'k'u] *PF* i.(t) *megszakít, félbeszakít, kizökkent* (eredete: **kxu** *baj*)
me'em: [mɛ.'ʔɛm] *PF* mn. *harmonikus, egybehangzó*
mefo: [mɛ.fo] *PF* nm. *ők ketten* (eredete: **me+** *kettes szám jele* és **po** *ő*)
mek: [mɛk'] *PF* mn. *üres; vagy átvitt értelemben: "értéktelen"*
mekre: [mɛk.rɛ] *PF* fn. *ellátmány, utánpótlás*
mekseng: [mɛk.tɕɛŋ] *PF* fn. *hézag, rés* (összetétel ebből: **mek** *üres* és **tseng** *hely*)
melo: [mɛ.lo] *PF* hsz. *kétszer* (eredete: **me+** *kettes szám képző* és **alo** *idő*)

menari: [mɛ.'na.ri] *PF* fn. *két szem* (eredete: **me+** *kettes szám jele* és **nari** *szem*)
meoauoniaea: [mɛ.o.a.u.ni.a.'ɛ.a] *PF* fn. *harmónia, összhang a természettel*
merki: [mɛr.ki] *PF* fn. *hús füstöléséhez használt tartó*
mesrram: [mɛ.sɾ.'am] *PF* fn., hsz. *tegnapelőtt, két napja* (eredete: **trr** *nap*)
mesrray: [mɛ.sɾ.'aʔ] *PF* fn., hsz. *holnapután, két nap múlva* (eredete: **trr** *nap*)
meuia: [mɛ.'u.i.a] *PF* fn. *becsület, tisztesség*
meuianga': [mɛ.'u.i.a.ŋaʔ] *PF* mn. *becsületes, tiszteletreméltó* (eredete: **meuia** *becsület* és **nga'** *tartalmaz*)
meyam: [m-ɛ.'y-am] *PF* i.(t) *ölel, karol, karjaiban tart*
meyp: [mɛjp'] *PF* mn. *gyenge*
mi: [mi] *PF* hsz. *még mindig*
miklor: [mik.'lor] *PF* mn. *jól hangzó* (eredete: **mikyun** *fül* és **lor** *kellemes*)
miktsang: [mik.tɕaŋ] *PF* fn. *fülbevaló* (összetétel ebből: **mikyun** *fül* és **tsang** *testékszer*)
mikvä': [mik.'væʔ] *PF* mn. *rosszul hangzó* (eredete: **mikyun** *fül* és **vä'** *kellemtelen*)
mikyun: [mik.jun] *JC* fn. *fül*
mip: [mip'] *PF* mn. *új*
mì+: [mì] *PF* esz. *bent, benne, rajta, -ban/-ben, -on/-en/-ön*
mifa: [mì.fa] or [mì.'fa] *PF* fn., hsz. *belseje, belül, odabent*
miftxele: [mì.'ft'ɛ.lɛ] *PF* hsz. *ebben a tekintetben, ezzel kapcsolatban*
mikam-: [mì.'kam] *PF* told. *között(e)*
mìn: [m-ɪn] *PF* i.(tn) *(meg)fordul, tengely körül forog* **Mìn ne ftrpa** *Fordulj balra*

- mìnyu:** [ˈmɪn.ju] *PF* fn. *turner* (eredete: **mìn fordul**)
- miso:** [mɪ.ˈso] *PF* *hsz.* *távol(ban)* (eredete: **mì bent, benne, rajta, -ban/-ben,-on/-en/-ön**)
- ml'an:** [m-ɿ.ˈʔ.an] *PF* i.(t) *elfogad*
- mlte:** [m-ɿ.ˈt.ɛ] *PF* i.(tn) *egyetért*
- mo:** [mo] *PF* fn. *terület, völgy, bekerített nyílt terület*
- mo a fngä':** [ˈmo a ˈfŋæʔ] *PF* fn. *mosdó, WC (a Földön)* (összetétel ebből: **mo** bekerített terület és **(a) fngä'** könnyít magán)
- moe:** [ˈmo.ɛ] *PF* nm. *mi ketten (kizáró)* (eredete: **me+** kettes szám jele és **oe** én)
- mok:** [m-ɔkˀ] *PF* i.(t) *javasol*
- mokri:** [ˈmɔk.ri] *PF* fn. *beszédhang, énekhang*
- momek:** [ˈmo.mɛkˀ] *PF* mn. *üreges, nem tömör*
- mong:** [m-ɔŋ] *PF* i.(t) *függ valamitől, számit, bízik*
- mowan:** [mo.ˈwan] *PF* mn. *kellemes, élvezhető (fizikailag, szexuálisan)*
- mowar:** [mo.ˈwar] *PF* fn. *tanács*
- mowar si:** [mo.ˈwar s-i] *PF* i.(tn) *tanácsol* (eredete: **mowar tanács**)
- mowarsiyu:** [mo.ˈwar.si.ju] *PF* fn. *tanácsadó* (eredete: **mowar tanács**)
- mrr:** [mɾ] *PF* szám öt, 5
- mrrrr:** [ˈmɾ.tɾ] *PF* fn. *ötnapos munkahét* (eredete: **mrr** öt és **trr** nap)
- mrrve:** [ˈmɾ.vɛ] *PF* mn. *ötödik (sorszámnév)* (eredete: **mrr** öt)
- muiä:** [mu.ˈi.æ] *PF* mn. *igazságos, helyénvaló*
- mun'i:** [m-un.ˈʔ.i] *PF* ige *vág*
- mune:** [ˈmu.nɛ] *PF* szám *kettő, 2*
- munge:** [ˈm-u.ŋ.ɛ] *PF* i.(t) *visz, hoz*
- mungwrr-:** [muŋ.ˈwɾ] *PF* told. *kivételével*
- munsna:** [ˈmun.sna] *PF* fn. *pár* (eredete: **mune** kettő és **sna'o** készlet, csoport)
- muntr:** [ˈmun.tɾ] *PF* fn. *hétvége* (eredete: **mu-ne** kettő és **trr** nap)
- muntrram:** [ˈmun.tɾ.am] *PF* fn. *múlt hétvége* (eredete: **muntr** hétvége)
- muntrray:** [ˈmun.tɾ.aj] *PF* fn. *jövő hétvége* (eredete: **muntr** hétvége)
- muntxa:** [mun.ˈt'a] *PF* mn. *egyesült (pár)*
- muntxa si:** [mun.ˈt'a ˈs-i] *PF* i.(tn) *párosodik, szeretkezik (valakivel)* (eredete: **muntxa** egyesült)
- muntxatan:** [mun.ˈt'a.tan] *PF* fn. *férj, férfi hitves* (eredete: **muntxatu** hitves)
- muntxate:** [mun.ˈt'a.tɛ] *PF* fn. *feleség, női hitves* (eredete: **muntxatu** hitves)
- muntxatu:** [mun.ˈt'a.tu] *PF* fn. *hitves, házastárs* (eredete: **muntxa** egyesült)
- muve:** [ˈmu.vɛ] *PF* mn. *második (sorszámnév)* (eredete: **mune** kettő)
- muwìntxu:** [mu.w-m.ˈt'·u] *PF* i.(t) *bemutat, előad* (eredete: **wìntxu** mutat)

N

- na-:** [na] *PF* *esz.* *-ként, akként/úgy..., mint/ahogy*
- na'ring:** [ˈnaʔ.rɪŋ] *PF* fn. *erdő*
- naer:** [na.ˈɛr] *PF* fn. *ital, innivaló*
- nafi'u:** [na.fi.ˈʔu] *PF* mn. *olyan, mint ez a dolog* (összetétel ebből: **na** olyan, mint és **fi'u** ez)
- nam'ake:** [nam.ˈʔa.kɛ] *PF* *hsz.* *magabiztosan* (eredete: **am'ake** magabiztos)
- nang:** [naŋ] *PF* part. *hű! azta! hajrá! (meglepetést, biztatást jelölő szó, felkiáltás)*
- nari:** [ˈna.ri] *PF* fn. *szem*
- nari si:** [ˈna.ri s-i] *PF* i.(tn) *vigyáz, odafigyel, óvatosan cselekszik* (eredete: **nari** szem)
- narlor:** [naɾ.ˈlor] *PF* mn. *szép (vizuálisan)* (eredete: **nari** szem és **lor** kellemes)
- narvä':** [naɾ.ˈvæʔ] *PF* mn. *csúnya* (eredete: **nari** szem és **vä'** kellemetlen)
- natkenong:** [nat.ˈkɛ.noŋ] *PF* *ksz.* *például* (összetétel ebből: **na** mint és **tikenong** példa)
- nawfwe:** [na.w.ˈfwɛ] *PF* mn. *folyékony (beszédre!)* Összevonás: **na hufwe**
- nawm:** [nawm] *PF* mn. *nagy, nemes*
- nawmtu:** [ˈnawm.tu] *PF* fn. *hős, nagy ember* (eredete: **nawm** nagy)
- nawri:** [ˈnaw.ri] *PF* mn. *tehetséges*
- nayn:** [najn] *PF* fn. *a 9-es jele (nem az értéke!)* (pl. telefonszámnál használható)
- näk:** [n-ækˀ] *PF* i.(t) *iszik*
- nän:** [n-æn] *PF* i.(tn) *csökkent*
- ne-:** [nɛ] *PF* *esz.* *felé, irányába*
- ne'im:** [nɛ.ˈʔim] *PF* *hsz.* *hát(ul)ra, hátrafelé*
- nefä:** [nɛ.ˈfæ] *PF* *hsz.* *felfelé*
- nekll:** [nɛ.ˈkl] *PF* *hsz.* *lefelé*
- nekx:** [n-ɛkˀ] *PF* i.(t) *eléget, elfogyaszt*
- nemfa-:** [ˈnɛm.fa] *PF* told. *bele, befelé, belülre,*

- belsejébe* (összetétel ebből: **ne** felé és **mifa** -
ban,-ben)
- nemrey:** [nɛm.'rɛj] *PF* hsz.,gesz. *Úgy, mintha kockán forogna az élete* (eredete: **emrey** túlél)
- neni:** [nɛ.ni] *PF* fn. *homok*
- neto:** [nɛ.'to] *PF* esz. *el(felé)* (eredete: **ne** felé)
- netrip:** [nɛt.rɪp] *PF* hsz. *szerencsésen, boldogan*
- new:** [n.ɛw] *PF* i.(tm) *akar*
- newomum:** [n.ɛw.'o.mum] *PF* i.(átn) *kíváncsi(nak lenni), tudni akar* (összetétel ebből: **new** akar és **omum** tud)
- neypin:** [nɛjɪm.pɪn] *PF* fn. *világos szín* (eredete: **neyn** világos)
- neyn:** [nɛjɪn] *PF* mn. *világos színek*
- niä:** [n.i.'æ] *PF* i.(t) *megfog, megragad*
- nik:** [nik] *PF* mn. *kényelmes*
- nikre:** [nik.rɛ] *PF* fn. *haj*
- nikroi:** [nik.'ro.i] *PF* fn. *hajdísz* (összetétel ebből: **nikre** haj és **ioi** dísz)
- niktsyey:** [nik.tʃɛj] *PF* fn. *ételcsomag (ehető levelekbe csomagolt kis adag étel)* (összetétel ebből: **nik** kényelmes és **tsyey** falat)
- nim:** [nim] *PF* mn. *szégyenlős, félénk*
- ninan:** [ni.nan] *PF* hsz. *olvasva* (eredete: **inan** olvas)
- ningyen:** [niŋ.jɛn] *PF* hsz. *titokzatosan, rejtélyes módon* (eredete: **ingyen** titokzatosság érzése)
- nip:** [n-ip] *PF* i.(tn) *beszorul, beragad*
- nitram:** [nit.'ram] *PF* mn. *jókedvű, vidám*
- nivi:** [ni.vi] *PF* fn. *függőágy (általános)*
- nì-:** [ni] *PF* határozószót képző toldalék
- nì'al:** [ni.'ʔa] *PF* hsz. *pazarlóan* (eredete: **'al** pazarol)
- nì'aw:** [ni.'ʔaw] *PF* hsz. *csak* (eredete: **'aw** egy)
- nì'awtu:** [ni.'ʔaw.tu] *PF* hsz. *egyedül* (összetétel ebből: **'aw** egy és **tute** személy)
- nì'awve:** [ni.'ʔaw.vɛ] *PF* mn. *elsősorban, főként, leginkább* (eredete: **'awve** első)
- nì'en:** [ni.'ʔɛn] *PF* hsz. *találgatva, megézés alapján cselekedve* (eredete: **'en** találgatás)
- nì'eng:** [ni.'ʔɛŋ] *PF* hsz. *egyformán, egy szinten* (eredete: **'engeng** szint)
- nì'eoio:** [ni.'ʔɛ.o.i.o] *PF* mn. *ünnepélyesen* (eredete: **'eoio** ünnepélyes)
- nì'eveng:** [ni.'ʔɛ.vɛŋ] *PF* hsz. *gyerek módra, éretlenül* (eredete: **'eveng** gyerek)
- nì'eyng:** [ni.'ʔɛjŋ] *PF* hsz. *vissza, válasz képpen* (eredete: **'eyng** válasz)
- nì'í'a:** [ni.'ʔiʔ.a] *PF* hsz. *végül, végre* (eredete: **'í'a** vég)
- nì'it:** [ni.'ʔit] *PF* hsz. *kicsit, kevésbé* (eredete: **'it** kevés)
- nì'o':** [ni.'ʔoʔ] *PF* hsz. *élvezetes módon, élvezetesen* (eredete: **'o'** izgalmas)
- nì'ul:** [ni.'ʔul] *PF* hsz. *több*
- nì'ul'ul:** [ni.'ʔul.ʔul] *PF* hsz. *növekvő mértékben, egyre inkább* (eredete: **'ul** növel)
- niawnomum:** [ni.aw.'no.mum] *PF* hsz. *köztudottan, közismerten (köznap beszédben: [naw.'no.mum])* (eredete: **«awn»** befejezett melléknévi igenévi infixum és **omum** tud, ismer)
- niayoeng:** [ni.aj.'wɛŋ] *PF* hsz. *mint mi (köznap beszédben: [naj.'wɛŋ])* (eredete: **ayoeng** mi (beleértő))
- nife':** [ni.'fɛʔ] *PF* hsz. *rosszul* (eredete: **fe'** rossz)
- nifkeytongay:** [ni.fkɛj.to.'ŋaj] *PF* hsz. *valójában* (összetétel ebből: **tifkeytok** állapot és **ngay** igaz)
- nifkrr:** [ni.'fkɪ] *PF* hsz. *mostanában, jelenleg* (eredete: **fikrr** most)
- niflrr:** [ni.'flɪ] *PF* mn. *gyengéden, lágyan* (eredete: **flrr** gyengéd)
- nifmokx:** [ni.'fmokʔ] *PF* hsz. *féltékenyen, irigyen* (eredete: **fmokx** féltékenység)
- nifnu:** [ni.'fnu] *PF* hsz. *halkan* (eredete: **fnu** halk)
- nifrakrr:** [ni.'fra.kɪ] *PF* hsz. *mint mindig* (eredete: **frakrr** mindig)
- niftär:** [ni.'ftæɾ] *PF* hsz. *balra* (eredete: **ftär** bal)
- niftue:** [ni.'ftu.ɛ] *PF* hsz. *könnyen, egyszerűen* (eredete: **ftue** könnyű)
- niftxan:** [ni.'ft'an] *PF* hsz. *úgy, annyira* (eredete: **fitxan** olyan)
- niftxavang:** [ni.'ft'a.vaŋ] *PF* hsz. *szenvedélyesen, teljes szívből* (eredete: **ftxavang** szenvedélyes)
- nifwefwi:** [ni.'fwɛ.fwi] *PF* hsz. *fütyülve, fütyörészve* (eredete: **fwefwi** fütyül)
- nifya'o:** [ni.'fja.ʔo] *PF* hsz. *módjára, módon, -mód* (eredete: **fya'o** mód)
- nifyeyntu:** [ni.'fjɛjɪn.tu] *PF* hsz. *felőtt módra, éretten* (eredete: **fyeyntu** felőtt)
- nihawmpam:** [ni.'hawm.pam] *PF* mn. *zajosan* (eredete: **hawmpam** zaj)
- nihawng:** [ni.'hawŋ] *PF* hsz. *túlságosan, túlzó mértékben* (eredete: **hawng** túlzás)

- nìhay:** [ni.'haj] *PF* *hsz.* *következően* (eredete: **hay** *következő*)
- nìhek:** [ni.'hekʰ] *PF* *hsz.* *furcsa módon, különös módon* (eredete: **hek** *furcsának lenni*) (mondat eleji határozószó, és nem módhatározószó)
- nìhìpey:** [ni.'hi.pɛj] *PF* *hsz.* *tétován* (eredete: **hìpey** *tétovázik*)
- nìhoan:** [ni.'ho.an] *PF* *mn.* *kényelmesen* (eredete: **hoan** *kényelem*)
- nìhoet:** [ni.'ho.ɛtʰ] *PF* *hsz.* *széles körben, kiterjedten* (eredete: **hoet** *hatalmas, terjedelmes, kiterjedt*)
- nìhol:** [ni.'hol] *PF* *hsz.* *kicsit, kissé* (eredete: **hol** *kevés*)
- nìhona:** [ni.'ho.na] *PF* *hsz.* *kedvesen, édesen* (eredete: **hona** *kedves*)
- nìk'ärìp:** [nik.'æ.rɪpʰ] *PF* *hsz.* *szilárdan* (eredete: **ke ärìp** *nem mozgat*) szó sz.: 'anélkül, hogy hagyná mozogni'
- nìk'ong:** [nik.'ʔoŋ] *PF* *hsz.* *lassan* (eredete: **kì'ong** *lassú*)
- nìkanu:** [ni.'ka.nu] *PF* *hsz.* *intelligensen, okosan* (eredete: **kanu** *okos*)
- nìkeftxo:** [ni.kɛ.'ft'o] *PF* *hsz.* *szomorúan* (eredete: **keftxo** *szomorú*)
- nìkelkin:** [ni.kɛl.'kin] *PF* *mn.* *feleslegesen* (eredete: **kelkin** *felesleges*)
- nìkemweypey:** [ni.kɛm.'wej.pɛj] *PF* *hsz.* *türelmetlenül* (eredete: **ke** *nem* és **lemweypey** *türelmes*)
- nìklonu:** [nik.lo.'nu] *PF* *hsz.* *erősen, rendületlenül, állhatatosan* (eredete: **ke lonu** *nem ereszt*) szó szerint: 'anélkül, hogy eleresztené'
- nìkmar:** [nik.'maɛ] *PF* *hsz.* *megfelelő időben, alkalmasint* (eredete: **kìmar** *szezonális*)
- nìksman:** [nik.'sma.n] *PF* *hsz.* *csodálatosan* (eredete: **kosman** *csodálatos*)
- nìksran:** [nik.'sra.n] *PF* *hsz.* *középszerűen* (eredete: **kesran** *középszerű*)
- nìktungzup:** [nik.tuŋ.'zupʰ] *PF* *hsz.* *gondosan, erősen* (eredete: **ke tungzup** *nem ejt el*) szó sz.: 'anélkül, hogy elejtené'
- nìkx:** [nikʰ] *PF* *fn.* *kavics* (szétmorzsolts kő)
- nìkxap:** [ni.'k'apʰ] *PF* *hsz.* *fenyegetően* (eredete: **kxap** *fenyeget*)
- nìkxem:** [ni.'k'ɛm] *PF* *hsz.* *függőlegesen* (eredete: **kxem** *függőlegesen lenni*)
- nìlam:** [ni.'lam] *PF* *hsz.* *látszólag* (eredete: **lam** *látszik*)
- nìlaw:** [ni.'law] *PF* *hsz.* *tisztán, világosan* (eredete: **law** *tiszta*)
- nìler:** [ni.'lɛɾ] *PF* *hsz.* *simán* (eredete: **ler** *sima, egyenletes*)
- nìli:** [ni.'li] *PF* *hsz.* *előre is, előzetesen* (eredete: **li** *már*)
- nìlkeftang:** [nɪl.kɛ.'ftaŋ] *PF* *hsz.* *folymatosan, megállás nélkül* (összetétel ebből: **luke** *nélkül* és **ftang** *abbahagy*)
- nìltsan:** [nɪl.'tsa.n] *PF* *hsz.* *jól* (eredete: **sìltsan** *jó*)
- nìlun:** [ni.'lun] *PF* *hsz.* *természetesen, logikusan, értelemszerűen*
- nìmal:** [ni.'ma.l] *PF* *hsz.* *bízva, habozás nélkül* (eredete: **mal** *megbízható*)
- nìmeyp:** [ni.'mɛjpʰ] *PF* *hsz.* *gyengén, lazán* (eredete: **meyp** *gyenge*)
- nìmun:** [ni.'mun] *PF* *hsz.* *újra*
- nìmwey:** [nim.'wej] *PF* *hsz.* *nyugodtan, békésen* (eredete: **mawey** *nyugodt*)
- nìmweypey:** [nim.'wej.pɛj] *PF* *hsz.* *türelmesen* (eredete: **maweypey** *türelmes(nek lenni)*)
- nìn:** [n.m] *PF* *i.(t)* *ránéz, megpillant*
- nìNa'vi:** [ni.'naʔ.vi] *PF* *hsz.* *mint a na'vik, na'viul* (eredete: **Na'vi** *a Nép*)
- nìnäk:** [ni.'nækʰ] *PF* *hsz.* *ivás útján* (eredete: **näk** *iszik*)
- nìnän:** [ni.'næn] *PF* *hsz.* *kevésbé* (eredete: **nän** *csökkent*)
- nìnänän:** [ni.'næn.æn] *PF* *hsz.* *csökkenő mértékben, egyre kevésbé* (eredete: **nän** *csökkent*)
- nìngay:** [ni.'ŋaj] *PF* *hsz.* *igazán* (eredete: **ngay** *igaz*)
- nìngong:** [ni.'ŋoŋ] *PF* *hsz.* *fásultan, lustán* (eredete: **ngong** *lusta*)
- nìno:** [ni.'no] *PF* *hsz.* *részletesen, alaposan*
- nìnrra:** [ni.'nr̩.a] *PF* *hsz.* *büszkén* (eredete: **nrra** *büszkeség*)
- nìnu:** [ni.'nu] *PF* *hsz.* *sikertelenül, hiába* (eredete: **nui** *sikertelennek lenni*)
- nìolo':** [ni.o.'loʔ] *PF* *hsz.* *(együtt) mint egy klán* (eredete: **olo'** *klán*)
- nìprte':** [ni.'pɾ.tɛʔ] *PF* *hsz.* *örömmel, üdvözölve* (**zola'u**–*val használva*) (eredete: **prte'** *örömteli*)
- nìpxay:** [ni.'p'aj] *PF* *hsz.* *nagyon, nagyban* (eredete: **pxay** *sok*)

- nìpxi:** [ni.'p'i] *PF* hsz. különösen, nyomatékkaal, féltreérthetetlenül (eredete: **pxi** éles)
- nìpxim:** [ni.'p'im] *PF* hsz. felegyenesedve, egyenesen (eredete: **pxim** egyenes)
- nìran:** [ni.'ran] *PF* hsz. alapvetően, alapjában, lényegében (eredete: **ran** belső tulajdonság)
- nìrangal:** [ni.'ra.ŋal] *PF* hsz. bárcsak! (kívánság; a tényekkel szemben, befejezett vagy folyamatos kötőmóddal) (eredete: **rangal** kíván)
- nìronsrel:** [ni.'ron.sɾɛl] *PF* hsz. képzeletben, képzelet útján (eredete: **ronsrelngop** elképzeli)
- nìsilpey:** [ni.'sil.'pej] *PF* hsz. remélhetőleg (eredete: **silpey** remél)
- nìskien:** [ni.'ski.ɛn] *PF* hsz. jobbra (eredete: **skien** jobb)
- nìslele:** [ni.'slɛ.lɛ] *PF* hsz. úszva (eredete: **slele** úszik)
- nìsngä'i:** [ni.'sɲæ.'i] *PF* hsz. eredetileg, először (eredete: **sngä'i** kezd)
- nìsngum:** [ni.'sɲum] *PF* hsz. aggódva, bosszúsan (eredete: **sngum** aggodalom)
- nìso'ha:** [ni.'soʔ.ha] *PF* hsz. lelkesen (eredete: **so'ha** lelkesnek lenni)
- nìsoaia:** [ni.'so.'a.i.a] *PF* hsz. (együtt) mint egy család (eredete: **soaia** család)
- nìsteng:** [ni.'stɛŋ] *PF* hsz. hasonlóan (eredete: **steng** hasonló)
- nìsti:** [ni.'sti] *PF* hsz. dühösen, mérgesen (eredete: **sti** dühöng)
- nìsung:** [ni.'suŋ] *PF* hsz. emellett, ráadásul, továbbá (eredete: **sung** hozzáad)
- nìswey:** [ni.'swɛj] *PF* hsz. optimálisan, legjobban (eredete: **swey** legjobb)
- nìsyayvi:** [ni.'sja.j.vi] *PF* hsz. sorsszerűen, véletlenül (eredete: **syayvi** szerencse)
- nìsyen:** [ni.'sjɛn] *PF* hsz. utolsóként (eredete: **syen** utolsó)
- nìsyep:** [ni.'sjɛpʔ] *PF* hsz. szorosan, vasmarokkal (eredete: **syep** csapdába ejt) szó sz.: 'mint egy csapda'
- nìtam:** [ni.'tam] *PF* hsz. elég (eredete: **tam** rendben)
- nìteng:** [ni.'tɛŋ] *PF* hsz. ugyanúgy, hasonlóképpen (eredete: **teng** megegyező)
- nìtengfya:** [ni.'tɛŋ.fja] *PF* hat. mint, ugyanúgy (mint) (hasonló cselekedet) (eredete: **tengfya** úgy mint (ksz.))
- nìtkan:** [nit.'kan] *PF* hsz. szándékosan, akarattal (eredete: **tikan** cél, szándék)
- nìtkanluke:** [nit.'kan.lu.ke] *PF* hsz. véletlenül, akarattalanul (összetétel ebből: **nìtkan** szándékosan, akarattal és **luke** nélkül)
- nìtrrrtr:** [ni.'tɾ.tɾ] *PF* hsz. napi szinten, rendszeresen (eredete: **trr** nap)
- nìtsim:** [ni.'tsim] *PF* hsz. eredetileg, eredeti módon, eredetien (eredete: **tsim** forrás)
- nìtsisyi:** [ni.'tsi.syi] *PF* hsz. suttogva (eredete: **tsisyi** suttog, ige)
- nìtson:** [ni.'tson] *PF* hsz. kötelességtudóan, engedelmesen (eredete: **tson** kötelesség)
- nìtsyil:** [ni.'tsjil] *PF* hsz. mászva (eredete: **tsyil** mászik)
- nìtut:** [ni.'tutʔ] *PF* hsz. folyamatosan (eredete: **tut** folyamatosság jelző)
- nìtxan:** [ni.'t'an] *PF* hsz. nagyon (eredete: **txan** sok)
- nìtxay:** [ni.'t'aj] *PF* hsz. vízszintesen (eredete: **txay** vízszintesnek lenni, laposan feküdni)
- nìtxi:** [ni.'t'i] *PF* hsz. sietve, kétségbeesetten (eredete: **txi** sietség)
- nìtxiluke:** [ni.'t'i.lu.ke] *PF* hsz. ráérősen, nyugodtan (összetétel ebből: **txi** sietség és **luke** nélkül)
- nìvingkap:** [ni.'viŋ.kapʔ] *PF* hsz. apropó, mellesteg, jut eszembe (eredete: **vingkap** eszébe jut, "beugrik")
- nìwan:** [ni.'wan] *PF* hsz. titokban, rejtve, rejtőzve (eredete: **wan** elrejt)
- nìwawe:** [ni.wa.'wɛ] *PF* hsz. értelmesen, jelentősen (eredete: **wawe** jelentés, jelentőség)
- nìwä:** [ni.'wæ] *PF* hat.sz. ellenkezőleg, ellentétesen
- nìwäte:** [ni.wæ.'tɛ] *PF* hsz. kötekedve, húzódozva (eredete: **wäte** vitatkozik)
- nìwin:** [ni.'win] *PF* hsz. gyorsan (eredete: **win** gyors)
- nìwok:** [ni.'wokʔ] *PF* hsz. hangosan (eredete: **wok** hangos)
- nìwotx:** [ni.'wotʔ] *PF* hsz. teljesen (eredete: **wotx** teljesség, egész)
- nìyawr:** [ni.'jawɾ] *PF* hsz. helyesen, jól (eredete: **eyawr** helyes, jó)
- nìyewla:** [ni.'jɛw.la] *PF* hsz. kiábrándítóan, csalódást okozva (eredete: **yewla** csalódás)
- nìyey:** [ni.'jɛj] *PF* hsz. egyenesen (eredete: **yey** egyenes)
- nìyeyfya:** [ni.'jɛj.fja] *PF* hsz. egyenesen előre, egyenes vonalban (eredete: **yeyfya** egyenes)

vonal
nìyll: [ni.'j] PF *hsz. közösen, közös módon (eredete: yll közösségi)*
nìyo': [ni.'joʔ'] PF *hsz. tökéletesen, hibátlanul (eredete: yo' tökéletes)*
nìyol: [ni.'jol] PF *hsz. röviden, kurtán (időben) (eredete: yol rövid (idő))*
nìyrr: [ni.'jɾ] PF *hsz. természetesen, hamisítatlanul (eredete: yrr természetes)*
nìzawnong: [ni.'zaw.noŋ] PF *hsz. biztonságban, biztonságosan (eredete: «awn» befejezett melléknévi igenévi alak és zong megment)*
nìzen: [ni.'zɛn] PF *mn. szükséges (eredete: zene kell)*
nokx: [n-ok'] PF *i.(t) szül (valakit)*
nong: [n-on] PF *i.(t) követ*
nopx: [n-op'] PF *i.(t) eltesz*
nrr: [n-ɾ] PF *i.(tn) ragyog, fénylik*
nrra: [nɾ.a] PF *fn. büszkeség*

Ng

nga: [ŋa] PF *nm. te*
nga': [ŋaʔ] PF *i.(t) tartalmaz*
ngam: [ŋam] PF *fn. visszhang*
ngampam: [ŋam.pam] PF *fn. rím (összetétel ebből: ngam visszhang és pam hang)*
ngampam si: [ŋam.pam s-i] PF *i.(tn) rímel (eredete: ngampam rím)*
ngatsyip: [ŋa.tʂip'] PF *nm. kicsi te, csekélységed (eredete: nga you)*
ngawng: [ŋawŋ] PF *fn. féreg (pandorai állatfaj)*
ngay: [ŋaj] PF *mn. igaz*
ngaytxoa: [ŋaj.'t'o.a] PF *gesz. bocs, szánombánom, sajnós, sajna, az én saram (megbánás vagy vétkesség beismerése) (összetétel ebből: ngeyä tiéd és txoa megbocsátás)*
ngä'än: [ŋ.æ.'ʔ.æn] PF *i.(tn) szenved (érzelmi-leg)*
ngäng: [ŋæŋ] PF *fn. gyomor*
ngäzik: [ŋæ.zik'] PF *mn. bonyolult, nehéz*
ngenga: [ŋɛ.'ŋa] PF *nm. te (szertartásos forma) (eredete: nga te)*
ngep: [ŋɛp'] PF *fn. köldök*

nuä+: [nu.æ] PF *told. túl (valamin)*
nui: [n.u.i] PF *i.(tn) elbukni, hibázni, sikertelennek lenni*
nulkrr: [nul.'kɾ] PF *hsz. hosszabb időtartamú (eredete: krr idő)*
nulnew: [nul.'n.ɛw] PF *i.(tn) jobban szeret, preferál (eredete: new akar)*
nume: [n.u.m.ɛ] PF *i.(tn) tanul*
numeyu: [nu.mɛ.ju] PF *fn. tanuló, diák (eredete: nume tanul)*
numtseng: [num.tʂɛŋ] PF *fn. iskola (összetétel ebből: nume tanul és tseng hely)*
numtsengvi: [num.tʂɛŋ.vi] PF *fn. osztályterem (eredete: numtseng iskola)*
numultxa: [nu.mul.'t'a] PF *fn. tanóra (összetétel ebből: nume tanul és ultxa találkozó)*
numultxatu: [nu.mul.'t'a.tu] PF *fn. osztálytárs, egy osztály tagja (eredete: numultxa tanóra)*
nutx: [nut'] PF *mn. vastag*

nget: [ŋɛt'] PF *mn. rothadó fa és levelek szagára emlékeztető, nyirkos szagú (nem állati)*
ngeyn: [ŋejn] PF *mn. fáradt*
ngian: [ŋi.'an] PF,SW *hsz. bármily, akármennyire*
ngim: [ŋim] PF *mn. hosszú*
ngimpup: [ŋim.'pup'] PF *fn. hosszúság (eredete: ngim hosszú és pup rövid)*
ngip: [ŋip'] PF *fn. tér, hely, úr*
ngoa: [ŋo.a] PF *fn. sár*
ngong: [ŋoŋ] PF *mn. fásult, tespedt, lusta*
ngop: [ŋ-op'] PF *i.(t) alkot, készít, létrehoz*
ngopyu: [ŋop.ju] PF *fn. alkotó (eredete: ngop alkot)*
ngrr: [ŋɾ] PF *fn. gyökér*
ngrrpongu: [ŋɾ.po.ŋu] PF *fn. néprétegek megmozdulása (összetétel ebből: ngrr gyökér és pongu csoport)*
ngul: [ŋul] PF *mn. szürke*
ngulpin: [ŋul.pin] PF *fn. szürke szín (eredete: ngul szürke)*
nguway: [ŋu.waj] PF *fn. vonyítás, a nantang üvöltése (eredete: way dal)*

O

oe: [ˈo.ɛ] *PF* nm. *én*
oeng: [ˈwɛŋ] *PF* nm. *mi ketten (beleértő) (te és én)* (eredete: **oe** *én*)
oetsyip: [ˈwɛ.ʈsʲip] *PF* nm. *csekélységem (eredete: oe* *én)*
oeyk: [o.ˈɛjkʰ] *PF* fn. *ok, indok*
oeykting: [o.ˈɛjk.tɪŋ] *PF* i.(t) *megmagyaráz (miért)* (összetétel ebből: **oeyk** *ok* és **ting** *ad*)
ohakx: [o.ˈhakʰ] *PF* mn. *éhes*
ohe: [ˈo.hɛ] *PF* nm. *én (szertartásos forma)*
oïsss: [o.ˈïsss] *LA* gesz. *dühödt mordulás, 'vigyázzz!'*
oïsss si: [o.ˈïsss s-i] *PF* i.(tn) *dühösen mordul* (eredete: **oïsss** *dühös mordulás*)

P

pa'o: [ˈpa.ʔo] *PF* fn. *oldal(a)*
pak: [pakʰ] *PF* part. *fúj!* (*megvetést, lenézést jelöl*)
pam: [pam] *PF* fn. *hang*
pamrel: [pam.ˈrɛl] *PF* fn. *írás* (összetétel ebből: **pam** *hang* és **rel** *kép*)
pamrelfya: [pam.ˈrɛl.fja] *PF* fn. *betűzés (helyesírás)* (eredete: **pamrel** *írás* és **fya'o** *mód*)
pamrel si: [pam.ˈrɛl 's-i] *PF* i.(tn) *ír* (eredete: **pamrel** *írás*)
pamrelsiyu: [pam.ˈrɛl.si.ju] *PF* fn. *író* (eredete: **pamrel** *írás*)
pamrelvi: [pam.ˈrɛl.vi] *PF* fn. *betű (fonetikus jel)* (eredete: **pamrel** *írás*)
pamtseo: [ˈpam.tse.o] *PF* fn. *zene* (összetétel ebből: **pam** *hang* és **tseo** *művészet*)
pamtseongopyu: [pam.tse.o.ˈŋop.ju] *PF* fn. *zeneszerző* (összetétel ebből: **pamtseo** *zene* és **ngopyu** *alkotó*) pl. James Horner
pamtseo si: [ˈpam.tse.o 's-i] *PF* i.(tn) *zenél (fa a hangszer neve előtt)* (eredete: **pamtseo** *zene*)
pamtseotu: [ˈpam.tse.o.tu] *PF* fn. *zenész* (eredete: **pamtseo** *zene*)
pan: [pan] *PF* fn. *(egy) harmad*
paskalin: [pa.ska.ˈlin] *PF* fn. *édes bogyó (gyengéd, kedveskedő kifejezés)* (eredete: **pasuk** *bogyó* és **(a)kalin** *édes*)
pasuk: [ˈpa.sukʰ] *PF* fn. *bogyó*
pate: [ˈp.a.t.ɛ] *ZS* ige *megérkezik, eljut/elér valahová*

okup: [ˈo.kupʰ] *PF* fn. *tej*
olo': [o.ˈloʔ] *PF* fn. *klán*
olo'eyktan: [o.lo.ˈʔɛjk.tan] *JC* fn. *törzsfő, klánvezető* (összetétel ebből: **olo'** *klán* és **eyktan** *vezető*)
omum: [ˈo.m.um] *PF* i.(t) *tud* (a hangsúly az első szótagra tolódik ha infix kerül bele)
onlor: [on.ˈlor] *PF* mn. *jószagú* (összetétel ebből: **ontu** *orr* és **lor** *kellemes*)
ontsang: [ˈon.tsaŋ] *PF* fn. *orrgyűrű* (összetétel ebből: **ontu** *orr* és **tsang** *testékszer*)
ontu: [ˈon.tu] *JC* fn. *orr*
onvä': [on.ˈvæʔ] *PF* mn. *rossz szagú* (összetétel ebből: **ontu** *orr* és **vä'** *kellemetlen*)

pawk: [pawkʰ] *PF* fn. *duda, kiürt*
pawm: [p.awm] *PF* ige *kérdez*
pay: [paj] *PF* fn. *víz, folyadék*
payfya: [ˈpaj.fja] *PF* fn. *folyam, patak, vízfolyás* (összetétel ebből: **pay** *víz* és **fya'o** *út*)
payiva: [ˈpaj.i.va] *PF* fn. *vízcsepp* (eredete: **pay** *víz* és **ilva** *csepp*)
paynga': [ˈpaj.ŋaʔ] *PF* mn. *nedves, nyirkos, páráns* (eredete: **pay** *víz* és **nga'** *tartalmaz*)
payoang: [paj.ˈo.aŋ] *PF* fn. *hal* (összetétel ebből: **pay** *víz* és **ioang** *állat*)
paysena: [ˈpaj.se.na] *PF* fn. *víztartály* (összetétel ebből: **pay** *víz* és **sähena** *tartály*)
paysmung: [ˈpaj.smuŋ] *PF* fn. *vízszállító eszköz* (összetétel ebből: **pay** *víz* és **smung** *szállító eszköz*)
pähem: [ˈp.æ.h.ɛm] *PF* i.(tn) *(meg)érkezik, megjön*
pängkxo: [p.æŋ.ˈk'o] *PF* i.(tn) *beszélget, társalog*
pängkxoyu: [p.æŋ.ˈk'o.ju] *PF* fn. *beszélgetőtárs, társalkodó* (eredete: **pängkxo** *beszélget*)
pängkxoyu lekoren: [p.æŋ.ˈk'o.ju lɛ.ko.ˈrɛn] *PF* fn. *ügyvéd, jogász* (összetétel ebből: **pängkxoyu** *beszélgető* és **lekoren** *szabályos, jogi*)
pänu: [ˈp.æ.nu] *PF* fn. *ígéret*
pänuting: [ˈp.æ.nu.tɪŋ] *PF* i.(t) *ígér* (összetétel ebből: **pänu** *ígéret* és **ting** *ad*)
-pe+: [pɛ] *PF* toldalék *kérdőszóképző*

- pe'un:** [p·ɛ.ʔ·un] *PF* i.(t) (el)dönt
- pefnel:** [pɛ.'fnɛl] *PF* kérd. *miféle?* másik alakja: **fnepe**
- pefya:** [pɛ.'fja] *PF* kérd. *hogyan?* másik alakja: **fyape**
- pefyinep'ang:** [pɛ.fjin.ɛp.'ʔaŋ] *PF* kérd. *menyire összetett?* (eredete: **fyinep'ang** *összettség foka*) másik alakja: **fyinep'angpe**
- pehem:** [pɛ.'hɛm] *PF* kérd. *mi történik? mit csinál?* másik alakja: **kempe** (eredete **kem** *tett, cselekedet*)
- pehrr:** [pɛ.'hr̩] *PF* kérd. *mikor?* másik alakja: **krrepe** (eredete **kr** *idő*)
- pekxinum:** [pɛ.'k'in.um] *PF* kérd. *milyen szoros, milyen laza?* (eredete: **'ekxinum** *szorosság, lazaság*)
- pelí'u:** [pɛ.'li.ʔu] *PF* kérd. *milyen szó? hogyan mondta?* másik alakja: **li'upe**
- pelun:** [pɛ.'lun] *PF* kérd. *miért?* másik alakja: **lumpe**
- peng:** [p·ɛŋ] *PF* i.(t) *mond*
- penghrr:** [p·ɛŋ.'hr̩] *PF* i.(tn) *figyelmeztet* (összetétel ebből: **peng** *mond* és **hrrap** *veszély*)
- peseng:** [pɛ.'sɛŋ] *PF* kérd. *hol?* másik alakja: **tsengpe**
- peslosnep:** [pɛ.slo.'snɛp̃] *PF* kérd. *milyen széles* (eredete: **snep** *keskeny*)(másik alakja: **slosneppe**)
- pesomwew:** [pɛ.som.'wɛw] *PF* kérd. *Milyen hőmérsékletű?* (eredete: **somwew** *hőmérséklet*)
- pesu:** [pɛ.'su] *PF* kérd. *ki(csoda)?* másik alakja: **tupe**
- peu:** [pɛ.'u] *PF* kérd. *mi? mit? micsoda? micsodát?* másik alakja: **'upe**
- pewn:** [pɛwn] *PF* fn. *nyak*
- pey:** [p·ɛj] *PF* i.(tn) *várni, vár valamire*
- piak:** [pi.'ak̃] *PF* mn. *nyitott, tiszta (pl.:felhőtlen ég)*
- piak si:** [pi.'ak̃ s·i] *PF* i.(tn) *kinyit* (eredete: **piak** *nyitot*)
- pil:** [pil] *PF* fn. *arc-csík*
- pizayu:** ['pi.za.ju] *PF* fn. *ős*
- pimtxan:** [pim.'t'an] *PF* kérd. *mennyi?* másik alakja: **hìmtxampe**
- pìwopx:** [pi.'wop̃] *PF* fn. *felhő*
- pìwopxtsyip:** [pi.'wop̃.'tsjip] *PF* fn. *ködfolt* (eredete: **pìwopx** *felhő*) szó sz.: 'kis felhő'
- pllhr:** [p·l̩.'hr̩] *PF* i.(tn) *figyelmeztet* (összetétel ebből: **plltxe** *beszél* és **hrrap** *veszély*)
- pllŋgay:** [p·l̩.'ŋa.j] *PF* i.(tn) *elismer* (eredete: **plltxe** *beszél* és **ngay** *igaz*)
- plltxe:** [p·l̩.'t'·ɛ] *PF* ige *beszél*
- plltxeyu:** [p̩.'t'·ɛ.ju] *PF* fn. *beszélő* (eredete: **plltxe** *beszél*)
- po:** [po] *PF* nm. *ő (hímnem/nőnem)*
- poan:** [po.'an] *PF* nm. *ő (hímnem) (nincs többes száma: helyette az (ay)fo)* (eredete: **po** *ő*)
- poe:** [po.'ɛ] *PF* nm. *ő (nőnem) (nincs többesszáma: helyette az (ay)fo)* (eredete: **po** *ő*)
- polpxay:** [pol.'p'aj] *PF* kérd. *hány (darab)?* (összetétel ebből: **holpxay** *szám* és **pe** *képző*)
- pom:** [p·om] *PF* i.(t) *(meg)puszil, (meg)csókol*
- pongu:** ['po.ŋu] *PF* fn. *személyek csoportja* (eredete: **po** *ő*) cs.sz.
- prrkku:** [p̩r̩.ku] *PF* fn. *(anya)méh* (összetétel ebből: **prn** *csecsemő* és **kelku** *otthon*)
- prrkxentrkr:** [p̩r̩.k'ɛn.t̩r̩.k̩r̩] *Skxawng* fn. „nap-pali örömteli füstölgés”, *dohányzás (na'vi idióma)* (összetétel ebből: **prrte'** *öröm*, **kxener** *füst*, **trr** *nap* és **kr** *idő*)
- prn:** [p̩r̩.nɛn] *PF* fn. *csecsemő, baba*
- prnesyul:** [p̩r̩.nɛ.sju] *PF* fn. *bimbó, rügy* (összetétel ebből: **prn** *csecsemő* és **syulang** *virág*)
- prrszung:** [p̩r̩.smuŋ] *PF* fn. *babahordozó* (összetétel ebből: **prn** *baba* és **smung** *szállító eszköz*)
- prrte':** [p̩r̩.tɛʔ] *PF* mn. *élvezetes, örömteli*
- prrwll:** [p̩r̩.wl̩] *PF* fn. *moha* (összetétel ebből: **prn** *csecsemő* és **'ewll** *növény*)
- pukap:** [pu.kap̃] *PF* szám *hat, 6*
- pum:** [pum] *PF* nm. *tulajdon, birtokolt dolog* („ál"-névmás birtokos esetű főnevekhez és névmásokhoz)
- pup:** [pup̃] *PF* mn. *rövid (fizikai hosszúság)*
- puve:** ['pu.vɛ] *PF* mn. *hatodik (sorszámnév)* (eredete: **pukap** *hat*)

Px

pxan: [p'an] *PF mn. méltó, érdemes*
pxasik: [p'a.sikʷ] *PF gesz. (Hagyd) a fenébe!*
pxasul: [p'a.sul] *PF mn. friss, érett*
pxaw-: [p'aw] *PF told. körül(ötte)*
pxawngip: [p'aw.ŋipʷ] *PF fn. környezet (összetétel ebből: pxaw körül és ngip tér, hely)*
pxawpa: [p'aw.pa] *PF fn. terület, határ, perem (összetétel ebből: pxaw körül és pa'o oldal)*
pxawpxun: [p'aw.p'un] *PF fn. karkötő, karszalag (összetétel ebből: pxaw körül és pxunkar)*
pxay: [p'aj] *PF mn. számos (egyesszámú és többesszámú főnevekkel is használatos)*
pxayopin: [p'aj.o.pin] *PF hsz. színes, tarka (összetétel ebből: pxay sok és 'opin szín)*
pxek: [p'ekʷ] *PF i.(t) rúg, lök*
pxel-: [p'el] *PF told. ként, akként/úgy..., mint/ahogy*
pxelo: [p'el.lo] *PF hat. háromszor (eredete: pxe+ hármasszám jele és alo alkalom)*
pxen: [p'en] *PF fn. funkcionális öltözék (része)*
pxesrram: [p'el.sɾ.'am] *PF fn., hsz. 3 napja (eredete: trr nap)*
pxesrray: [p'el.sɾ.'aj] *PF fn., hsz. 3 nap múlva (eredete: trr nap)*
pxey: [p'ej] *PF szám három, 3*
pxeyve: [p'ej.ve] *PF mn. harmadik (sorszám-név) (eredete: pxey három)*
pxi: [p'i] *PF mn. éles, hegyes*

R

ral: [ral] *PF fn. jelentés*
ralnga': [ral.ŋaʔ] *PF mn. értelmes, tanulságos, oktató jellegű (összetétel ebből: ral jelentés és nga' tartalmaz)*
ralpeng: [ral.p'ɛŋ] *PF i.(t) értelmez, tolmácsol (összetétel ebből: ral jelentés és peng mond)*
ram: [ram] *PF fn. hegy*
ramtsyip: [ram.tsjipʷ] *PF fn. domb (eredete: ram hegy)*
ramunong: [ra.'mu.noŋ] *PF fn. kút*
ran: [ran] *PF fn. belső tulajdonság, lényeg, valaminek az alapvető természete, személyiség*
rangal: [r'a.ŋ'al] *PF i.(tn) kívánn, óhajt*
raspu': [ra.'spuʔ] *PF fn. lábszárvédő (harcban használatos)*

pxim: [p'im] *PF mn. egyenes, felegyenesedett*
pximaw-: [p'i.'maw] *PF told. rögtön, egyből utána (összetétel ebből: maw után (időben) és pxi éles)*
pxiset: [p'i.'setʷ] *PF hsz. éppen most, ebben a pillanatban (összetétel ebből: set most és pxi éles)*
pxisre+: [p'i.'sɾɛ] *PF told. éppen előtte (összetétel ebből: sre előtt (időben) és pxi éles)*
pxiswawam: [p'i.swaw.'am] *PF hsz. egy pillanattal ezelőtt (összetétel ebből: swaw pillanat és -am múlt idejű igei infixum)*
pxiswaway: [p'i.swaw.'aj] *PF hsz. egy pillanattal múltva, azonnal (összetétel ebből: swaw pillanat és ay jövő idejű igei infixum)*
pxiye'rɪn: [p'i.'jeʔ.ɾɪn] *PF hsz. mindjárt (nem olyan hamar, mint pxiswaway) (összetétel ebből: ye'rɪn hamarosan és pxi éles)*
pxim: [p'im] *PF hsz. gyakran*
pximun'i: [p'i.m.un.ʔ'i] *PF i.(t) feloszt, részekre vág (összetétel ebből: hapxi rész és mun'i vág)*
pxor: [p'or] *PF i.(tn) szétvet, felrobban*
pxorpam: [p'or.pam] *PF fn. „ejective” mássalhangzó (kx,tx,px) (összetétel ebből: pxor felrobban és pam hang)*
pxun: [p'un] *PF fn. kar*
pxuntil: [p'un.til] *PF fn. könyök (összetétel ebből: pxun kar és til izület)*

rawke: [raw.ke] *PF gesz. vigyázz! menekülj! veszély! (figyelmeztető kiáltás)*
rawm: [rawm] *PF fn. villámlás (általános kifejezés)*
rawmpxom: [rawm.p'om] *PF fn. villámlás-mennydörgés (eredete: rawm villámlás és 'rr-pxom mennydörgés)*
rawn: [r'awn] *PF i.(t) kicserél, helyettesít*
rawng: [rawŋ] *PF fn. bejárat*
rä'a: [ræ.'ʔæ] *PF part. ne! (tiltószó)*
räptum: [ræp.'tum] *PF mn. durva, közönséges, udvariatlan*
re'o: [r'e.'ʔo] *PF fn. fej*
rel: [rɛl] *PF fn. kép*
rel arusikx: [rɛl a.ru.'sɪkx] *PF fn. film, videó*

(összetétel ebből: **rel** kép és **riks** mozog)
reltseo: [ˈrɛl.t̪sɛ.o] *PF* fn. képművészet (összetétel ebből: **rel** kép és **tseo** művészet)
reltseotu: [ˈrɛl.t̪sɛ.o.tu] *PF* fn. művész (vizuális) (eredete: **reltseo** vizuális művészet)
reng: [rɛŋ] *PF* mn. sekély (fizikailag) n.e.
rengop: [ˈrɛ.ŋ.op] *PF* i.(t) tervez (összetétel ebből: **renu** minta és **ngop** alkot)
renten: [ˈrɛn.tɛn] *PF* fn. védőszemüveg, (rovárszárnyból készült, fából faragott, stb.)
renu: [ˈrɛ.nu] *PF* fn. minta
renulke: [ˈrɛ.nul.kɛ] *PF* mn. rendhagyó, véletlenszerű (eredete: **renu** minta és **luke** nélkül)
rewon: [ˈrɛ.won] *PF* fn. reggel
rey: [rɛj] *PF* i.(tn) él
rey'eng: [rɛj.ˈʔɛŋ] *PF* fn. az élet egyensúlya (eredete: **rey** él)
reyfya: [ˈrɛj.fja] *PF* fn. életmód, kultúra (összetétel ebből: **rey** élet és **fya'o** út, mód)
reykol: [rɛj.kol] *PF* i.(t) zenél, énekeltet (költői) (eredete: **rol** énekel és «**eyk**» műveltető infixum)
reym: [rɛjm] *PF* fn. szárazföld
reypay: [ˈrɛj.pa.j] *PF* fn. vér (összetétel ebből: **rey** él és **pay** víz)
riks: [rɛk] *PF* i.(tn) mozog
rim: [rim] *PF* mn. sárga
rimpin: [ˈrim.pin] *PF* fn. sárga szín (eredete: **rim** sárga)
rina': [ri.'naʔ] *PF* fn. mag (eredete: **atokirina'** A Szent Fa magja)
ri'ir: [riʔ.ɪr] *PF* fn. tükkörkép
ri'ir si: [riʔ.ɪr sɪ] *PF* i.(tn) tükröz, utánoz (eredete: **ri'ir** tükkörkép)

S

sa: [s.a] *PF* i.(tn) valamely kihívásra felkészül, nekivág
sa'ewrang: [sa.ˈʔɛw.raŋ] *PF* fn. anyaszövőszék", hatalmas szövőszék (eredete: **sa'nok** anya és 'ewrang szövőszék)
sa'nok: [saʔ.nok] *PF* fn. anya(eredete: **sa'atenuk** C)
sa'nu: [saʔ.nu] *PF* fn. anyu (becéző forma, eredetije: **sa'nok** anya)
sa'nutsyip: [saʔ.nu.t̪sɪp] *PF* fn. anyuka (fiatal lányokra) (eredete: **sa'nu** anyu)
sa'sem: [saʔ.sɛm] *PF* fn. szülő vagy szülőpár

rik: [rɛk] *PF* fn. levél (növényi rész)
rikean: [ˈri.kɛ.an] *PF* mn. levél-zöld (összetétel ebből: **rik** levél és **ean** zöld)
rin: [rim] *PF* 1fn. fa (anyag)
ro+: [ro] *PF* esz. -nál/-nél
ro'a: [ˈr.o.ʔ.a] *PF* i.(tn) hatásosnak lenni, félelmet vagy tiszteletet kelteni
rofa-: [ˈro.fa] *PF* told. mentén
rol: [rol] *PF* ige énekel
rolun: [ro.'lun] *PF* gesz. Heuréka! Rájöttem!
rong: [ron] *PF* fn. alagút
ronguway: [r.o.'ŋu.waj] *PF* i.(tn) üvölt, vonyít (eredete: **rol** énekel és **nguway** üvöltés, vonyítás)
ronguwayyu: [ro.'ŋu.waj.ju] *PF* fn. üvöltő (személy) (eredete: **ronguway** üvölt)
ronsem: [ˈron.sɛm] *PF* fn. elme
ronsrel: [ˈron.sɛl] *PF* fn. elképzelt dolog (eredete: **ronsrelnop** elképzeli)
ronsrelnop: [ˈron.sɛl.ŋ.op] *PF* i.(t) elképzeli, felidéz (eredete: **ronsem** elme, **rel** kép, **ngop** alkot, köznapi kiejtése [ˈron.sɛw.ŋop])
ropx: [rop] *PF* fn. lyuk (átmenő)
rou: [r.o.u] *PF* i.(tn) részegnek lenni, vagy berúgni (pl.: **rou fa pxir**)
rum: [rum] *PF* fn. labda
run: [r.un] *PF* i.(t) (meg)talál, felfedez
rurur: [ru.rur] *PF* fn. sziklák között, lejtősen folyó patak (megszámlálható)
rusey: [ru.'sɛj] *PF* mn., fn. élő, élőlény (összetétel ebből: **rey** él és «**us**» folyamatos melléknévi igenévi alak)
rutxe: [ru.'t'ɛ] *PF* gesz. légy szíves! kérlek!

(eredete: **sa'nok** anya és **sempul** apa)
saa: [ˈsa:] *LA* gesz. fenyegető kiáltás
salew: [s.a.'lɛw] *PF* ige. folytat
salewfya: [sa.'lɛw.fja] *PF* fn. irány, menetirány (eredete: **salew** folytat és **fya'o** út)
san: [san] *PF* part. idézet, függő beszéd kezdete
sang: [saŋ] *PF* mn. meleg
sar: [s.ar] *PF* i.(t) használ
sat: [sat] *PF* nm. az (a **tsat** gyengített alakja)
sau: [sa.'u] *LA* gesz. felkiáltás erőlködés közben, uff! hó-rukk!
saylahe: [saj.'la.hɛ] *PF* hsz. stb. (eredete: **si ala-**

- he és mások)** (összevonás)
- sayrip:** [ˈsaj.ɾipː] *PF* mn. jóképű, helyes cs.sz. (férfira)
- sä'anla:** [sæ.ˈʔan.la] *PF* fn. sóvárgás (eredete: 'anla sóvárog)
- sä'eoio:** [sæ.ˈʔe.o.i.o] *PF* fn. ünnepély (eredete: 'eoio ünnepélyes)
- sä'eoio si:** [sæ.ˈʔe.o.i.o s-i] *PF* i.(tn) ünnepel, ünnepélyen részt vesz (eredete: sä'eoio ünnepély)
- sä'ipu:** [sæ.ˈʔi.pu] *PF* fn. valami humoros (eredete: 'ipu humoros)
- sä'o:** [ˈsæ.ʔo] *PF* fn. eszköz, szerszám
- säfe'ul:** [sæ.ˈʔe.ʔul] *PF* fn. rosszabbodás (eredete: fe'ul rosszabbodás)
- säflä:** [sæ.ˈflæ] *PF* fn. siker (konkrét dologban) (eredete: flä sikerrel jár)
- säfmi:** [sæ.ˈʔimi] *PF* fn. próba, kísérlet (eredete: fmi megpróbál)
- säfngo':** [sæ.ˈʔŋoʔ] *PF* fn. kívánság, követelés (eredete: fngo' kíván)
- säfpil:** [sæ.ˈʔpil] *PF* fn. gondolat, ötlet (eredete: fpil think)
- säftxuli'u:** [sæ.ʔt'u.ˈli.ʔu] *PF* fn. beszéd, szónoklat (eredete: ftxuli'u szónokol, beszédet mond)
- säfyep:** [sæ.ˈʔjepː] *PF* fn. fogantyú, kilincs (eredete: fyep megfog)
- sähena:** [sæ.ˈʔe.na] *PF* fn. tároló, konténer, tartály (eredete: hena hord)
- säkanom:** [sæ.ˈka.nom] *PF* fn. szerzemény, tulajdon (eredete: kanom szerez)
- säläng:** [sæ.ˈla.ŋ] *PF* fn. vizsgálat (eredete: lang (meg)vizsgál)
- sälatem:** [sæ.ˈla.tɛm] *PF* fn. változtatás (eredete: latem változik)
- sälätxayn:** [sæ.læ.ˈt'ajŋ] *PF* fn. vereség, legyőzöttség (eredete: lätxayn legyőz)
- sämok:** [sæ.ˈmokː] *PF* fn. javaslat (eredete: mok javasol)
- sämunge:** [sæ.ˈmu.ŋɛ] *PF* fn. szállító eszköz (eredete: munge visz, hoz) Megjegyzés: szóösszetételben az ä és e kiesik, marad: – smung
- sämyam:** [sæm.ˈyam] *PF* fn. ölelés, karolás (eredete: meyam ölel)
- sängä'an:** [sæ.ŋæ.ˈʔæn] *PF* fn. szenvedés (érzelmi), depresszió (eredete: ngä'an szenved (érzelmileg))
- sängop:** [sæ.ˈŋopː] *PF* fn. alkotás (eredete: ngop alkot)
- sänrr:** [sæ.ˈnr] *PF* fn. ragyogás, fény, lámpa (eredete: nrr ragyog, fénylik)
- sänui:** [sæ.ˈnu.i] *PF* fn. bukás, sikertelenség (konkrét esetben) (eredete: nu i elbukni, sikertelennek lenni)
- sänume:** [sæ.ˈnu.mɛ] *PF* fn. tanítás (eredete: nume tanul)
- sänumvi:** [sæ.ˈnum.vi] *PF* fn. lecke, tanóra (eredete: sänume tanítás)
- säomum:** [sæ.ˈo.mum] *PF* fn. információ (eredete: omum tud)
- säpenghrr:** [sæ.pɛŋ.ˈhr] *PF* fn. figyelmeztetés (eredete: penghrr figyelmeztet)
- säpllhr:** [sæ.pl.ˈhr] *PF* fn. figyelmeztetés (eredete: pllhr figyelmeztet)
- säplltxe:** [sæ.pl.ˈt'ɛ] *PF* fn. állítás (eredete: plltxe beszél)
- säplltxevi:** [sæ.pl.ˈt'ɛ.vi] *PF* fn. megjegyzés (eredete: säplltxe állítás)
- säpom:** [sæ.ˈpom] *PF* fn. csók (eredete: pom csókol)
- särawn:** [sæ.ˈrawn] *PF* fn. csere-, helyettes, valami ami helyettesít valami mást (eredete: rawn kicserél)
- särengop:** [sæ.ˈre.ŋopː] *PF* fn. terv, tervezet (eredete: rengop tervez)
- säro'a:** [sæ.ˈro.ʔa] *PF* fn. hőstett, teljesítmény, nagy tett
- säro'a si:** [sæ.ˈro.ʔa s-i] *PF* i.(tn) nagy tettet hajt végre (eredete: säro'a nagy tett)
- sässeyto:** [sæ.sej.ˈto] *PF* fn. húsdaraboló eszköz (eredete: seyto feldarabol (elpusztult állatot))
- säsilpey:** [sæ.sil.ˈpej] *PF* fn. hope (konkrét) (eredete: silpey remél)
- säspxin:** [sæ.ˈsp'in] *PF* fn. betegség, kór (eredete: spxin beteg)
- säspxintsyip:** [sæ.ˈsp'in.tsjipː] *PF* fn. kisebb betegség, gyengélkedés (eredete: säspxin betegség)
- säsraätx:** [sæ.ˈsrætː] *PF* fn. bosszúság (eredete: srätx bosszat)
- säsriŋ:** [sæ.ˈsrɪŋ] *PF* fn. kölcsön adott vagy kölcsön vett dolog (eredete: srɪŋ ideiglenesen átad egyiktől a másiknak)
- sästarsim:** [sæ.ˈstar.sim] *PF* fn. gyűjtemény (személy által szándékosan összerakott) (eredete: starsim összeszed, gyűjt)

- säsulín:** [sæ.'su.lim] *PF* fn. *hobby, örömet szerző tevékenység (eredete: sulin elfoglalt (pozitív értelemben))*
- säsyp:** [sæ.'sjeɸ'] *PF* fn. *csapda (eredete: syep csapdába ejt)*
- sätare:** [sæ.'ta.ræ] *PF* fn. *kapcsolódás, kapcsolat (eredete: tare összekapcsol, kapcsolatban van)*
- sätaron:** [sæ.'ta.ron] *PF* fn. *vadászat (egy konkrét esemény) (eredete: taron vadászik)*
- sätsan'ul:** [sæ.'tsan.'ʔul] *PF* fn. *javulás (konkrét esetben) (eredete: tsan'ul javul)*
- sätsisyi:** [sæ.'tsi.syi] *PF* fn. *suttogás (eredete: tsisyi suttog)*
- sätswayon:** [sæ.'tsɰaj.on] *PF* fn. *repülés (repülés esete) (eredete: tswayon repül)*
- sätsyil:** [sæ.'tsjiɿ] *PF* fn. *mászás, megmászás (eredete: tsyil mászik)*
- säwäsul:** [sæ.'wæ.sul] *PF* fn. *verseny (eredete: wäsul versenyez)*
- säwäsultsyip:** [sæ.'wæ.sul.'tsjiɸ'] *PF* fn. *mérkőzés (eredete: säwäsul verseny)*
- säwäte:** [sæ.wæ.'te] *PF* fn. *a vita tárgya, a szóváltás oka, a vitatott dolog (eredete: wäte vitatkozik)*
- säwìngay:** [sæ.wi.'ŋaj] *PF* fn. *bizonyíték (konkrét esetben) (eredete: wìngay bizonyít)*
- säwìntxu:** [sæ.wi.n.'t'u] *PF* fn. *bemutató, kiállítás (eredete: wìntxu mutat)*
- säyäkx:** [sæ.'jæk'] *PF* fn. *figyelmen kívül hagyás, semmibe vétel (eredete: yäkx figyelmen kívül hagy, semmibe vesz)*
- säzärìp:** [sæ.'zæ.rìɸ'] *RL,PF* fn. *kantár, kötőfék (eredete: za'ärìp húz)*
- se'ayl:** [sɛ.'ʔajɿ] *PF* fn. *egyedülállóan magas, vékony vízésés, amely magas szikláról vagy lebegő hegyről folyik le (megszámlálható)*
- sekrr:** [sɛ.kɿ] *PF* fn. *jelen (összetétel ebből: set most és krr idő)*
- sempu:** [sɛm.pu] *PF* fn. *apu (becéző forma, eredetije: sempul apa)*
- sempul:** [sɛm.pul] *PF* fn. *apa*
- set:** [sɛt'] *PF* hsz. *most*
- sevin:** [sɛ.'vìn] *PF* mn. *csinos cs.sz. (nőkre)*
- sey:** [sɛj] *PF* fn. *csésze vagy tál (természetes formából minimálisan átalakítva)*
- seykxel:** [sɛj.'k'ɛɿ] *PF* mn. *erős (érzelmileg, lelkiileg, nem fizikailag), magabiztos*
- seyn:** [sɛjɿ] *PF* fn. *szék, pad, bármely egyéb ülőalkalmatosság (eredete: sä'o eszköz és heyn ül)*
- seyri:** [sɛj.rì] *JC* fn. *ajak*
- seysonìltsan:** [sɛj.so.nìl.'tsan] *PF* gesz. *Szép munka! (eredete: hasey soli nìltsan jól elvégzett)*
- seyto:** [sɛj.'to] *PF* i.(t) *feldarabol (elpusztult állatot)*
- si:** [s-i] *PF* ntesz, *csinál, összetett igékben szerepel képző toldalék*
- sim:** [s-im] *PF* i.(átn) *közel van*
- si:** [sɿ] *PF* ksz. *és (szavak között, toldalék is lehet: -si; tagmondatok között nem használatos, helyette: ulte és)*
- sik:** [sɿk'] *PF* part. *idézet, függő beszéd bezárása idézet vége*
- sìlpey:** [sìl.'pɛj] *PF* i.(tn) *remél (tsnì majd a remélt dolog, hacsak nem különálló mondat) (ii) (összetétel ebből: sìltsan jó és pey vár)*
- sìronsem:** [sìl.'ron.sem] *PF* mn. *elmés, ötletes (összetétel ebből: sìltsan jó és ronsem elme)*
- sìltsan:** [sìl.'tsan] *PF* mn. *jó (megfelelő)*
- sìn-:** [sìn] *PF* esz. *rá, rajta*
- ska'a:** [sk'a.'ʔa] *PF* i.(t) *(el)pusztít, megsemmisít, lerombol*
- skepek:** [skɛ.pɛk'] *PF* mn. *formális, hivatalos*
- skiempa:** [skì.e.m.pa] *PF* fn. *jobb oldal (összetétel ebből: skien jobb és pa'o oldal)*
- skien:** [skì.e.n] *PF* mn. *jobb (nem bal)*
- sko+:** [sko] *PF* told. *mint..., ... szerepében*
- skxakep:** [sk'a.keɸ'] *PF* mn., hsz. *valószínű, valószínűleg*
- skxawng:** [sk'awŋ] *PF* fn. *gyagyás, tökfaj*
- skxir:** [sk'ir] *PF* fn. *seb*
- skxir si:** [sk'ir 's-i] *PF* i.(tn) *megsebesít (eredete: skxir seb)*
- skxirtsyip:** [sk'ir.'tsjiɸ'] *PF* fn. *vágás, horzsolás, kisebb seb (eredete: skxir seb)*
- skxom:** [sk'om] *PF* fn. *esély, lehetőség*
- sla'tsu:** [sl'aʔ.'ts-u] *PF* i.(t) *leír (jellemz)*
- slan:** [sl-an] *PF* i.(t) *támogat (érzelmileg, szociálisan vagy személyesen) cs.sz.*
- slantire:** [slan.ti.'rɛ] *PF* fn. *inspiráció, ihlet (összetétel ebből: slan segítség, támogatás és ti-re szellem)*
- slantire si:** [slan.ti.'rɛ s-i] *PF* i.(tn) *inspirál (eredete: slantire inspiráció)*
- slayk:** [sl-ajk'] *PF* i.(t) *fésű, kefe*
- slä:** [slæ] *PF* ksz. *de*
- släkop:** [slæ.kop'] *PF* hsz. *hanem (összetétel ebből: slä de és kop szintén)*

- slär:** [slæɾ] *PF* fn. *barlang*
- slele:** [ˈsl̩.ɛ.l̩.ɛ] *PF* i.(tn) *úszik*
- sleyku:** [slɛj.ˈk̩.u] *PF* i.(t) *készít, létrehoz (eredete: slu válik valamivé és «eyk» műveltető igei infixum)*
- sloa:** [ˈslo.a] *PF* mn. *széles*
- sloan:** [sl̩.o.ˈʰan] *PF* i.(tn) *önt, folyik*
- slosnep:** [slo.ˈsnɛp̩] *PF* aaa *aaa* (eredete: **snep** *aaa*)
- slosneppe:** [slo.ˈsnɛ.pɛ] *PF* kérd. *milyen széles?* (eredete: **snep** *keskeny*) (másik alakja: *peslosnep*)
- slu:** [sl̩.u] *PF* i.(t) *válik (valamivé)*
- slukx:** [sluk̩ˈ] *PF* fn. *szarv*
- smar:** [smar] *PF* fn. *préda, zsákmány*
- smon:** [sm̩.on] *PF* i.(tn) *ismerni*
- sna'o:** [ˈsna.ʔo] *PF* fn. *készlet, csoport, halom, rakás* n.e.
- snafpilfya:** [sna.ˈfpil.fja] *PF* fn. *filozófia* (összetétel ebből: **sna'o** *készlet* és **fpilfya** *gondolkodásmód*) szó sz.: 'gondolkodásmódkészlet'
- snanumultxa:** [sna.nu.mul.ˈt'a] *PF* fn. *tanfolyam, kurzus (tanórák sorozata)* (eredete: **numultxa** *tanóra*)
- snapamrelvi:** [sna.pam.ˈrɛl.vi] *PF* fn. *abc* (eredete: **pamrelvi** *betű (fonetikus jel)*)
- snatanhi:** [sna.tan.ˈhi] *PF* fn. *csillagkép* (összetétel ebből: **sna'o** *csoport* és **tanhì** *csillag*) szó sz.: 'csillagcsoport'
- snatanhitsuip:** [sna.tan.ˈhi.t̩s̩jip] *PF* fn. *csillagcsoport* (összetétel ebből: **sna'o** *csoport* és **tanhì(tsuip)** *csillag*)
- snatxärem:** [sna.ˈt̩æ.rɛm] *PF* fn. *csontváz* (összetétel ebből: **sna'o** *készlet* és **txärem** *csont*) szó sz.: 'csontkészlet'
- snayì:** [sna.ˈji] *PF* fn. *lépcsősor* (eredete: **yì** *szint*)
- snaytu:** [ˈsnaɟ.tu] *PF* fn. *vesztes* (eredete: **snaytx** *veszít*)
- snaytx:** [sn̩.aj̩t̩ˈ] *PF* i.(t) *veszít*
- snäm:** [sn̩.æm] *PF* i.(tn) *meg(romlik), rohad*
- snep:** [snɛp̩] *PF* mn. *keskeny*
- snew:** [sn̩.ɛw] *PF* i.(t) *szorít, feszesít*
- snewsye:** [ˈsnɛw.sjɛ] *PF* mn. *hátborzongató, kísérteties* (összetétel ebből: **snew** *szorít, feszesít* és **syeha** *lélegzet*)
- sneyä:** [snɛ.ˈjæ] *PF* nm. *saját(ja) egyes szám első személy* (eredete: **sno** *sajátja*)
- sngap:** [sn̩.ɔp̩ˈ] *PF* i.(t) *megszúr, (meg)csíp*
- sngä'i:** [ˈsn̩.æ.ʔi] *PF* i.(tnm) *(el)kezdődik*
- sngä'ikrr:** [ˈsn̩.æ.ʔi.k̩r̩] *PF* fn. *kezdet* (összetétel ebből: **sngä'i** *(el)kezdődik* és **krr** *idő*)
- sngä'itseng:** [ˈsn̩.æ.ʔi.t̩sɛŋ] *PF* fn. *kezdet, kezdő helyzet* (összetétel ebből: **sngä'i** *start* és **tseng** *hely*)
- sngä'iyu:** [ˈsn̩.æ.ʔi.ju] *PF* fn. *kezdő* (eredete: **sngä'i** *(el)kezdődik*)
- sngel:** [sn̩.ɛl] *PF* fn. *szemét*
- sngeltseng:** [ˈsn̩.ɛl.t̩sɛŋ] *PF* fn. *szemétdomb* (összetétel ebből: **sngel** *szemét* és **tseng** *hely*)
- sngum:** [sn̩.um] *PF* fn. *aggodalom*
- sngum si:** [sn̩.um s̩.i] *PF* i.(tn) *aggódik* (eredete: **sngum** *aggodalom*)
- sngumtsim:** [ˈsn̩.um.t̩sim] *PF* fn. *aggasztó dollog, aggodalom oka/forrása* (összetétel ebből: **sngum** *aggodalom* és **tsim** *forrás*)
- sngunga':** [ˈsn̩.u.ŋaʔ] *PF* mn. *aggasztó, nyugtalanító* (eredete: **sngum** *aggodalom*)
- sno:** [sno] *PF* nm. *a sajátja* (visszaható)
- snokfyan:** [ˈsnok.fjan] *PF* fn. *saját fogas* (összetétel ebből: **sno** *saját* és **kurfyan** *fogas*)
- snolup:** [ˈsno.lup̩] *PF* fn. *egyéni stílus* (összetétel ebből: **sno** *saját* és **lupra** *stílus*)
- snomo:** [ˈsno.mo] *PF* fn. *magán terület, ahova vissza lehet vonulni* (összetétel ebből: **sno** *saját* és **mo** *terület*)
- snonivi:** [ˈsno.ni.vi] *PF* fn. *egyszemélyes függőágy* (összetétel ebből: **sno** *saját* és **nivi** *függőágy*)
- snonrra:** [sno.ˈnr̩.a] *PF* fn. *önteltség, önelégültség* (összetétel ebből: **sno** *ön-* és **nr̩ra** *büszkeség*)
- snumina:** [ˈsnu.mi.na] *CP* mn. *sötét, buta* cs.sz.
- so'ha:** [ˈs̩.oʔ.h̩.a] *PF* i.(t) *lelkesnek lenni valami iránt, lelkesedést mutatni valamiért, izgáttottnak lenni valami miatt, lelkesedni* (Megjegyzés: A „lelkesedni” mindig tárgyas a na'vi nyelvben -PF)
- soaia:** [so.ˈa.i.a] *PF* fn. *család* (rendhagyó birtoke esete: *soaiä*)
- sok:** [sok̩ˈ] *PF* mn. *friss, új keletű*
- som:** [som] *PF* mn. *forró*
- somwew:** [som.ˈwɛw] *PF* fn. *hőmérséklet* (eredete: **som** *forró* és **wew** *hideg*)
- somwewpe:** [som.ˈwɛw.pɛ] *PF* kérd. *Milyen hőmérsékletű? (gyakoribb)* (eredete: **somwew** *hőmérséklet*)

- sop:** [s·opʰ] *PF* i.(tn) *utazik*
- sopyu:** [ˈsop.ju] *PF* fn. *utazó* (eredete: **sop** *utazik*)
- sosul:** [so.ˈsul] *PF* mn. *közelben folyó víz, eső vagy nedves növényzet kellemes illatára emlékeztető*
- spaw:** [sp·aw] *PF* i.(t) *hisz*
- spä:** [sp·æ] *PF* ige *ugrik*
- späpeng:** [spæ.p·ɛŋ] *PF* i.(tn) *rendbe hoz za magát(képletesen)* (eredete: **speng** *rendbe hoz*)
- spe'e:** [sp·ɛ.ˈʔ·ɛ] *PF* i.(t) *elfog, foglyul ejt*
- spe'etu:** [spɛ.ˈʔɛ.tu] *PF* fn. *fogoly* (eredete: **spe'e** *foglyul ejt*)
- speng:** [sp·ɛŋ] *PF* i.(t) *helyreállít, rendbe hoz*
- spono:** [ˈspo.no] *PF* fn. *sziget*
- spule:** [ˈsp.u.lɛ] *PF* i.(t) *(meg)hajt, mozgásba hoz*
- spulmokri:** [spul.ˈmok.ri] *PF* fn. *telefon* (eredete: **spule** *mozgásba hoz* és **mokri** *hang*)
- spulyaney:** [spul.ja.ˈnɛj] *PF* fn. *kenuevező* (összetétel ebből: **spule** *hajt* és **yaney** *kenu*)
- spuwin:** [ˈspu.win] *PF* mn. *régi, korábbi* n.e.
- spxam:** [spˈam] *PF* fn. *gomba*
- spxin:** [spˈin] *PF* mn. *beteg*
- srak(e):** [ˈsrak(ɛ)] *PF* part. *eldöntendő kérdés jele*
- sran:** [sran] *PF* hsz., gesz. *aha, ja, oké*
- srane:** [ˈsra.nɛ] *PF* hsz., gesz. *igen*
- sraw:** [sraw] *PF* mn. *fájdalmas*
- srä:** [sræ] *PF* fn. *szövet*
- srätx:** [sr·ætxˈ] *PF* i.(t) *bosszant, zavar*
- sre+:** [srɛ] *PF* esz. *korábban, megelőzőleg*
- sre':** [srɛʔ] *PF* fn. *fog (testrés)*
- srefey:** [srɛ.ˈf·ɛj] *PF* i.(t), i.(tn) *elvár, számít valamire* (összetétel ebből: **sre+** *előtt* és **pey** *vár*)
- srefpil:** [srɛ.ˈfp·il] *PF* i.(t) *feltételez* (eredete: **sre+** *előtt* és **fpil** *gondol*)
- srefwa:** [ˈsrɛ.fwa] *PF* k.sz. *előtte* (eredete: **sre+** *előtt* és **fwa** *az*)
- srekamtrr:** [srɛ.ˈkam.tɾ] *PF* fn. *délelőtt* (összetétel ebből: **sre** *előtt* és **kxamtrr** *dél*)
- srekamtxon:** [srɛ.ˈkam.tʰon] *PF* fn. *éjfél előtt* (összetétel ebből: **sre** *előtt* és **kxamtxon** *éjfél*)
- srekr:** [srɛ.ˈkr] *PF* hsz. *korábban, már* (összetétel ebből: **sre** *előtt* és **krr** *idő*)
- srer:** [sr·ɛr] *PF* i.(tn) *megjelenik, megvalósul, láthatóvá válik*
- srese'a:** [srɛ.s·ɛ.ˈʔ·a] *PF* i.(t) *megjósol, jövendöl, előre meglát* (összetétel ebből: **sre+** *megelőzőleg* és **tse'a** *lát*)
- sresrr'ong:** [srɛ.sɾ.ˈʔon] *PF* fn. *hajnal előtt* (összetétel ebből: **sre** *előtt* és **tr'ong** *hajnal*)
- sreton'ong:** [srɛ.ton.ˈʔon] *PF* fn. *alkony, este naplemente előtt* (összetétel ebből: **sre** *előtt* és **txon'ong** *alkony*)
- srew:** [sr·ɛw] *PF* i.(tn) *táncol*(lehet **srew**) *D*
- srey:** [srɛj] *PF* fn. *változat*
- sɾin:** [sr·m] *PF* i.(t) *áthelyez, átad egyiktől a másiknak* (ritkán használatos prefixum nélkül)
- srok:** [srokʰ] *PF* fn. *gyöngy* (*dísz*)
- sru':** [sr·uʔ] *PF* i.(t) *zúz, tapos*
- srun:** [srɒŋ] *PF* fn. *segítség*
- sruna':** [ˈsru.ŋaʔ] *PF* mn. *hasznos* (eredete: **srun** *segít*) n.e.
- srun si:** [ˈsruŋ ˈs·i] *PF* i.(tn) *segít(séget nyújt)* (eredete: **srun** *segítség*)
- srunsiyu:** [ˈsruŋ.si.ju] *PF* fn. *segéd, segítő* (eredete: **srun** *segít*)
- sruntsyip:** [ˈsruŋ.tsjipʰ] *PF* fn. *hasznos tipp* (eredete: **srun** *segít*)
- starsim:** [ˈst·ar.s·im] *PF* i.(t) *összeszed, gyűjt*
- stawm:** [st·awm] *PF* i.(t) *(meg)hall*
- stawmtswo:** [ˈstawm.tswo] *PF* fn. *hallás* (eredete: **stawm** *hall*)
- stā'ni:** [ˈst·æʔ.n·i] *PF* i.(t) *elkap*
- stefxaw:** [st·ɛ.ft'·aw] *PF* i.(t) *(meg)vizsgál, ellenőriz*
- steng:** [stɛŋ] *PF* mn. *hasonló*
- steyki:** [stej.k·i] *PF* i.(t) *bosszant, dühít* (eredete: **sti** *dühöng* és «**eyk**» *műveltető igei infixum*)
- sti:** [st·i] *PF* i.(tn) *dühöng, bosszankodik*
- stiw:** [ˈsti.wi] *PF* fn. *csíny, rosszalkodik*
- stiwinga':** [ˈsti.wi.ŋaʔ] *PF* mn. *csintalan* (összetétel ebből: **stiw** *csíny* és **nga'** *tartalmaz*)
- stiw si:** [ˈsti.wi s·i] *PF* i.(tn) *rosszalkodik* (eredete: **stiw** *csíny*)
- stiwisiyu:** [ˈsti.wi.si.ju] *PF* fn. *csínytevő* (eredete: **stiw** *csíny*)
- sto:** [st·o] *PF* i.(tm) *megtagad, visszautasít, nem hajlandó valamire*
- stum:** [stum] *PF* hsz. *majdnem*
- stxeli:** [ˈst'ɛ.li] *PF* fn. *ajándék*
- stxenu:** [ˈst'ɛ.nu] *PF* fn. *ajánlat* (összetétel ebből: **stxeli** *ajándék* és **lonu** *elereszt*)
- stxenutìng:** [ˈst'ɛ.nu.t·iŋ] *PF* i.(t) *ajánl* (eredete: **stxenu** *ajánlat, fn.*)
- stxong:** [st'ɒŋ] *PF* mn. *különös, szokatlan, ismeretlen*

sulin: [ˈs.u.l.m] *PF* i.(átn) *elfoglalt(nak lenni)* (pozitív értelemben), *elmélyed valamiben, amit különösen kellemesnek talál* (eredete: **in** *elfoglalt*)

sum: [sum] *PF* fn. *csigaház, kagylóhéj (tengeri)*

sumsey: [ˈsum.sɛj] *PF* fn. *ivóedény (kagylóhéjból)* (összetétel ebből: **sum** *kagylóhéj* és **sey** *csésze*)

sung: [s.un] *PF* i.(t) *hozzátesz, hozzáad*

sunu: [ˈs.u.n.u] *PF* i.(tn) *megnyerő(nek) vagy szeretetre méltó(nak lenni)*

sur: [sur] *PF* fn. *íz, zamat*

susyng: [su.ˈsjaŋ] *PF* mn. *törékeny*

sutx: [s.utʰ] *PF* i.(t) *nyomon követ*

swaw: [swaw] *PF* fn. *pillanat*

swawtsyip: [ˈswaw.tʃjipʰ] *PF* fn. *kis pillanat, másodperc* (eredete: **swaw** *pillanat*)

swaynivi: [ˈswaj.ni.vi] *PF* fn. *családi függőágy* (összetétel ebből: **soaia** *család* és **nivi** *függőágy*) Megjegyzés: *soaia* összevonva ezzel: *sway*

swek: [swɛkʰ] *PF* fn. *bot, pálca*

swey: [swɛj] *PF* mn. *legjobb*

sweylu: [ˈswɛj.l.u] *PF* ige *kellene* (eredete: **swey** *a legjobb* és **lu** *lenni*)

swirä: [swi.ˈræ] *PF* fn. *teremtmény*

swizaw: [swi.ˈzaw] *PF* fn. *nyíl(vessző)*

swizawsena: [swi.ˈzaw.sɛ.na] *PF* fn. *tegez (az ikran nyergéhez erősített)* (összetétel ebből: **swizaw** *nyíl* és **sähena** *hordozó*)

swoa: [ˈswo.a] *PF* fn. *részegítő ital, vagy "szesz"*

swoasey: [ˈswo.a.sɛj] *PF* fn. *egy személyes ivóedény, "korsó"* (kagylóhéjból, részegítő italokhoz) (összetétel ebből: **swoa** *részegítő ital, szesz* és **sey** *csésze*)

swoasey ayll: [ˈswo.a.sɛj a.ˈj] *PF* fn. *több személye ivóedény, "kancsó"* (összetétel ebből: **swoasey** *ivóedény részegítő italokhoz* és **yll** *közös*)

swok: [swokʰ] *PF* mn. *szent*

T

ta-: [ta] *PF* esz. *-ból/-ből, -tól/-től, felől, irányából* (időbeniségre is utalhat más idővel kapcsolatos szavakkal)

ta'em: [ta.ˈʔɛm] *PF* hsz. *fentről, felülről*

ta'leng: [ˈtaʔ.lɛŋ] *PF* fn. *bőr*

ta'lengan: [ˈtaʔ.lɛ.ŋɛ.an] *PF* mn. *na'vi bőr-kék*

swotu: [ˈswo.tu] *PF* fn. *szent hely*

syam: [sj.am] *PF* i.(t) *szagol*

syanan: [ˈsja.nan] *PF* fn. *egy csepp vagy kisebb vízesekek sorozata, amelyek egy folyamból vagy tavakból folynak* (megszámálható)

syaw: [sj.aw] *PF* i.(tn) *hív, szólít*

syay: [sj.a] *PF* fn. *sors*

syayvi: [ˈsja.j.vi] *PF* fn. *szerecsse, esély* (eredete: **syay** *sors*)

syä'ä: [ˈsjæ.ʔæ] *PF* mn. *keserű*

syeha: [ˈsjɛ.ha] *PF* fn. *lélegzet*

syeha si: [ˈsjɛ.ha s-i] *PF* i.(tn) *lélegzik* (eredete: **syeha** *lélegzet*)

syen: [sjɛn] *PF* mn. *végző, utolsó*

syep: [sj.ɛpʰ] *PF* i.(t) *csapdába ejt*

syeprel: [sjɛp.ˈrɛl] *PF* fn. *fényképezőgép, kamera* (összetétel ebből: **syep** *csapdába ejt* és **rel** *kép*)

syewe: [ˈsjɛ.wɛ] *PF* fn. *zsír (húsban)*

syewenga': [ˈsjɛ.wɛ.ŋaʔ] *PF* mn. *zsíros* (összetétel ebből: **syewe** *zsír* és **nga'** *tartalmaz*)

syo: [sjo] *PF* mn. *könnyű (fizikai értelemben)*

syokup: [sjo.ˈkupʰ] *PF* fn. *súly (fizikai)* (eredete: **syo** *könnyű* és **ku'up** *nehéz*)

syon: [sjon] *PF* fn. *vonás, jellegzetesség, tulajdonság, ismertetőjel, jellemvonás, külső megjelenés, oldal, tulajdonság*

syor: [sj.or] *PF* i.(tn) *relaxál, kikapcsol*

syulang: [ˈsju.laŋ] *PF* fn. *virág*

syura: [sju.ˈra] *PF* fn. *energia (fizikai vagy szellemi)*

syuratan: [sju.ˈra.tan] *PF,JC* fn. *biolumineszcencia, fénykibocsátás* (összetétel ebből: **syura** *energia* és **atan** *fény*)

syusmung: [ˈsju.smuŋ] *PF* fn. *tálca* (összetétel ebből: **syuve** *étel* és **smung** *szállító eszköz*)

syuve: [ˈsju.vɛ] *PF* fn. *étel, ennivaló (gyűjtőnév, nincs többesszáma)*

syuvekel: [ˈsju.vɛ.kɛl] *PF* fn. *éhínség* (eredete: **syuve** *étel*)

(összetétel ebből: **ta'leng** *bőr* és **ean** *kék*)

tafkip-: [ta.ˈfkɪpʰ] *PF* told. *fentről valami(k) közül* (összetétel ebből: **ta** *felől* és **fkɪp-** *fent között*)

tafral: [ta.ˈfɾal] *PF* hsz. *ettől, ezért, emiatt, ebből eredően*

- takip-**: [ta.'kip⁷] *PF* told. közül(ről) (összetétel ebből: **ta felől** és **kip-** között)
- takrra**: [ta.'kɾ.a] *PF* ksz. ... óta (időben) másik alakja: **akrrta** (összetétel ebből: **krr idő** and **ta ...-tól**)
- takuk**: [t'a.k.uk⁷] *PF* i.(t) lesújt, (meg)üt, eltalál
- talun-**: [ta.'lun] *PF* told. ... miatt
- talun(a)**: [ta.'lun(a)] *PF* ksz. mert (összetétel ebből: **ta felől** és **lun ok**)
- tam**: [t'am] *PF* i.(tn); gesz. megteszi; rendben; jó lesz
- tam tam**: [t'am t'am] *M* gesz. nyugalom! elég (legyen)! csitulj! semmi baj!
- tangek**: [t'a.ŋek⁷] *PF* fn. fatörzs
- tanhi**: [tan.'hi] *PF* fn. csillag, biolumineszcens szeplő
- tanleng**: [tan.lɛŋ] *PF* fn. (fa)kéreg (eredete: **tangek fatörzs** és **ta'leng bőr**)
- tare**: [t'a.r.ɛ] *PF* i.(t) összeköt, összekapcsol, kapcsolatban van
- tarnioang**: [tar.ni.o.ang] *PF* fn. ragadozó (összetétel ebből: **taron vadászik** és **ioang állat**)
- taron**: [t'a.r.on] *JC,PF* i.(t) vadászik
- taronyu**: [ta.ron.ju] *JC,PF* fn. vadász (összetétel ebből: **taron vadászik** és **-yu főnévképző**)
- taronyutsyip**: [ta.ron.ju.tsjip⁷] *PF* fn. vadászocska (eredete: **taronyu vadász**)
- tatep**: [t'a.t.ɛp⁷] *PF* i.(t) (el)veszít
- tatlam**: [tat.'lam] *PF* hsz. látszólag (eredete: **lam látszik**)
- taw**: [taw] *PF* fn. ég(bolt)
- taweyk(a)**: [ta.'wejk(a)] *PF* ksz. mert, „azon oknál fogva”
- tawng**: [t'awŋ] *PF* i.(tn) lebukik, alámerül, zuhan
- tawsyuratan**: [taw.sju.'ra.tan] *PF, LN* fn. sarkifény (összetétel ebből: **taw ég** és **syuratan fénykibocsátás**)
- täftxu**: [t'æ.'ft'u] *PF* i.(t) szó
- täftxuyu**: [t'æ.'ft'u.ju] *PF* fn. takács (eredete: **täftxu szó** és **-yu főnévképző**)
- tätxaw**: [t'æ.'t'aw] *PF* i.(tn) visszatér
- te**: [tɛ] *JC* part. a teljes nevekben szerepel
- tekre**: [t'ek.rɛ] *PF* fn. koponya
- tel**: [t'ɛl] *PF* i.(t) kap
- telem**: [tɛ.'lɛm] *PF* fn. zsinór
- tem**: [t'ɛm] *PF* i.(tn) lő
- temrey**: [tɛm.'rɛj] *PF* fn. túlélés (eredete: **em-rey túlél**)
- teng**: [tɛŋ] *PF* mn. azonos, egyenlő, megegyező
- tengfya**: [t'ɛŋ.fja] *PF* ksz. (ugyan)úgy, ahogy/mint...; ahogy, olyanképpen (helyzetből adódó hasonlóság) (összetétel ebből: **teng megegyező** és **fya'o út**)
- tengkrr**: [t'ɛŋ.kɾ] *PF* ksz. amíg, miközben, miatlatt (összetétel ebből: **teng megegyező** és **krr idő**)
- teri-**: [tɛ.'ri] *PF* told. -ról/-ről, vonatkozóan, illetően
- terkup**: [t'ɛf.k'up⁷] *PF* i.(tn) meghal
- teswotŋ**: [tɛ.'swo.t'ŋ] *PF* i.(t) engedélyez (összetétel ebből: **tŋng ad**)
- tete**: [t'ɛ.tɛ] *PF* mn. tompa, életlen
- tewng**: [t'ɛwŋ] *PF* fn. ügyékkötő
- tewti**: [t'ɛw.ti] *PF* gesz. gesz. húha! nahát!
- teya**: [tɛ.'ja] *PF* mn. tele
- teya si**: [tɛ.'ja 's:i] *PF* i.(tn) tölt (a megtöltött dolog részes esetben) (eredete: **teya tele**)
- teynga**: [t'ɛjŋ.a] *PF* fn. az a válasz (az összevonás elemei **tì'eyng a**)
- teyngla**: [t'ɛjŋ.la] *PF* fn. az a válasz (jelölt alany) (az összevonás elemei **tì'eyng-ìl a**)
- teyngta**: [t'ɛjŋ.ta] *PF* fn. az a válasz (tárgyeset) (az összevonás elemei **tì'eyng-it a**)
- teyr**: [t'ɛjɾ] *PF* mn. fehér
- teyrpin**: [t'ɛjɾ.pin] *PF* fn. fehér szín (eredete: **teyr fehér**)
- tiam**: [t'i.iam] *PF* i.(t) számol
- tìl**: [tìl] *PF* fn. ízület, zsanér
- tinan**: [t'i.nan] *PF* fn. olvasás (eredete: **inan olvas**)
- tìrea**: [tì.'rɛ.a] *PF* fn. szellem, szellemiség
- tìrefya'o**: [tì.'rɛ.a.fja.'ʔo] *PF* fn. szellemösvény, szellem(i) út (energiaháló) (összetétel ebből: **tìrea szellem** és **fya'o út**)
- tìreaioang**: [tì.'rɛ.a.i.o.ang] *PF* fn. szellemállat (összetétel ebből: **tìrea szellem** és **ioang állat**)
- tìreapängkxo**: [tì.'rɛ.a.p'æŋ.k'o] *PF* ige tanácskozik (összetétel ebből: **tìrea lélek** és **pängkxo beszélget**)
- tìretu**: [tì.'rɛ.tu] *PF* fn. sámán (eredete: **tìrea szellem** és **tute személy**)
- tì'al**: [tì.'ʔal] *PF* fn. pazarlás (eredete: **'al pazarol**)
- tì'awm**: [tì.'ʔawm] *PF* fn. táborhely (eredete: **'awm tábor**)
- tì'awm si**: [tì.'ʔawm 's:i] *PF* i.(tn) táboroz (eredete: **'awm tábor**)

- tì'awpo:** [ti.'ʔaw.po] *PF* fn. *egyénieskedés, önzés* (eredete: 'awpo egy személy)
- tì'efu:** [ti.'ʔε.fu] *PF* fn. *érzelem* (eredete: 'efu érez)
- tì'em:** [ti.'ʔεm] *PF* fn. *a főzés művészete* (eredete: 'em főz)
- tì'eylan:** [ti.'ʔej.lan] *PF* fn. *barátság* (eredete: 'eylan barát)
- tì'eyng:** [ti.'ʔejŋ] *PF* fn. *válasz, felelet* (eredete: 'eyng válaszol)
- tì'í'a:** [ti.'ʔiʔ.a] *PF* fn. *befejezés* (eredete: 'í'a befejez)
- tì'í'avay:** [ti.'ʔiʔ.a.vaʔ] *PF* *HSZ.* *a végsőkig* (összetétel ebből: 'í'a befejez és vay amíg)
- tì'ipu:** [ti.'ʔi.pu] *PF* fn. *humor* (eredete: 'ipu humoros)
- tì'o':** [ti.'ʔoʔ] *PF* fn. *móka, izgalom* (eredete: 'o' izgalmas)
- tì'ong:** [ti.'ʔoŋ] *PF* fn. *virágzás, kinyílás* (eredete: 'ong virágzik)
- tì'ul:** [ti.'ʔul] *PF* fn. *növekedés*
- tìeyktan:** [ti.'ejk.tan] *PF,JC* fn. *vezetőség* (eredete: eyktan vezető)
- tife'ul:** [ti.'fe.ʔul] *PF* fn. *rosszabbodás (általános, elvont értelemben)* (eredete: fe'ul rosszabodik)
- tifkeytok:** [ti.'fkej.tokʔ] *PF* fn. *állapot, körülmény, helyzet* (eredete: fkeytok létezik)
- tiflä:** [ti.'flæ] *PF* fn. *siker (általánosságban)* (eredete: flä sikerrel jár)
- tiflrr:** [ti.'flr] *PF* fn. *gyengédség* (eredete: flrr gyengéd)
- tifmetok:** [ti.'fmε.tokʔ] *PF* fn. *próba(tétel)* (eredete: fmetok próbára tesz)
- tifmi:** [ti.'fmi] *PF* fn. *próba, kísérlet* (eredete: fmi megpróbál)
- tifnu:** [ti.'fnu] *PF* fn. *csend, némaság* (eredete: fnu elcsendesül)
- tifnunga':** [ti.'fnu.ŋaʔ] *PF* mn. *csendes* (eredete: fnu elcsendesül) n.e.
- tiftang:** [ti.'ftaŋ] *PF* fn. *megállás, félbe/megszakítás, hangszalag-zárhang* (eredete: ftang megáll)
- tiftang si:** [ti.'ftaŋ s-i] *PF* i.(tn) *megállít* (eredete:tiftang megállítás)
- tiftia:** [ti.fti'.a] *PF* fn. *tanulás* (eredete: ftia tanul)
- tiftia kifkeyä:** [ti.fti'.a ki.'fkej.jæ] *PF* fn. *tudomány, természettudomány* (összetétel ebből:iftia tanulás és kifkey világ)
- tiftiatu:** [ti.fti'.a.tu] *PF* fn. *kutató* (eredete:iftia tanulás)
- tiftiatu kifkeyä:** [ti.fti'.a.tu ki.'fkej.jæ] *PF* fn. *tudós (összetétel ebből:iftiatu kutató és kifkey világ)*
- tiftxavang:** [ti.'ft'a.vaŋ] *PF* fn. *szenvedély* (eredete:ftxavang szenvedélyes)
- tiftkey:** [ti.'ft'ej] *PF* fn. *választás* (eredete:ftkey választ)
- tiftxuli'u:** [ti.ft'u.'li.ʔu] *PF* fn. *nyilvános beszéd* (eredete:ftxuli'u szónokol, beszédet mond)
- tifyawintxu:** [ti.fj'a.wim.'t'u] *PF* fn. *útmutatás* (eredete:fyawintxu utat mutat)
- tifyeyn:** [ti.'fjejn] *PF* fn. *érettség, fejlettség, beteljesülés* (eredete:fyeyn érett, fejlett)
- tihawl:** [ti.'haw] *PF* fn. *előkészületek, terv* (eredete:hawl készülődik)
- tihawnu:** [ti.'haw.nu] *PF* fn. *védelem* (eredete:hawnu véd, óv)
- tihawnu si:** [ti.'haw.nu 's-i] *PF* i.(tn) *véd* (eredete:tihawnu védelem)
- tihipey:** [ti.'hi.pej] *PF* fn. *tétovázás* (eredete:hipey tetovázik)
- tihona:** [ti.'ho.na] *PF* fn. *cukiság, kedvesség* (eredete:hona kedves)
- tik'in:** [tik.'ʔim] *PF* fn. *szabadidő, teendők hiánya* (eredete:'in elfoglalt)
- tikakpam:** [ti.kak.'pam] *PF* fn. *süketség* (eredete:kakpam süket)
- tikakrel:** [ti.kak.'rɛl] *PF* fn. *vakság* (eredete:kakrel vak)
- tikan:** [ti.'kan] *PF* fn. *cél(kitűzés)* (eredete:kan megcéloz)
- tikangkem:** [ti.'kaŋ.kεm] *PF* fn. *munka* (eredete:kem cselekvés, tett)
- tikangkem si:** [ti.'kaŋ.kεm 's-i] *PF* i.(tn) *dolgozik* (eredete:tikangkem munka)
- tikangkemvi:** [ti.'kaŋ.kεm.vi] *PF* fn. *feladat, kijelölt/egységnyi munka* (eredete:tikangkem munka)
- tikanu:** [ti.'ka.nu] *PF* fn. *ész* (eredete:kanu okos)
- tikawng:** [ti.'kawŋ] *PF* fn. *gonosz(ság)* (eredete:kawng rossz)
- tikeftxo:** [ti.ke.'ft'o] *PF* fn. *szomorúság* (eredete:keftxo szomorú)
- tikeftxonga':** [ti.ke.'ft'o.ŋaʔ] *PF* mn. *szomorú* (eredete:keftxo szomorú) n.e.

- tikelu:** [ti.'kɛ.lu] *PF* fn. *hiány* (eredete: **ke** *nem* és **lu** *lenni*)
- tikenong:** [ti.'kɛ.noŋ] *PF* fn. *példa* (eredete: **ke-nong** *példát mutat*)
- tiketeng:** [ti.'kɛ.tɛŋ] *PF* fn. *különbség* (összetétel ebből: **ke** *nem* és **teng** *azonos*)
- tikin:** [ti.'kin] *PF* fn. *szükség* (eredete: **kin** *szüksége van vmire*)
- tiktseri:** [tik.'tʂɛ.ri] *PF* fn. *tudatlanság* (eredete: **tseri** *észrevesz, megjegyez, tudatában van*)
- tikusar:** [ti.ku.'sar] *PF* fn. *tanítás* (cselekvés) (eredete: **kar** *tanít*)
- tikxey:** [ti.'k'ɛj] *PF* fn. *tévedés, hiba* (eredete: **kxeyey** *hiba*)
- tikxey si:** [ti.'k'ɛj 's:i] *PF* i.(tn) *elront, hibát vét, rosszat tesz* (eredete: **tikxey** *hiba*)
- tikxim:** [ti.'k'im] *PF* fn. *parancsolás, utasítás* (eredete: **kxim** *parancsol, utasít*)
- tikxim si:** [ti.'k'im s:i] *PF* i.(tn) *felette áll (rangsorban), a főnökének lenni* (eredete: **tikxim** *parancsolás, utasítás*)
- tilam:** [ti.'lam] *PF* fn. *megjelenés, kinézet* (eredete: **lam** *látszik*)
- tilang:** [ti.'laŋ] *PF* fn. *felfedezés* (eredete: **lang** *felfedez*)
- tilatem:** [ti.'la.tɛm] *PF* fn. *változás* (eredete: **latem** *változik*)
- tilen:** [ti.'lɛn] *PF* fn. *esemény, törtézés* (eredete: **len** *történik*)
- tilor:** [ti.'lor] *PF* fn. *szépség* (eredete: **lor** *szép*)
- tīm:** [tīm] *PF* mn. *alacsony*
- timal:** [ti.'mal] *PF* fn. *megbízhatóság* (eredete: **mal** *megbízható*)
- tīm'em:** [ti.'mɛ.ʔɛm] *PF* fn. *harmonia* (általános értelemben) (eredete: **me'em** *harmonikus*)
- tīmeyp:** [ti.'mɛjp] *PF* fn. *gyengeség* (eredete: **meyp** *gyenge*)
- tīmll'an:** [ti.ml.'ʔan] *PF* fn. *elfogadás* (eredete: **ml'an** *elfogad*)
- tīmok:** [ti.'mokʔ] *PF* fn. *javaslat* (eredete: **mok** *javasol*)
- tīmungwrr:** [ti.muŋ.'wɾ] *PF* fn. *kivétel* (eredete: **mungwrr** *kivételével*)
- tīmungwrr si:** [ti.muŋ.'wɾ s:i] *PF* i.(tn) *kivételzik, kivételt tesz* (eredete: **tīmungwrr** *kivétel*)
- tīmuntxa:** [ti.mun.'t'a] *PF* fn. *párház, házasság* (eredete: **muntxa** *egyesült*)
- tīmweypey:** [tīm.'wɛj.pɛj] *PF* fn. *türelem* (eredete: **maweypey** *türelmesnek lenni*)
- tīmwiä:** [tīm.'wi.æ] *PF* fn. *becsületesség, igazság(osság)* (eredete: **muiä** *rendes, igazságos, helyes, becsületes*)
- tīm̄yì:** [tīm̄.ji] *PF* fn. *alacsony szint* (összetétel ebből: **tīm** *alacsony* és **yì** *szint*)
- tīn:** [tīn] *PF* fn. *elfoglaltságot adó cselekvés* (eredete: **in** *elfoglalt*)
- tīnawri:** [ti.'naw.ri] *PF* fn. *tehetség* (eredete: **nawri** *tehetséges*)
- tīnew:** [ti.'nɛw] *PF* fn. *vágy* (eredete: **new** *akar*)
- tīng:** [t-ŋ] *PF* i.(t) *ad*
- tīngay:** [ti.'ŋaj] *PF* fn. *igazság* (eredete: **ngay** *igaz*)
- tīngäzìk:** [ti.'ŋæ.zikʔ] *PF* fn. *nehézség, probléma* (eredete: **ngäzìk** *nehéz*)
- tīng lawr:** [t-ŋ lawr] *PF* i.(tn) *szöveg nélkül énekel, dúdol* (eredete: **lawr** *dallam*)
- tīng mikyun:** [t-ŋ 'mik.jun] *PF* i.(tn) *(meg)hallgat* (eredete: **tīng** *ad* és **mikyun** *fül*)
- tīng nari:** [t-ŋ 'na.ri] *PF* i.(tn) *figyel, szó sz.: szemet ad* (eredete: **tīng** *ad* és **nari** *szem*)
- tīngong:** [ti.'ŋoŋ] *PF* fn. *fásultság, lustaság* (eredete: **ngong** *lusta*)
- tīngop:** [ti.'ŋopʔ] *PF* fn. *alkotás elvont fogalma* (eredete: **ngop** *alkot, készít*)
- tīng tseng:** [t-ŋ 'tʂɛŋ] *PF* i.(tn) *helyet ad* (eredete: **tīng** *ad* és **tseng** *hely*)
- tīng zekwä:** [t-ŋ 'zɛk.wæ] *PF* i.(tn) *érint (szándékosan)* (eredete: **tīng** *ad* és **zekwä** *ujj*)
- tīno:** [ti.'no] *PF* fn. *alaposság, részletesség*
- tīnomum:** [ti.'no.mum] *PF* fn. *kíváncsiság* (eredete: **newomum** *kíváncsi(nak lenni)*)
- tīnuì:** [ti.'nu.i] *PF* fn. *sikertelenség* (elvont fogalom) (eredete: **nuì** *sikertelenné lenni*)
- tīnvi:** [tīm.vi] *PF* fn. *feladat, tennivaló*
- tīnvi si:** [tīm.vi s:i] *PF* i.(tn) *feladatot végrehajt, valamit megcsinál* (eredete: **tīnvi** *feladat*)
- tīoeyktīng:** [ti.'o.ɛjk.tiŋ] *PF* fn. *magyarázat* (eredete: «**eyk**» *műveltető igei infixum*) (köznyelvi használat [ti.'o.ɛjk.tiŋ])
- tīohakx:** [ti.'o.'hakʔ] *PF* fn. *éhség* (eredete: **ohakx** *éhes*)
- tīomum:** [ti.'o.mum] *PF* fn. *tudás* (eredete: **omum** *tud*)
- tīpawm:** [ti.'pawm] *PF* fn. *kérdés* (eredete: **pawm** *kérdez*)
- tīpähem:** [ti.'pæ.hɛm] *PF* fn. *érkezés* (eredete: **pähem** *érkezik*)

- típängkxo:** [ti.pæŋ.'k'o] *PF* fn. beszélgetés, megbeszélés (eredete: **pängkxo** beszélget)
- típängkxotsyip:** [ti.pæŋ.'k'o.tʃjip'] *PF* fn. csevej (eredete: **típängkxo** beszélgetés)
- tipe'un:** [ti.'pɛ.ʔun] *PF* fn. döntés (eredete: **pe'un** dönt)
- típrte':** [ti.'pr.tɛʔ] *PF* fn. öröm (eredete: **prte'** örömteli)
- tíralpeng:** [ti.ral.'pɛŋ] *PF* fn. fordítás, tolmácsolás (eredete: **ral** jelentés és **peng** mond)
- tíran:** [t.i.'r-an] *PF* i.(tn) sétál
- tírawn:** [ti.'rawn] *PF* fn. kicserélés, helyettesítés (eredete: **rawn** kicserél)
- tírengop:** [ti.'rɛ.ŋop'] *PF* fn. tervezés (eredete: **rengop** tervez)
- tírey:** [ti.'rɛj] *PF* fn. élet (eredete: **rey** él)
- tírol:** [ti.'rol] *PF* fn. dal, ének (eredete: **rol** énekel)
- tíronsrel:** [ti.'ron.sɛl] *PF* fn. képzelet (eredete: **ronsrengop** elképzelt)
- tiska'a:** [ti.ska.'ʔa] *PF* fn. pusztítás (eredete: **ska'a** pusztít)
- tísla'tsu:** [ti.'slaʔ.tsu] *PF* fn. leírás (eredete: **sla'tsu** leír)
- tíslan:** [ti.'slan] *PF* fn. támogatás (érzelmi, szociális vagy személyes) (eredete: **slan** támogat) CS.SZ.
- tísnaytx:** [ti.'snajt'] *PF* fn. vereség, veszteség (eredete: **snaytx** veszít)
- tíso'ha:** [ti.'soʔ.ha] *PF* fn. lelkesedés, pozitív hozzáállás (eredete: **so'ha** lelkesnek lenni)
- tísom:** [ti.'som] *PF* fn. hő (eredete: **som** forró)
- tísop:** [ti.'sop'] *PF* fn. utazás (eredete: **sop** utazik)
- tíspe'e:** [ti.spe.'ʔɛ] *PF* fn. zsákmány (eredete: **spe'e** elfog)
- tíspxin:** [ti.'sp'in] *PF* fn. betegségi állapot (eredete: **spxin** beteg)
- tísrav:** [ti.'sraw] *PF* fn. fájdalom (eredete: **sraw** fájdalmas)
- tísrav seyki:** [ti.'sraw sej.'k-i] *PF* i.(t) megsért, megbánt (összetétel ebből: **tísrav** fájdalom és **s«eyk»i** csinál (műveltető))
- tísrav si:** [ti.'sraw 's-i] *PF* i.(tn) fáj, fájdalmas(nak lenni) (eredete: **tísrav** fájdalom)
- tísrése'a:** [ti.'srɛ.se.ʔa] *PF* fn. jóslat (eredete: **srese'a** megjósol)
- tísteftxaw:** [ti.stɛ.'ft'aw] *PF* fn. vizsgálat (eredete: **steftxaw** vizsgál)
- tísti:** [ti.'sti] *PF* fn. diuh (eredete: **sti** diuhöng)
- tísung:** [ti.'suŋ] *Lancee* fn. kiegészítés, utóirat (P.S.) (eredete: **sung** hozzáad)
- tísyor:** [ti.'sjor] *PF* fn. relaxáció (eredete: **syor** relaxál)
- títaron:** [ti.'ta.ron] *PF* fn. vadászás (általában) (eredete: **taron** vadászik)
- títterkup:** [ti.'tɛr.kup'] *PF* fn. halál (elvont értelemben) (eredete: **terkup** meghal) "A halál elkerülhetetlen."
- títšan'ul:** [ti.'tʃan.ʔul] *PF* fn. javulás (általános, elvont értelemben) (eredete: **tšan'ul** javul)
- títseri:** [ti.'tʃɛ.ri] *PF* fn. tudatosság (eredete: **tseri** észrevesz, megjegyez, tudatában van)
- títšlam:** [ti.'tʃlam] *PF* fn. értelem, intelligencia (eredete: **tšlam** ért)
- títstew:** [ti.'tʃtɛw] *PF* fn. bátorság, merészség
- títstewnga':** [ti.'tʃtɛw.ŋaʔ] *PF* mn. bátor, merész (eredete: **títstew** bátorság, merészség) n.e. (pl. bátor tett)
- títstunwi:** [ti.'tʃtun.wi] *PF* fn. kedvesség (eredete: **tstunwi** kedves)
- títšunslu:** [ti.'tʃsun.slu] *PF* fn. lehetőség (eredete: **tšunslu** lehet, szabad)
- títšyär:** [ti.'tʃjæɾ] *PF* fn. elutasítás (eredete: **tšyär** elutasít)
- títšaron:** [ti.tu.'sa.ron] *PF* fn. vadászás (eredete: **taron** vadászik)
- títšxanew:** [ti.'t'a.nɛw] *PF* fn. falánkság, mohóság (eredete: **txanew** falánk, mohó)
- títšxen:** [ti.'t'ɛn] *PF* fn. éberség, ébrenlét (eredete: **txen** éber)
- títšxen si:** [ti.'t'ɛn s-i] *PF* i.(tn) felébred, felébreszt (eredete: **títšxen** ébrenlét)
- títšxula:** [ti.'t'u.la] *PF* fn. építmény (eredete: **txula** épít)
- títšxur:** [ti.'t'ur] *PF* fn. erő (eredete: **txur** erős)
- títšxurnga':** [ti.'t'ur.ŋaʔ] *PF* mn. erős (eredete: **títšxur** erő) n.e.
- títšvawm:** [ti.'vawm] *PF* fn. sötétség (eredete: **vawm** sötét)
- títšväng:** [ti.'væŋ] *PF* fn. szomjúság (eredete: **väng** szomjas)
- títšve'ki:** [ti.vɛʔ.'ki] *PF* fn. gyűlölet (eredete: **ve'ki** gyűlöl)
- títšwan:** [ti.'wan] *PF* fn. összezavarrás, álcázás (eredete: **wan** elrejt)
- títšwäsul:** [ti.'wæ.sul] *PF* fn. verseny (eredete: **wäsul** versenyez)

- tìwäte:** [tì.wæ.'tɛ] *PF* fn. *vita, veszekedés* (eredete: **wäte** *vitatkozik*)
- tìwew:** [tì.'wɛw] *PF* fn. *hideg* (eredete: **wew** *hideg*)
- tìwìngay:** [tì.wì.'ŋaj] *PF* fn. *bizonyítás, bizonyíték (általában)* (eredete: **wìngay** *bizonyít*)
- tìwusem:** [tì.wu.'sɛm] *PF* fn. *küzdelem* (eredete: **wem** *küzd*)
- tìyawn:** [tì.'jawn] *PF* fn. *szeretet* (eredete: **yawn** *szeretett*)
- tìyawr:** [tì.'jawr] *PF* fn. *helyesség* (eredete: **eyawr** *helyes*)
- tìyäkx:** [tì.'jæk'] *PF* fn. *figyelmen kívül hagyás, semmibe vétel* (eredete: **yäkx** *figyelmen kívül hagy, semmibe vesz*)
- tìyo':** [tì.'yoɽ'] *PF* fn. *tökéletesség* (eredete: **yo'** *tökéletes*)
- tìyora':** [tì.jo.'raɽ] *PF* fn. *győzelem, nyereség* (eredete: **yora'** *nyer*)
- tìyusom:** [tì.ju.'som] *PF* fn. *evés (cselekvés)* (eredete: **yom** *eszik*)
- to:** [to] *PF* part. középfokokot jelez *mint* (told.-ként működik)
- tok:** [t.'ok'] *PF* i.(t) *elfoglal*
- tokx:** [tok'] *PF* fn. *test*
- tolel:** [to.'lɛl] *PF* gesz. *Heureka! Megvan! Értem!* (szinoníma: **tslolam**)
- toltem:** [t.'ol.'t.ɛm] *PF* i.(t) *lő*
- tompa:** [tom.pa] *PF* fn. *eső*
- tompakel:** [tom.pa.kel] *PF* fn. *aszály* (eredete: **tompa** *eső*)
- tompameyp:** [tom.pa.'mejp'] *PF* fn. *szitáló eső* (eredete: **tompa** *eső* és **meyp** *gyenge*)
- tomperwì:** [tom.pɛr.wì] *PF* fn. *havaseső* (eredete: **tompa** *eső* és **herwì** *hó*)
- tompìva:** [tom.pì.va] *PF* fn. *esőcsepp* (eredete: **tompa** *eső* és **ìlva** *csepp*)
- tor:** [tor] *PF* mn. *utolsó, végső, befejező* (eredete: **toruk** *végső árny*)
- toruk makto:** [to.ruk' 'mak.to] *JC* fn. *toruk lovas* (összetétel ebből: **toruk** *leonoptyerx* és **makto** *lovagol*)
- trr:** [tr] *PF* fn. *nap (napszak)*
- trr'awve:** [tr.'ʔaw.vɛ] *PF* fn. *vasárnap* (összetétel ebből: **trr** *nap* és **'awve** *első*)
- trr'ong:** [tr.'ʔoŋ] *PF* fn. *hajnal, napkelte* (összetétel ebből: **trr** *nap* és **'ong** *kinyílik*)
- trr'ongmaw:** [tr.'ʔoŋ.maw] *PF* fn. *napkelte után* (összetétel ebből: **trr'ong** *hajnal* és **maw** *után*)
- trram:** [tr.'am] *PF* hsz. *tegnap* (eredete: **trr** *nap* és **ham** *előző*)
- trray:** [tr.'aj] *PF* hsz. *holnap* (eredete: **trr** *nap* és **hay** *következő*)
- trrkive:** [tr.'ki.vɛ] *PF* fn. *szombat* (összetétel ebből: **trr** *nap* és **kive** *hetedik*)
- trrmrrve:** [tr.'mr.vɛ] *PF* fn. *csütörtök* (összetétel ebből: **trr** *nap* és **mrrve** *ötödik*)
- trrmuve:** [tr.'mu.vɛ] *PF* fn. *hétfő* (összetétel ebből: **trr** *nap* és **muve** *második*)
- trrpeve:** [tr.'pɛ.vɛ] *PF* kérd. *Milyen nap?*
- trrpuve:** [tr.'pu.vɛ] *PF* fn. *péntek* (összetétel ebből: **trr** *nap* és **puve** *hatodik*)
- trrpexyve:** [tr.'p'ɛj.vɛ] *PF* fn. *kedd* (összetétel ebből: **trr** *nap* és **pexyve** *harmadik*)
- trrtsìve:** [tr.'tsì.vɛ] *PF* fn. *szerda* (összetétel ebből: **trr** *nap* és **tsìve** *negyedik*)
- trrtxon:** [tr.'t'on] *PF* fn. *nap-éj változás Pandorán, egy pandorai nap* (összetétel ebből: **trr** *nap* és **txon** *éj*)
- tukru:** [tuk.'ru] *PF* fn. *lándzsa*
- tul:** [t.'ul] *PF* i.(tn) *fut*
- tumpin:** [t'um.pin] *PF* fn. *piros szín* (eredete: **tun** *piros, narancssárga*)
- tun:** [tun] *PF* mn. *piros, narancssárga*
- tung:** [t.'uŋ] *PF* i.(t) *enged*
- tungzup:** [t.'uŋ.'z-up'] *PF* i.(t) *elejt (ii)* (összetétel ebből: **tung** *enged* és **zup** *esik*)
- tup:** [tup'] *PF* ksz. *helyett, inkább mint...*
- tupe:** [tu.pɛ] *PF* kérd. *ki(csoda)? másik alakja: pesu*
- tut:** [tut'] *PF* part. *folytatás jelző (korábban elhangzott mondat megismétlésére szolgál)*
- tuté:** [tu.'tɛ] *PF* fn. *nő* (eredete: **tute** *személy*)
- tutan:** [tu.'tan] *PF* fn. *férfi* (eredete: **tute** *személy*)
- tute:** [tu.tɛ] *PF* fn. *személy*
- tuteo:** [tu.tɛ.o] *PF* nm. *valaki* (eredete: **tute** *személy*)
- tutsena:** [tut.se.na] *PF* fn. *hordány* (összetétel ebből: **tute** *személy* és **sähena** *hordozó*)
- tuvom:** [tu.'vom] *PF* mn. *a legnagyobb, legnagyobb*
- tuvon:** [t'ü.v-on] *PF* ige *hajlik*

Ts

- tsa'u:** [t̪sa.ʔu] *PF* mut.n. az (dolog) (összetétel ebből: **tsa** az és **'u** dolog)
- tsafya:** [t̪sa.'fja] *PF* nm. úgy, olyan módon (összetétel ebből: **tsa-** az és **fya'o** mód)
- tsahey:** [t̪sa.'hej] *ZS* gesz. figyelmeztetést vagy csálódottságot kifejező szó 'a francba!'
- tsaheyl si:** [t̪sa.'hejl 's-i] *PF* i.(tn) összekapcsolódni vmivel/okivel, idegi összeköttetést létesíteni (eredete: **tsaheylu** kapcsolat)
- tsaheylu:** [t̪sa.'hej.lu] *JC,PF* fn. kapcsolat, szinapszis (idegsejtek közt)
- tsakem:** [t̪sa.kɛm] or [t̪sa.'kɛm] *PF* mut.n. az (cselekvés) (eredete: **tsa-** az és **kem** tett)
- tsakrr:** [t̪sa.'kr] *PF* hsz. akkor (eredete: **tsa-** az és **krr** idő)
- tsakrrvay:** [t̪sa.'kr.vaj] *PF* hsz. addig, azalatt (összetétel ebből: **tsakrr** akkor és **vay** -ig)
- tsal:** [t̪sal] *PF* nm. az (tárgyas esetben alanyként)
- tsalsungay:** [t̪sal.su.'ŋaj] *PF* hsz. mindazonáltal
- tsam:** [t̪sam] *PF* fn. háború
- tsamopin:** [t̪sa.mo.pin] *PF* fn. harci festék/festés (összetétel ebből: **tsam** harc és **'opin** szín)
- tsampongu:** [t̪sam.po.ŋu] *PF* fn. háborús csapat (összetétel ebből: **tsam** háború és **pongu** csapat)
- tsamsä'o:** [t̪sam.sæ.ʔo] *PF* fn. háborús fegyver (összetétel ebből: **tsam** háború és **sä'o** eszköz)
- tsamsiyu:** [t̪sam.si.ju] *PF* fn. harcos (eredete: **tsam si** harcol és **-yu** főnévképző)
- tsan'ul:** [t̪san.ʔ.ul] *PF* i.(tn) javul, jobb lesz (összetétel ebből: **siltsan** jó és **'ul** jobban, inkább)
- tsang:** [t̪saŋ] *PF* fn. piercing/testékszer
- tsankum:** [t̪san(ŋ).kum] *PF* fn. előny, haszon, nyereség (összetétel ebből: **tsan'ul** javul és **kum** eredmény)
- tsankumnga':** [t̪san(ŋ).kum.ŋaʔ] *PF* mn. előnyös, hasznos, nyereséges (eredete: **tsankum** előny, haszon, nyereség)
- tsap'alute:** [t̪sap.'ʔa.lu.tɛ] *PF* fn. bocsánatkérés
- tsap'alute si:** [t̪sap.'ʔa.lu.tɛ 's-i] *PF* i.(tn) bocsánatot kér (eredete: **tsap'alute** bocsánatkérés)
- tsapo:** [t̪sa.po] *PF* nm. az (csak személyekre) (összetétel ebből: **tsa-** az a... és **po** ő)
- tsaria:** [t̪sa.ri.a] *PF* ksz. hogy (alárendelő tagmondat jelző) (összetétel ebből: **tsa'u-ri** azt (topikális (hangsúlyos) esetvégződés) és **a** vonatkozó tagmondat jelző)
- tsat:** [t̪satʔ] *PF* nm. azt (tárgyként)
- tsata:** [t̪sa.ta] *PF* ksz. hogy (alárendelő tagmondat jelző) (összetétel ebből: **tsa'u-t** azt (tárgyset) és **a** vonatkozó tagmondat jelző)
- tsatseng:** [t̪sa.'tsɛŋ] or [t̪sa.'tsɛŋ] *PF* mut.n., fn. ott, az(on) a hely(en) (összetétel ebből: **tsa** az és **tseng** hely)
- tsatu:** [t̪sa.tu] *PF* mut.n. ő (összetétel ebből: **tsa** az és **tute** személy)
- tsaw:** [t̪saw] *PF* mut.n., nm. az (mutatónév más)
- tsawa:** [t̪sa.wa] *PF* ksz. hogy (alárendelő tagmondat jelző) (összetétel ebből: **tsa'u** az (kötőmód) és **a** vonatkozó tagmondat jelző)
- tsawke:** [t̪saw.ke] *PF* fn. nap (égitest)
- tsawl:** [t̪sawl] *PF* mn. nagy, magas cs.sz.
- tsawli'i:** [t̪sawl.'hiʔ] *PF* fn. méret (összetétel ebből: **tsawl** nagy (méret) és **hi'i** kis (méret))
- tsawl slu:** [t̪sawl.'sl-u] *PF* i.(tn) nőni (összetétel ebből: **tsawl** nagy és **slu** valóni vmivé)
- tsawlultxa:** [t̪sawl.ul.'t'a] *PF* fn. nagygyűlés, konferencia (összetétel ebből: **tsawl** nagy és **ultxa** találkozó)
- tsawngem:** [t̪saw.'sɲɛm] *PF* mn. izmos (eredete: **tsawl** nagy és **tsngem** izom)
- tsä':** [t̪sæʔ] *PF* ige (ki)lővellni
- tse:** [t̪sɛ] *PF* part. nos (bevezető szó társalgásnál)
- tse'a:** [t̪sɛ.'ʔ.a] *PF* i.(t) lát (szemével)
- tse'atswo:** [t̪sɛ.'ʔa.tswo] *PF* fn. látás, látvány (eredete: **tse'a** lát)
- tseltsul:** [t̪sɛl.tsul] *PF* fn. vadvízi zuhatag (megszámálható, de csak ritkán)
- tsenga:** [t̪sɛ.ŋa] *PF* ksz. ahol (eredete: **tseng** hely)
- tseng(e):** [t̪sɛŋ(ɛ)] *PF* fn. hely
- tsengo:** [t̪sɛ.ŋo] *PF* nm. valahol (eredete: **tseng** hely)
- tsengpe:** [t̪sɛŋ.pɛ] *PF* kérd. hol? másik alakja: **peseng**
- tseo:** [t̪sɛ.o] *PF* fn. művészet
- tseotu:** [t̪sɛ.o.tu] *PF* fn. művész (általános értelemben) (eredete: **tseo** művészet)
- tseri:** [t̪sɛ.ɾ.i] *PF* i.(t) észrevesz, megjegyez, tudatában van
- tsewtx:** [t̪sɛwtʔ] *PF* mn. koszos
- tsim:** [t̪sim] *PF* fn. forrás (átvitt értelemben)

- tsin:** [tʰsin] *PF* fn. *köröm, karom*
- tsik:** [tʰsik] *PF* hsz. *hirtelen, figyelmeztetés nélkül*
- tsilpey:** [tʰsil.'pej] *PF* fn. *remény (elvont) (eredete: silpey remél)*
- tsing:** [tʰsiŋ] *PF* szám *négy, 4*
- tsisyi:** [tʰsɪ.sɪ.yi] *PF* i.(tn) *suttog*
- tsive:** [tʰsi.ve] *PF* mn. *negyedik (sorszámnév) (eredete: tsing négy)*
- tskalep:** [tʰska.lɛpʰ] *PF* fn. *számszeríj, nyílpuska*
- tsko:** [tʰsko] *PF* fn. *íj (fegyver)*
- tsko swizaw:** [tʰsko swi.'zaw] *PF* fn. *íj és nyíl (összetétel ebből: tsko íj és swizaw nyíl)*
- tskxaytsyip:** [tʰsk'aj.tʰsɪpʰ] *PF* fn. *jégeső (eredete: tskxepay jég)*
- tskxe:** [tʰsk'ɛ] *PF* fn. *kő*
- tskxekeng:** [tʰsk'ɛ.kɛŋ] *PF* fn. *kiképzés, edzés, gyakorlat*
- tskxekeng si:** [tʰsk'ɛ.kɛŋ 'sɪ] *PF* i.(tn) *gyakorol, edz (eredete: tskxekeng edzés)*
- tskxepay:** [tʰsk'ɛ.paj] *PF* fn. *jég (eredete: tskxe kő és pay víz)*
- tskxevi:** [tʰsk'ɛ.vi] *PF* fn. *kavics (természetes erők által simára csiszolt apró kő) (eredete: tskxe kő)*
- tslam:** [tʰslam] *PF* i.(t) *(meg)ért*
- tsleng:** [tʰslɛŋ] *PF* mn. *hibás, valótlan*
- tslolam:** [tʰslo.'lam] *PF* gesz. *Értem! (indulatszó) (eredete: tslam ért és «ol» befejezett cselekvés infixuma) befejezett cselekvés jelével kötőmód*
- tsmi:** [tʰsmi] *PF* fn. *nektár*
- tsmisnrr:** [tʰsmi.snr] *PF* fn. *hólyaglámpa, nektárlámpás (összetétel ebből: tsmi nektár és nrr ragyog)*
- tsmim:** [tʰsmim] *PF* fn. *állatnyom, csapás (állat vagy személyé)*
- tsmuk:** [tʰsmukʰ] *PF* fn. *testvér*
- tsmukan:** [tʰsmu.kan] *PF* fn. *fiú testvér (eredete: tsmuk testvér)*
- tsmuke:** [tʰsmu.ke] *PF* fn. *lány testvér (eredete: tsmuk testvér)*
- tsmuktu:** [tʰsmuk.tu] *PF* fn. *testvér (csak emberekre (na'vikra) használva) (eredete: tsmuk testvér)*
- tsngal:** [tʰsŋal] *PF* fn. *csésze*
- tsngan:** [tʰsŋan] *PF* fn. *hús*
- tsngawpay:** [tʰsŋaw.paj] *PF* fn. *könny (összetétel ebből: tsngawvik sír és pay víz)*
- tsngawpayvi:** [tʰsŋaw.paj.vi] *PF* fn. *könnycsepp (összetétel ebből: tsngawvik sír és pay+vi víz, rész-egész viszonyt jelző toldalékkal)*
- tsngawvik:** [tʰsŋaw.vɪkʰ] *PF* i.(tn) *sírni*
- tsngem:** [tʰsŋɛm] *PF* fn. *izom*
- tsni:** [tʰsni] *PF* alár. *hogy, (kötőszó) (kötőmódú igével, alárendelt tagmondatban)*
- tson:** [tʰson] *PF* fn. *kötelesség*
- tsong:** [tʰsoŋ] *PF* fn. *völgy*
- tsongropx:** [tʰsoŋ.rɔpʰ] *PF* fn. *lyuk, üreg (aminek van vége vagy alja) (összetétel ebből: tsong völgy és ropx lyuk)*
- tsongtsyip:** [tʰsoŋ.tʰsɪpʰ] *PF* fn. *gödröcske (arcon) (eredete: tsong völgy)*
- tsonta:** [tʰson.ta] *PF* ksz. *to (kxim-mel) (eredete: tson kötelesség) (összevonás tsonit a)*
- tsopi:** [tʰso.pi] *PF* fn. *tüdő*
- tspang:** [tʰsp.aŋ] *PF* i.(t) *öl, gyilkol*
- tsranten:** [tʰsr'an.t'ɛŋ] *PF* i.(tn) *számít, fontos*
- tsray:** [tʰsra.j] *PF* fn. *falu*
- tsre'i:** [tʰsr'ɛ.ʔ.i] *PF* i.(t) *dobni*
- tsrul:** [tʰsrul] *PF* fn. *fészek (állaté)*
- tsstal:** [tʰst'al] *PF* fn. *kés*
- tsstalsena:** [tʰst'al.se.na] *PF* fn. *késtok (összetétel ebből: tsstal kés és sähena tartó)*
- tsstew:** [tʰstɛw] *PF* mn. *bátor cs.sz.*
- tsstu:** [tʰsttu] *PF* fn. *zárt, borús (pl.: felhős ég)*
- tsstunwi:** [tʰstun.wi] *PF* mn. *kedves, figyelmes, tapintatos*
- tsstu si:** [tʰsttu 'sɪ] *PF* i.(tn) *bezárni (eredete: tsstu zárt)*
- tsstxo:** [tʰst'xo] *PF* fn. *név*
- tsstxoli'u:** [tʰst'xo.li.ʔu] *PF* fn. *főnév (összetétel ebből: tsstxo név és li'u szó)*
- tsu'o:** [tʰsu.ʔo] *PF* fn. *képesség*
- tsuksim:** [tʰsuk.sim] *PF* fn. *áll (testrés)*
- tsuktswa':** [tʰsuk.'tswaʔ] *PF* mn. *felejtethető (eredete: tswa' elfelejt)*
- tsukyom:** [tʰsuk.'jom] *PF* mn. *ehető (eredete: yom enni)*
- tsulfä:** [tʰsul.'fæ] *PF* fn. *hozzáértés, alapos ismeret*
- tsulfä si:** [tʰsul.'fæ 'sɪ] *PF* i.(tn) *alaposan elsajátít (eredete: tsulfä ismeret)*
- tsulfätu:** [tʰsul.'fæ.tu] *PF* fn. *mester (eredete: tsulfä ügyesség)*
- tsulfätunay:** [tʰsul.fæ.tu.'na.j] *PF* fn. *leendő mester (eredete: tsulfätu mester)*
- tsun:** [tʰsun] *PF* i.(tnm) *tud, képes*

tsunslu: [tʰs·un.sl·u] _{PF} i.(tn) *lehet, szabad (összetétel ebből: **tsun tud** és **slu válni vmivé)***
tsurokx: [tʰs·u.'r·ok'] _{PF} i.(t) *pihenni*
tswa': [tʰsw·aʔ] _{PF} i.(t) *elfelejt*
tswayon: [tʰsw·aj·on] _{PF} i.(t) *repül*
tswin: [tʰswin] _{PF} fn. *copf, idegköteg*
tswintsyip: [tʰswin.tʰsjip] _{PF} fn. *copfocska (eredete: **tswin copf)***
tsyafe: [tʰsj·a.fɛ] _{PF} mn. *enyhe, mérsékelt, kellemes*
tsyal: [tʰsjal] _{PF} fn. *szárny*

Tx

txa': [t'aʔ] _{PF} mn. *kemény*
txal: [t'al] _{PF} fn. *hát (testrész)*
txampay: [t'am.'pa] _{PF} fn. *tenger, óceán (összetétel ebből: **txan sok** és **pay víz)***
txampxi: [t'am.'p'i] _{PF} fn. *többség, legtöbb, nagyrészt (eredete: **txan sok)***
txan: [t'an] _{PF} mn. *sok*
txanatan: [t'a.na.tan] _{PF} mn. *fényes, élénk (összetétel ebből: **txan sok** és **atan fény)***
txanew: [t'a.nɛw] _{PF} mn. *falánk, mohó (összetétel ebből: **txan sok** és **new akar)***
txanfwerwi: [t'an.'fwɛr.wi] _{PF} fn. *hóvihar (eredete: **txan sok** és **hufwe+herwi szél+hó)***
txankrr: [t'aŋ.kr] _{PF} hsz. *régóta (összetétel ebből: **txan sok** és **krr idő)***
txanlal: [t'an.lal] _{PF} mn. *ősi, nagyon régi (összetétel ebből: **txan sok** és **lal régi)***
txanlokxe: [t'an.lo.k'ɛ] _{PF} fn. *törzsi birtok / tartomány, kb.: ország (összetétel ebből: **txan; olo' nagy; klán** és **atxkxe föld)***
txanro'a: [t'an.'r·o.ʔ·a] _{PF} i.(tn) *híresnek lenni (összetétel ebből: **txan sok** és **ro'a félelmet vagy tiszteletet kelteni)***
txantompa: [t'an.'tom.pa] _{PF} fn. *zivatar, felhőszakadás (összetétel ebből: **txan sok** és **tompa eső)***
txantsan: [t'an.tʰsan] _{PF} mn. *kitűnő*
txantslusam: [t'an.tʰslu.sam] _{PF} mn. *bölcs (összetétel ebből: **txan sok** és **tsl«us»am megért)***
txantstew: [t'an.tʰstɛw] _{PF} fn. *hős (összetétel ebből: **txan sok** és **tstew bator)***
txantur: [t'an.tur] _{PF} mn. *erőteljes (összetétel ebből: **txan sok** és **txur erős)** cs.sz.*
txantxew: [t'an.t'ɛw] _{PF} fn. *maximum (összetétel ebből: **txan sok** és **txew határ, széle vala-***

tsyär: [tʰsj·æɾ] _{PF} i.(t) *elutasít*
tsyey: [tʰsjɛj] _{PF} fn. *falat, rágcsa, nasi*
tsyeym: [tʰsjɛjm] _{PF} fn. *kincs; ritka és értékes dolog*
tsyeytsyip: [tʰsjɛj.tʰsjip] _{PF} fn. *falatka (eredete: **tsyey falat, rágcsa, nasi)***
tsyil: [tʰsj·il] _{PF} i.(t) *megmászni*
tsyoy: [tʰsjɔ] _{PF} fn. *liszt*
tsyokx: [tʰsjok'] _{PF} fn. *kéz*
tsyosyu: [tʰsjɔ.sju] _{PF} fn. *lisztből készült étel (összetétel ebből: **tsyoy liszt** és **syuve étel)***

minek, vég)

txantxewvay: [t'an.t'ɛw.vaj] _{PF} hsz. *maximálisan, legfeljebb (eredete: **txantxew maximum)***
txanwawe: [t'an.wa.'wɛ] _{PF} mn. *személyesen fontos, jelentős (összetétel ebből: **txan sok** és **wawe jelentőség)***
txanwetseng: [t'an.'wɛ.tʰsɛŋ] _{PF} fn. *fontos és szeretett hely, kb. haza (eredete: **txanwawe(a) jelentős és tseng hely)***
txasom: [t'a.som] _{PF} mn. *nagyon forró (eredete: **txan sok** és **som forró)***
txatx: [t'at'] _{PF} fn. *buborék*
txawew: [t'a.wɛw] _{PF} mn. *nagyon hideg (eredete: **txan sok** és **wew hideg)***
txay: [t'a:j] _{PF} i.(tn) *vízszintesnek lenni*
txayo: [t'a.jo] _{PF} fn. *mező, nyílt terep, síkság*
txärem: [t'æ.rɛm] _{PF} fn. *csont*
txe'lan: [t'ɛʔ.'lan] _{PF} fn. *szív*
txekxumpay: [t'ɛ.'k'um.pa] _{PF} fn. *láva, magma (eredete: **txep tűz** és **kxumpay sűrű folyadék)***
txele: [t'ɛ.lɛ] _{PF} fn. *lényeg*
txen: [t'ɛn] _{PF} mn. *éber*
txep: [t'ɛp] _{PF} fn. *tűz*
txepiva: [t'ɛ.pi.va] _{PF} fn. *hamu, parázs (eredete: **txep tűz** és **ilva csepp)***
txepram: [t'ɛp.'ram] _{PF} fn. *vulkán (összetétel ebből: **txep tűz** és **ram hegy)***
txeptseng: [t'ɛp.tʰsɛŋ] _{PF} fn. *tűzhely, tűz hely (összetétel ebből: **txep tűz** és **tseng hely)***
txeptyip: [t'ɛp.tʰsjip] _{PF} fn. *tűzecske (eredete: **txep tűz)***
txepvi: [t'ɛp.vi] _{PF} fn. *szikra (eredete: **txep tűz)***

txew: [t'ɛw] *PF* fn. *határ, széle vminek, szegély, vég*
txewk: [t'ɛwkʷ] *PF* fn. *bunkósbót (fegyver)*
txewluke: [t'ɛw.lu.kɛ] *PF* mn. *végtelen (összetétel ebből: txew határ és luke nélkül)*
txewm: [t'ɛwm] *PF* mn. *ijesztő, félelmetes*
txewnga': [t'ɛw.ŋaʔ] *PF* mn. *véges, nem határtalan (összetétel ebből: txew határ és nga' tartalmaz)*
txey: [t'ɛj] *PF* ige *megáll*
txi: [t'i] *PF* fn. *sietség, igyekezet*
txin: [t'in] *PF* mn. *fő, elsődleges*
txintin: [t'in.tin] *PF* fn. *foglalkozás, elsődleges szerep a társadalomban (összetétel ebből: txin fő és tin elfoglaltságot adó cselekvés)*
txim: [t'im] *PF* fn. *fenék*
txing: [t'ɪŋ] *PF* i.(t) *elhagy*
txo: [t'o] *PF* ksz. *ha*
txoa: [t'o.a] *PF* fn. *megbocsájtás*
txokefyaw: [t'o.kɛ.fjɔw] *PF* ksz. *ha nem (különb.)... (összetétel ebből: txo-ke-fya'o-'aw ha-nem-egy-út)*
txon: [t'on] *PF* fn. *este, éjszaka*

U

ue': [u.'ɛʔ] *PF* i.(t), i.(tn) *hányini*
uk: [ukʷ] *PF* fn. *árny(ék) (eredete: toruk végső árny)*
ukxo: [u.'k'o] *PF* mn. *száraz*
ulte: [ul.tɛ] *PF* ksz. *és (két mondatot köt össze)*
ultxa: [ul.'t'a] *PF* fn. *találkozó*
ultxarun: [ul.'t'a.f.un] *PF* i.(t) *összefutni, véletlenül találkozni (összetétel ebből: ultxa találkozó és run talál)*
ultxa si: [ul.'t'a 's:i] *PF* i.(tn) *találkozni (szándékosan) (-val, -vel használatával) (eredete: ultxa meeting)*
ultxatu: [ul.'t'a.tu] *PF* fn. *találkozás résztvevője (eredete: ultxa találkozó)*
um: [um] *PF* mn. *laza*
unil: [u.nil] *JC* fn. *álom*
unil si: [u.nil 's:i] *PF* i.(tn) *álmodik (eredete: unil álom)*
uniltirantokx: [u.nil.ti.'ran.tokʷ] *JC,PF* fn. *avatár-test (álomjáró test) (összetétel ebből: uniltiranyu álomjáró és tokx test)*
uniltirantokxolo': [u.nil.ti.'ran.tok'o.loʔ] *PF* fn. *avatárok csoportja vagy klánja (összetétel ebből: uniltirantokx avatár-test és olo' klán)*

txon'ong: [t'on.'ʔoŋ] *PF,PTT* fn. *naplemente, napszállta (összetétel ebből: txon éj és 'ong kinyílik)*
txon'ongmaw: [t'on.'ʔoŋ.maw] *PF* fn. *alkony, sötétedés előtti időszak, naplemente után (összetétel ebből: txon'ong naplemente és maw után)*
txonam: [t'o.'nam] *PF* hsz. *Múlt éjjel (eredete: txon éj és ham előző)*
txonay: [t'o.'naj] *PF* hsz. *holnap éjjel (eredete: txon éj és hay következő)*
txonkrr: [t'on.kr] *PF* hsz. *éjjel (összetétel ebből: txon éj és krr idő)*
txopu: [t'o.pu] *PF* fn. *félelem*
txopu si: [t'o.pu 's:i] *PF* i.(tn) *félni (eredete: txopu félelem)*
txukx: [t'ukʷ] *PF* mn. *mély (fizikailag)*
txula: [t'·u.l.a] *PF* i.(t) *épít*
txum: [t'um] *PF* fn. *méreg*
txumnga': [t'um.ŋaʔ] *PF* mn. *mérgező (eredete: txum méreg és nga' tartalmaz)*
txur: [t'ur] *PF* mn. *erős (fizikailag/testileg)*
txurtel: [t'ur.tel] *PF* fn. *kötél (összetétel ebből: txur erős és telem zsinór)*

uniltiranyu: [u.nil.ti.'ran.ju] *PF* fn. *álomjáró (összetétel ebből: unil álom és tiranyu járó)*
uniltsa: [u.nil.t̃s.a] *PF* i.(t) *álmodik valamiről (eredete: unil álom és tse'a lát)*
unyor: [un.'joʔ] *PF* mn. *édes illatú/aromájú (pl. virág ; utalhat a na'vik által használt fűszerre is)*
uo-: [u.o] *PF* told. *mögött*
uran: [u.ran] *PF* fn. *hajó*
utral: [ut.ral] *PF* fn. *fa*
utraltsyip: [ut.ral.t̃sjipʷ] *PF* fn. *bokor (eredete: utral fa)*
utu: [u.tu] *PF* fn. *az erdő teteje*
utumauti: [u.tu.ma.u.ti] *PF* fn. *banánygyümölcs (összetétel ebből: utu az erdő teteje és mauti gyümölcs) (szó szerint: erdő teteje gyümölcs)*
uvan: [u.'van] *PF* fn. *játék*
uvan letokx: [u.'van le.'tokʷ] fn. *fizikai vagy atletikai játék, sport (összetétel ebből: uvan játék és letokx fizikai, testi)*
uvan si: [u.'van 's:i] *PF* i.(tn) *játszik (eredete: uvan játék)*

V

- var:** [v·aɾ] *PF* i.(tn) *valamilyen állapotban marad, folytat egy cselekvést*
- vawm:** [vawm] *PF* mn. *sötét*
- vawmpin:** [ˈvawm.pin] *PF* fn. *sötét szín (eredete: vawm sötét)*
- vawt:** [vawtˀ] *PF* mn. *tömör, nem üreges*
- vay-:** [vaj] *PF* told. *fel*
- vaykrr:** [vaj.ˀkɾ] *PF* ksz. *amíg, -ig (összetétel ebből: vay- -ig és krr idő)*
- vä':** [væʔ] *PF* mn. *kellemetlen, undorító*
- väng:** [væŋ] *PF* mn. *szomjas*
- väpam:** [ˈvæ.pam] *PF* fn. *zaj, kellemetlen hang (eredete: vä kellemetlen és pam hang)*
- ve'ki:** [v·ɛʔ.ˀkɿ] *PF* i.(t) *utál, gyűlöl*
- ve'o:** [ˈvɛʔ.o] *PF* fn. *rend (rendetlenség vagy káosz ellentéte), rendezettség*
- vefya:** [ˈvɛ.fja] *PF* fn. *rendszer, eljárás, folyamat, módszer (összetétel ebből: ve'o rend, rendezettség és fya'o mód, módszer)*
- velek:** [ˈv·ɛ.l·ɛkˀ] *PF* i.(tn) *felad, megad(ja magát)*
- velke:** [ˈvɛ.l.ke] *PF* mn. *kaotikus, rendetlen, rendezetlen, összevissza (összetétel ebből: ve'o rend, rendezettség és luke nélküli)*
- venga':** [ˈvɛ.ŋaʔ] *PF* mn. *rendezett (összetétel ebből: ve'o rend, rendezettség és nga' tartalmaz)*
- venu:** [ˈvɛ.nu] *PF* fn. *lábfej*
- venzek:** [ˈvɛn.zɛkˀ] *PF* fn. *lábujj (összetétel ebből: venu lábfej és zekwä ujj)*
- vewng:** [v·ɛwŋ] *PF* i.(t) *vigyáz, gondoskodik, felelős*
- vey:** [vɛj] *PF* fn. *állati eredetű táplálék (étel), hús*
- vezeyko:** [vɛ.zɛj.ˀko] *PF* i.(t) *rendbe rak, redszerez (eredete: vezo rendben lenni)*
- vezo:** [vɛ.ˀz·o] *PF* i.(tn) *rendben van, rendezett (összetétel ebből: ve'o rend és zo jól van)*
- vin:** [v·in] *PF* i.(t) *kér*
- vingkap:** [ˈv·iŋ.k·apˀ] *PF* i.(t) *eszébe jut, "beugrik"*
- virä:** [v·i.ˀr·æ] *PF* ige *terjed, szaporodik, sokasodik*
- vitra:** [vit.ˀra] *PF* fn. *lélek*
- vll:** [v·l] *PF* i.(tn), i.(t) *jelez, mutat*
- vol:** [vol] *PF* szám *nyolc, 8*
- volve:** [ˈvol.vɛ] *PF* mn. *nyolcadik (eredete: vol nyolc)(sorszámnev)*
- vospxi:** [vo.ˀspˀi] *PF* fn. *hónap (eredete: vosipxi tizenkettő és zisitä évé)*
- vospxiam:** [vo.spˀi.ˀam] *PF* fn. *múlt hónap (eredete: vospxi hónap)*
- vospxiay:** [vo.spˀi.ˀaj] *PF* fn. *jövő hónap (eredete: vospxi hónap)*
- vrri:n:** [ˈv·ɾ·i·m] *PF* i.(átn) *elfoglalt(nak lenni) (negatív értelemben): „nyakig ül a munkában” (eredete: ˀin elfoglalt)*
- vrretp:** [vɾ.tepˀ] *PF* fn. *démon*
- vul:** [vul] *PF* fn. *faág*
- vur:** [vur] *PF* fn. *történet*
- vurvi:** [ˈvur.vi] *PF* fn. *összegzés, áttekintés (eredete: vur történet)*

W

- walak:** [ˈwa.lakˀ] *PF* mn. *energikus, aktív*
- wan:** [w·an] *PF* i.(t) *elrejt*
- wawe:** [wa.ˀwɛ] *PF* fn. *jelentés, fontosság, jelentőség*
- way:** [waj] *PF* fn. *dal (ősi, szertartásos)*
- way a plltxe:** [waj a pl.tˀɛ] *PF* kif. *vers szaválás (melodikus elbeszélés) (eredete: way dal (szertartásos))*
- way a rol:** [waj a rol] *PF* kif. *vers éneklés (eredete: way dal (szertartásos))*
- wayä ayli'u:** [waj.æ ajli.ʔu] *PF* kif. *vers vagy dal szövege (eredete: way dal (szertartásos))*
- way si:** [ˈwaj ˀs·i] *PF* i.(tn) *dalol (eredete: way dal)*
- waytelem:** [ˈwaj.te.lɛm] *PF* fn. *dallam (összetétel ebből: way dal és telem zsinór)*
- wä+:** [wæ] *PF* told. *ellen (pl: harcolni vki ellen)*
- wäsul:** [ˈwæ.s·ul] *PF* i.(tn) *versenyez*
- wäte:** [wæ.ˀt·ɛ] *PF* i.(t) *vitatkozik, veszekszik*
- wätu:** [ˈwæ.tu] *PF* fn. *ellenfél (eredete: wä- ellen)*
- wätx:** [w·æ.tˀ] *PF* i.(t) *rossz valamiben*
- we'ay:** [ˈwɛ.ˀaj] *PF* mn. *savanyú, keserű*
- wem:** [w·ɛm] *PF* i.(tn) *harcolni, küzdeni*
- wempongu:** [ˈwɛm.po.ŋu] *PF* fn. *szakasz, katonai egység, csapat (összetétel ebből: wem harcol és pongu csoport)*
- wew:** [wɛw] *PF* mn. *hideg*

weyn: [w·ɛjn] *PF* i.(t) *rajzol, illusztrál*
win: [win] *PF* mn. *gyors*
win säpi: [win sæ. 'p-i] *PF* i.(tn) *sietni* (összetétel ebből: **win** *gyors* és **s«äp»i** *csinál (visszaható)*)
win si: ['win 's-i] *PF* i.(tn) *gyorsítani, siettetni, sietni* (eredete: **win** *gyors*)
wip: [wip³] *PF* mn. *sós*
wiya: ['wi.ja] *ZS* *gesz. figyelmeztető vagy családottságot kifejező szó, 'francba!'*
wingay: [w-i. 'ŋaj] *PF* i.(t) *bizonyít* (eredete: **wintxu** *mutat* és **ngay** *igaz*)

wintxu: [w·m. 't·u] *PF* i.(t) *mutat*
wo: [w·o] *PF* i.(t) *nyúl (valamiért)*
wok: [wok³] *PF* mn. *hangos*
wokau: [wok. 'a.u] *JC,PF* fn. *ingadob* (összetétel ebből: **wok** *hangos* és **au** *dob*)
wotx: [wot³] *PF* fn. *teljesség, egész*
wrrpa: ['wɾ.pa] *PF* mn. *valamin kívüli*
wrrza'u: [wɾ. 'z.a.ʔu] *PF* i.(tn) *kijön, előbukkan* (eredete: **wrrpa** *kívül* és **za'u** *jön*)
wum: [wum] *PF* hsz. *körülbelül, durván*
wur: [wur] *PF* mn. *hűvös, hideg*
wutso: ['wu.ʈso] *PF* fn. *vacsora*

Y

ya: [ja] *PF* fn. *levegő*
yafkeyk: [ja.fkejk³] *PF* fn. *időjárás* (eredete: **fkeytok** *létezik, van*)
yak: [jak³] *PF* fn. *elágazás*
yak si: [j-ak³ s-i] *PF* i.(tn) *elágazik, irányt vált* (eredete: **yak** *elágazás*)
yaney: [ja. 'nej] *PF* fn. *kenu*
yapay: [ja.paj] *PF* fn. *pára, köd, gőz* (összetétel ebből: **ya** *levegő* és **pay** *víz*)
yawne: ['jaw.ne] *PF* mn. *szeretett*
yawnetu: ['jaw.ne.tu] *PF* fn. *szeretett személy* (eredete: **yawne** *szeretett*)
yawntu: [jawn.tu] *PF* fn. *szeretett személy* (eredete: **yawne** *szeretett*)
yawnyewla: [jawn. 'jɛw.la] *PF* fn. *összetört szív, sebzett szív* (összetétel ebből: **yawne** *szeregett* és **yewla** *csalódás*)
yawo: [ja. 'w·o] *PF* i.(tn) *felszáll, kilő* (összetétel ebből: **ya** *levegő* és **wo** *nyúl*)
yayayr: [ja. 'jajɾ] *PF* fn. *zúrzavar*
yayayrngá: [ja. 'jajɾ.ŋaʔ] *PF* mn. *zavaros, zav-arbaejtő* (eredete: **yayayr** *zúrzavar*)
yayayrtsim: [ja. 'jajɾ.ʈsim] *PF* fn. *zavaros dolog, zúrzavar oka/forrása* (összetétel ebből: **yayayr** *zúrzavar* és **tsim** *forrás*)
yaymak: ['jaj.mak³] *PF* mn. *buta, tudatlan*
yayo: [ja.jo] *PF* fn. *madár* (összetétel ebből: **ya** *levegő* és **ioang** *állat*)_D
yayotsrul: [ja.jo.ʈsrul] *PF* fn. *madárfészek* (összetétel ebből: **yayo** *madár* és **tsrul** *fészek*)
yäxk: [j·æx³] *PF* i.(t) *figyelmen kívül hagy, semmibe vesz*
yän: [j·æn] *PF* i.(t) *odaerősít, leköt(öz)*
ye: [jɛ] *PF* mn. *(meg)elégedett, hiánytalan, tele*

ye'krr: [jɛʔ.kɾ] *PF* hsz. *korán* (eredete: **ye'rín** *hamarosan* és **krr** *idő*)
ye'rín: [jɛʔ.rim] *PF* hsz. *hamarosan*
yehakx: [jɛ.hak³] *PF* mn. *jóllakott, tele* (eredete: **ye** *tele* és **ohakx** *éhes*)
yem: [j·ɛm] *PF* i.(t) *rak, helyez*
yemfpay: [jɛm. 'fpaɟ] *PF* fn. *bemártás, merítés (folyadékba)* (összetétel ebből: **yem** *rak* és **pay** *víz*)
yemfpay si: [jɛm. 'fpaɟ 's-i] *PF* i.(tn) *merít (folyadékba)* (eredete: **yemfpay** *merítés*)
yemstokx: [j·ɛm.stok³] *PF* i.(t) *felvesz (ruhát)* (összetétel ebből: **yem** *sín* *felvesz* és **tokx** *test*)
yengwal: [jɛŋ. 'wal] *PF* fn. *bánat*
yeväng: [jɛ.væŋ] *PF* mn. *szomját csillapított, szomját oltott* (eredete: **ye** *tele* és **väng** *szomjas*)
yewla: [jɛw.la] *PF* fn. *csalódás, meghiúsult elvárások miatti érzelmi csalódottság, kiábrándulás*
yey: [jɛj] *PF* mn. *egyenes*
yeyfya: ['jɛj.fja] *PF* fn. *egyenes vonal* (eredete: **yey** *egyenes* és **fya'o** *út*)
yì: [ji] *PF* fn. *szint, fok, perem, széle valaminek* (Használható képletesen is, bármilyen mérhető dologra, aminek szintje vagy foka lehet; magasság, mélység, vízszint, hőmérséklet, tehetség, düh, stb.)
yìm: [j·im] *PF* i.(t) *(meg)köt*
yll: [jɿ] *PF* mn. *közösségi, közös*
ylltxep: [jɿ.t'ɛp³] *PF* fn. *közös tűz vagy tűzhely* (összetétel ebből: **yll** *közös* és **txep** *tűz*)
yo: [jo] *PF* fn. *felszín, felület*

yo': [j·oʔ^ɿ] *PF* i.(átn) *tökéletes(nek lenni), hibátlan(nak lenni)*
yo'ko: [j'oʔ.ko] *PF* fn. *kör* (eredete: **yo'** *tökéletes* és **ko'on** *kör*)
yoa-: [j'o.a] *PF* told. *cserébe*
yol: [jol] *PF* mn. *hosszú (idő)*
yom: [j·om] *PF* i.(t) *eszik*
yomting: [jom.t·ɿŋ] *PF* i.(tn) *etet* (összetétel ebből: **yom** *eszik* és **ting** *ad*)
yomyo: [jom.jo] *PF* fn. *tányér* (összetétel ebből: **yom** *enni* és **yo** *asztal* (*fyayo* *köznapi használatából*))
yomyo lerik: [jom.yo lɛ.'rik^ɿ] *PF* fn. *levéltányér*

(összetétel ebből: **yomyo** *tányér* és **lerik** *levél*)
yora': [j·o.'r·aʔ] *PF* i.(t) *nyer*
yora'tu: [j'o.'raʔ.tu] *PF* fn. *győztes* (eredete: **yo-ra'** *győz, nyer*)
yrr: [jɾ] *PF* mn. *vad, természetes (hamisítatlan, eredeti, változatlan állapotú)*
yrrap: [jɾ.ap^ɿ] *PF* fn. *vihar* (eredete: **ya** *levegő* és **hrrap** *veszély*)
yuey: [j·u.ɛj] *PF* mn. *szép (belső szépség) cs.sz.*
yune: [j·u.n·ɛ] *PF* i.(t) *hallgat* (*figyel valamilyen hangra*)
yur: [j·ur] *PF* i.(t) *mos*

Z

za'ärìp: [za.'ʔ·æ.r·ip^ɿ] *PF* i.(t) *húz* (eredete: **'ärìp** *mozgat*)
za'u: [z·a.'u] *PF* i.(tn) *jön*
zam: [zam] *PF* szám *hatvannégy, 64*
zamunge: [za.'m·u.ŋ·ɛ] *PF* i.(t) *hoz* (eredete: **munge** *visz, hoz*)
zapxi: [za.'p'xi] *PF* fn. *eliülő rész vagy darab* (eredete: **hapxi** *rész*)
zare': [za.'rɛʔ] *PF* fn. *homlok, szemöldök* (összetétel ebből: **zapxi** *eliülő rész* és **re'o** *fej*)
zasrìn: [za.'sr·in] *PF* i.(t) *kölcsön vesz* (eredete: **srìn** *ideiglenesen átvesz a másiktól*)
zawng: [z·awŋ] *PF* i.(tn) *sikolt*
zawprte': [z·aw.pɾ.tɛʔ] *PF* i.(tn) *élvezetesnek lenni* (eredete: **za'u** *jön* és **prte'** *élvezetes*)
zawr: [zawɾ] *PF* fn. *állathang* (*ordítás, bögés, stb.*)
zäfi: [zæ.fi] *PF* mn. *módosított, megváltoztatott, nem eredeti állapotú*
zekwä: [zɛk.wæ] *PF* fn. *ujj*
zel: [zɛl] *PF* hsz. *akkor*
zene: [z·ɛ.n·ɛ] *PF* i.(tnm) *kell*
zenke: [z·ɛŋ.kɛ] *PF* i.(tnm) *tilos, nem szabad* (összetétel ebből: **zene** *kell* és **ke** *nem*)
zerok: [z·ɛ.r·ok^ɿ] *PF* i.(t) *emlékezni*
zeswa: [zɛ.swa] *PF* fn. *fű*
zeswavi: [zɛ.swa.vi] *PF* fn. *fűszál* (eredete: **zes-wa** *fű*)
zet: [z·ɛt^ɿ] *PF* i.(t) *tart, kezel (érzelmi), viselkedik valakivel szemben*

zey: [zɛj] *PF* mn. *különleges, különböző*
zeyko: [zɛj.'k·o] *PF* i.(t) (*meg*)*gyógyít, javít* (eredete: **zo** *jól lenni* és **«eyk»** *műveltető infixum*)
zir: [zɪɾ] *PF* fn. *érintés, érzés, textúra*
zìm: [z·im] *PF* i.(t) *érez (érintéssel!)*
zìma'uyu: [zi.'ma.'u.ju] *PF* fn. *újonc, valaki aki most lépett színre*
zìmtswò: [zìm.t̂swo] *PF* fn. *érintés* (eredete: **zìm** *érintéssel érez*)
zìsikrr: [zi.sì.kɾ] *PF* fn. *évszak* (eredete: **zìsìt** *év* és **krr** *idő*)
zìsìt: [zi.sìt^ɿ] *PF* fn. *év*
zìsìtay: [zi.sìt.aj] *PF* fn. *jövő év* (eredete: **zìsìt** *év*)
zo: [z·o] *PF* i.(átn) *jól lenni, rendben lenni, rendben működni*
zong: [z·oŋ] *PF* i.(t) (*meg*)*ment, véd*
zongtseng: [z'oŋ.t̂sɛŋ] *PF* fn. *menedék* (összetétel ebből: **zong** *megment* és **tseng** *hely*)
zoplo: [zop.'lo] *PF* fn. *támadás*
zoslu: [z'o.sl·u] *PF* i.(tn) (*meg*)*gyógyul, javul* (összetétel ebből: **zo** *jól lenni* és **slu** *válík vmivé*)
zum: [zum] *PF* fn. *tárgy, dolog (kézzelfogható)*
zun: [zun] *PF* ksz. *ha*
zup: [z·up^ɿ] *PF* i.(tn) (*le*)*esni*
zusawkrr: [zu.'saw.kɾ] *PF* fn. *jövő* (összetétel ebből: **z«us»a'u** *jövő* és **krr** *idő*)

A Számrendszer

A következő táblázatban a Na'vi számokat foglaltuk össze, melyek melléknevek, amiket a főnevek egyesszámú alakjával használunk, mint pl. 'awa tute. Fontos megjegyezni, hogy ez nem tízes (decimal), hanem nyolcas (octal) alapú számrendszer! Aláhúzás jelzi, hogy hova esik a hangsúly. A 8-as és 9-es számjegyek földi hivatkozásként szerepelnek, pl. telefonszámokhoz. Ezekkel nem fejezhető ki a nyolc és a kilenc, mint értékét!

Megjegyzés: köznapi beszédben a Frommer által alkotott Számszabályt (Na'vi-ul: „Koren Holpxayä”) alkalmazzuk, mely szerint *ugyanarra a dologra vonatkozóan tagmondatonként csak egyszer fejezzük ki a mennyiséget*. Például az a mondat, hogy „Ti ketten tanárok vagytok.” na'vi nyelven „Menga lu karyu”. Az pedig, hogy „Ők tanárok.” úgy szól, hogy „Fo lu karyu”.

Na'vi számok: 0 – 39					
	0	1	2	3	4
0	kew	vol	mevol	pxevol	tsìvol
1	'aw	volaw	mevolaw	pxevolaw	tsìvolaw
2	mune	vomun	mevomun	pxevomun	tsìvomun
3	pxey	vopey	mevopey	pxevopey	tsìvopey
4	tsing	vosing	mevosing	pxevosing	tsìvosing
5	mrr	vomrr	mevomrr	pxevomrr	tsìvomrr
6	pukap	vofu	mevofu	pxevofu	tsìvofu
7	kinä	vohin	mevohin	pxevohin	tsìvohin

Na'vi számok: 40 – 63				Sorszámok			
	5	6	7	Szám + -ve			
0	mrrvol	puvol	kivol	0	-	8	volve
1	mrrvolaw	puvolaw	kivolaw	1	'awve	9	volawve
2	mrrvomun	puvomun	kivomun	2	muve	10	vomuve
3	mrrvopey	puvopey	kivopey	3	pxeyve	11	vopeyve
4	mrrvosing	puvosing	kivosing	4	tsìve	12	vosìve
5	mrrvomrr	puvomrr	kivomrr	5	mrrve	13	vomrrve
6	mrrvofu	puvofu	kivofu	6	puve	14	vofuve
7	mrrvohin	puvohin	kivohin	7	kive	15	vohive

További Na'vi számok:						
	x1	kombináció	x8	x64	x512	x4096
1	'aw	-aw	vol	zam	vozam	zazam
2	mune	-mun	mevol	mezam	mevozam	mezazam
3	pxey	-pey	pxevol	pxezam	pxevozam	pxezazam
4	tsing	-sing	tsìvol	tsìzam	tsìvozam	tsìzazam
5	mrr	-mrr	mrrvol	mrrzam	mrrvozam	mrrzazam
6	pukap	-fu	puvol	puzam	puvozam	puzazam
7	kinä	-hin	kivol	kizam	kivozam	kizazam

Example Number

zamtsìvosìng	zam + tsìvo + sìng	64 + 4*8 + 4	100
--------------	--------------------	--------------	-----

Nem Na'vi számok:			
8	'eyt	9	nayn

B Idő

Itt egy lista a pandorai napszakokról, és a földi hét napjairól. A hangsúly ismét aláhúzással van jelölve.

Trrtxon	
trr'ong	hajnal, napkelte
trr'ongmaw	napkelte után
rewon	reggel
srekamtrr	délelőtt
kxamtrr	dél
kxamtrrmaw	kora délután
ha'ngir	délután
kaym	késő délután
sreton'ong	naplemente előtt
txon'ong	naplemente
txon'ongmaw	naplemente után
txon	este,éjszaka
srekamtxon	éjfél előtt
kxamtxon	éjfél
kxamtxomaw	éjfél után
txon	este,éjszaka
sresrr'ong	hajnal előtt
trr'ong	hajnal, napkelte

Napok földi hét viszonylatában	
Vasárnap	trr'awve
Hétfő	trrmuve
Kedd	trrpexyve
Szerda	trrtsìve
Csütörtök	trrmrrve
Péntek	trrpuve
Szombat	trrkive

C Na'vi jövevényszavak

Ḷnglìsì: [ʔŋ.lì.sì] *PF* fn. *angol nyelv* (jövevényszó angolból *English*)

Ḷrta: [ʔr.ta] *PF, Prr* tul.n. *Föld* (jövevényszó angolból *Earth*)

Europa: [ɛ.u.'ro.pa] *PF* tul.n. *Európa* (jövevényszó görögből *Europe*)

ewro: [ɛw.ro] *PF* fn. *Euro* (jövevényszó angolból *euro*)

hametsì: [ha.mɛ.'tsì] *PF* fn. *kovászos kenyér* (jövevényszó héberből *chametz*)

Jakesully: [ʒɛjk'su:lì] *M* fn. *idióta, Toruk Maktó* (jövevényszó angolból *Jake Sully*) (Nem megengedett a navi fonotaktikai szabályok miatt)

kunsìp: [kun.sìp] *PF* fn. *harci helikopter* (jövevényszó angolból *gunship*)

lì'upuk: [lì.ʔu.puk] *PF* fn. *szótár* (jövevényszó Na'vi - angol *word book*)

LosÄntsyelesì: [los.'antsje.lɛ.sì] *PF* tul.n. *Los Angeles* (jövevényszó angolból *Los Angeles*)

matsa: [ma.'tsa] *PF* fn. *matsa, crackers* (jövevényszó héberből *matsa*)

nìFranse: [nì.'fran.sɛ] *PF* hsz. *francia, franciául* (jövevényszó franciából *Français*)

nìToitsye: [nì.'to.i.tsje] *PF* hsz. *német, németül* (jövevényszó németből *Deutsche*)

nìTsyungwen: [nì.'tsjuŋ.wɛn] *PF* hsz. *Zhongwen* (jövevényszó Mandarin kínaiból *Zhongwen*)

Pari: [pa.'fi] *PF* tul.n. *Párizs* (jövevényszó francia *Paris*)

- paynäpll:** [ˈpaj.næ.pɪ] *PF* fn. *ananász* (jövevényyszó angolból *pineapple*)
- päsketpol:** [pæ.skɛt.pɒl] *PF* fn. *basketball* (jövevényyszó angolból *basketball*)
- pätsi:** [ˈpæ.tʃi] *PF* fn. *jelvény* (jövevényyszó angolból *badge*)
- pilok:** [pi.ˈlɒk] *PF* fn. *blog* (jövevényyszó angolból *blog*)
- postì:** [ˈpo.sti] *PF* fn. *bejegyzés, post* (jövevényyszó angolból *post*)
- puk:** [puk] *PF* fn. *könyv* (jövevényyszó angolból *book*)
- puktsyip:** [ˈpuk.tʃɪp] *PF* fn. *pamflet, könyvecske* (eredete: **puk** *könyv*)
- pxir:** [pˈɪr] *PF* fn. *sör* (jövevényyszó németből *bier*)
- skxaypxe:** [ˈskˈaj.pˈɛ] *PF* fn. *Skype* (jövevényyszó angolból *Skype*)
- Sweriye:** [swɛrijɛ] *PF* tul.n. *Svédország* (jövevényyszó svédből *Sverige*)
- tawsip:** [ˈtaw.sɪp] *PF* fn. *éghajó* (jövevényyszó angolból *ship*)
- tireyn:** [+ti.ˈɹɛjn] *PF* fn. *vonat* (jövevényyszó angolból *train*)
- Toitslan:** [ˈto.i.tʃlan] *PF* tul.n. *Németország* (jövevényyszó németből *Deutschland*)
- Toitsye:** [ˈto.i.tʃjɛ] *PF* mn. *német (nyelv)* (jövevényyszó németből *Deutsch*)
- toktor:** [ˈtok.tɒr] *PF* fn. *orvos* (jövevényyszó angolból *doctor*)
- tsyänel:** [tʃjæ.nɛl] *PF* fn. *TV csatorna* (jövevényyszó angolból *channel*)
- tsyiräfi:** [tʃjɪ.ræ.fi] *PF* fn. *zsiráf* (jövevényyszó angolból *giraffe*)
- tsyoklit:** [ˈtʃjɒk.lɪt] *PF* fn. *csokoládé* (jövevényyszó angolból *chocolate*)
- txolar:** [ˈtˈo.lɑr] *PF* fn. *dollár* (jövevényyszó angolból *dollar*)
- wep:** [wɛp] *LN* fn. *web (www)* (jövevényyszó angolból *web*)
- weptseng:** [ˈwɛp.tʃɛŋ] *LN* fn. *weboldal* (jövevényyszó angol/Na'vi *web place*)
- wou:** [ˈwˌoˌu] *PF* i.(átn) „állat”, „sirály”, „király”. (*slang*) (jövevényyszó angolból *whoa*)
- Yeysu:** [jɛj.su] *PF* tul.n. *Jézus* (jövevényyszó Italian *Jesus*)
- Yuesey:** [ju.ɛ.sɛj] *PF* tul.n. *USA* (jövevényyszó angolból *U.S.A.*)

D Na'vi tulajdonnevek

- Akwey:** [ak.'wej] *JC* tul.n. *Na'vi férfi*
- Amhul:** [am.'hul] *PF* tul.n. *gyermeknév (nem szó szerint értve)*
- Anurái:** [a.nu.ra.i] *G* tul.n. *Na'vi kl*
- Ateyitan:** [a.tej.i.tan] *JC* tul.n. *Ateyo fia (eredete: Ateyo férfi név (nem szó szerint értve) és 'itan fiú)*
- Ateyo:** [a.'te.jo] *JC* tul.n. *Na'vi férfi*
- ayRam aLusing:** [aj.'ram a.lu.'sin] *PF* tul.n. *a Lebegő Hegység (összetétel ebből: ram hegy és ling lebeg)*
- ayVitrayä Ramunong:** [aj.vit.'ra.jæ ra.'mu.noŋ] *JC* tul.n. *Lelkek Fája/Kútja (összetétel ebből: vitra lélek és ramunong kút)*
- Änsit:** [æ.n.sit⁷] *PF* tul.n. *gyermeknév (nem szó szerint értve)*
- Entu:** [en.tu] *PF* tul.n. *Na'vi férfi*
- Eytukan:** [ej.tu.kan] *JC* tul.n. *Az Omatikaya klán férfi vezetőjének a neve*
- Eywa:** [ej.wa] *JC* tul.n. *világszellem/Gaia/Pandora lelke(a Proto-Indo-Európai *aiw-ból) *RL**
- Eywa'eveng:** [ej.wa.'ʔε.veŋ] *JC,PF* tul.n. *Pandora (köznap i kiejtése [ej.'we.veŋ]) (összetétel ebből: Eywa Gaia és 'eveng gyerek)*
- Iknimaya:** [ik.ni.'ma.ja] *JC* tul.n. *Halleluja-hegység (lebegő hegység)*
- İstaw:** [i.'staw] *PF* tul.n. *Na'vi férfi*
- Kamun:** [ka.mun] *PF* tul.n. *Na'vi férfi (becézett alakja: Kamtsyip)*
- Kekunan:** [ke.ku.nan] *G* tul.n. *Na'vi kl*
- Kelutral:** [kel.ut.ral] *PF* tul.n. *otthonfa (összetétel ebből: kelku otthon és utral fa)*
- L:** [l.ʔo.na] *G* tul.n. *Na'vi kl*
- Lo'akur:** [lo.ʔa.'kur] *PF,CdS* tul.n. *Toruk Makto Amulet (szó szerint: lógó amulet) (összetétel ebből: lo'a totem és kur lóg)*
- Loak:** [lo.ak⁷] *PF* tul.n. *Na'vi férfi*
- Metkayina:** [met.ka.'ji.na] *JC,PF* tul.n. *Z*
- Mo'at:** [mo.ʔat⁷] *JC* tul.n. *Omatikaya sámán nő neve (lehet Moat is)*
- Mo'at'ite:** [mo.ʔat.ʔi.te] *JC* tul.n. *Mo'at lánya (eredete: Mo'at női név és 'ite lány)*
- Na'vi:** [na.ʔ.vi] *PF* tul.n. *a Nép, bennszülött pandorai faj*
- Naranawm:** [nar.a.'nawm] *PF,JC* tul.n. *Polyp-hemus (eredete: nari szem és anawm nagy; szó szerint nagy szem")*
- Nawmtoruktek:** [nawm.'to.ruk.tek⁷] *PF,CdS* tul.n. *Toruk Makto Totem (összetétel ebből: nawm Toruk nagy Toruk és tekre koponya)*
- Newey:** [ne.'wej] *PF* tul.n. *Na'vi nő*
- Neytiri:** [nej.ti.ri] *JC* tul.n. *Omatikaya női név (nem szó szerint értve) (Mo'at lánya)*
- Ninat:** [ni.nat⁷] *JC* tul.n. *Omatikaya női énekes neve (nem szó szerint értve)*
- Omatikaya:** [o.ma.ti.'ka.ja] *JC* tul.n. *Kék Síp Klán (Megjegyzés: gyakori elírása az Omatikaya)*
- Otranyu:** [ot.'ran.ju] *JC* tul.n. *név*
- Peyral:** [pej.'ral] *PF* tul.n. *Omatikaya női név (nem szó szerint értve)*
- Ralu:** [ra.lu] *PF* tul.n. *Na'vi gyermek neve (nem szó szerint értve)*
- Rini:** [ri.ni] *PF* tul.n. *Na'vi nő*
- Rongloa:** [roŋ.lo.a] *JC* tul.n. *Na'vi kl*
- Seze:** [se.ze] *ZS* tul.n. *Neytiri ikranja*
- Silwanin:** [sil.wa.nin] *JC* tul.n. *Neytiri (lány)testvére (nem szó szerint értve)*
- Sorewn:** [so.'rewn] *PF* tul.n. *Na'vi nő*
- Swotulu:** [swo.tu.lu] *PF* tul.n. *szent folyó (eredete: swotu szent hely)*
- Tawkami:** [taw.'ka.mi] *G* tul.n. *Na'vi kl (összetétel ebből: taw és kame l)*
- Tawtute:** [taw.tu.te] *PF* tul.n. *ég ember (ember) (összetétel ebből: taw ég(bolt) és tute személy)*
- Tipani:** [ti.pa.ni] *G* tul.n. *Na'vi kl*
- Tonowari:** [to.no.'wa.ri] *JC,PF* tul.n. *Metkayina f*
- Tsahik:** [tsa.hik⁷] *JC* tul.n. *sámán nő, papnő, matriarcha*
- Tsenu:** [tse.nu] *PF* tul.n. *Na'vi nő*
- Tskaha:** [tska.ha] *JC* tul.n. *Na'vi kl*
- Tsu'tey:** [tsu.ʔ.'tej] *JC* tul.n. *Omatikaya férfi név (nem szó szerint értve)*
- Tsumongwi:** [tsu.moŋ.wi] *JC* tul.n. *az Omatikaya klán eredeti neve*
- Tuke:** [tu.ke] *PF* tul.n. *Na'vi nő*
- Txärpawk:** [t'æf.pawk⁷] *PF,CdS* tul.n. *Thanator-csont kürt (összetétel ebből: txärem csont és pawk kürt)*
- Txewi:** [t'ε.wi] *PF* tul.n. *Na'vi férfi*
- Txilte:** [t'il.te] *PF* tul.n. *Na'vi nő*

Uniltaron: [u.nil.'ta.rɔn] _{PF} tul.n. *álmovadászat* (összetétel ebből: **unil** *álm* és **taron** *vadászik*)

Utral Aymokriyá: [ut.ral aj.'mɔk.ri.jæ] _{JC,PF} tul.n. *(Régi) Hangok Fája* (összetétel ebből:

utral *fa* és **mokri** *hang*)(**utraya** **mokri**-ból _{JC})

Va'ru: [vaʔ.ru] _{PF} tul.n. *Na'vi férfi*

Vitrautral: [vit.'ra.ut.ral] _{PF} tul.n. *Lelkek Fája* (összetétel ebből: **vitra** *lélek* és **utral** *fa*)

E Állat- és Növényvilág

Növényvilág

- 'ampirikx:** [ʔam.pi.rikʰ] *PF* fn. *levél-kancsóka* (érintésre mozgó) (*pandorai növényfaj*) (összetétel ebből: **'ampi érint és rikx mozog**)
- 'ä'o:** [ʔæ.ʔo] *PF* fn. *kancsóka*
- 'ele'wll:** [ʔɛ.lɛʔ.w] *PF* fn. *tüskés mancs, kaktusz* (*pandorai növényfaj*) (eredete: **'ewll növény**)
- aniheyu:** [a.ni.'hɛ.ju] *PF* fn. *fibonacci, kék spirál növény* (*pandorai növényfaj*) (összetétel ebből: **ean kék és 'iheyu spirál**)
- apxangrr:** [a.'p'a.ŋʁ] *PF* fn. *delta fa, szó sz. nagy gyökér* (*pandorai növényfaj*) (összetétel ebből: **apxa nagy és ngrr gyökér**)
- atokirina':** [a.to.ki.'ri.naʔ] *JC* fn. *A Szent Fa magja*
- awaiei:** [a.wa.i.'ɛ.i] *PF* fn. *édeni sikoltófű, földi ikran* (*pandorai növényfaj*)
- eanean:** [ɛ.an.'ɛ.an] *PF* fn. *cheadle, lágyszárú növény* (*pandorai növényfaj*) (összetétel ebből: **ean kék**)
- eyaye:** [ɛ.'ja.jɛ] *PF* fn. *eyaye* (*pandorai növényfaj*)
- fkxakewll:** [ʰfk'a.kɛ.w] *PF* fn. *viszkető növény* (*pandorai növényfaj*) (összetétel ebből: **fkxake viszket és 'ewll növény**)
- flefle:** [ʰflɛ.flɛ] *PF* fn. *Sol öröme, magnetotrophic* (*pandorai növényfaj*)
- fngapsutxwll:** [ʰŋap.sut'.w] *PF* fn. *fémkövető növény* (*pandorai növényfaj*) (összetétel ebből: **fngap fém és sutx követ**)
- fwäkiwll:** [ʰfwæ.ki.w] *PF* fn. *imádkozó sáska* (*pandorai állatfaj*) (összetétel ebből: **fwäki sáska és 'ewll növény**)
- hürumwll:** [hi.'rum.w] *PF* fn. *puffer növény* (*pandorai növényfaj*)
- klpxiwll:** [kɫ.'p'i.w] *PF* fn. *oroszlánbogyó* (*pandorai növényfaj*) (összetétel ebből: **klte föld és pxiwll növény**)
- kxaylte:** [ʰk'ajl.tɛ] *PF* fn. *cillaphant* (*pandorai növényfaj*) (eredete: **kxayl magas**)
- loreyu:** [lo.'rɛ.ju] *PF* fn. *helicoradium spirál, gyönyörű spirál* (*pandorai növényfaj*) (összetétel ebből: **lor gyönyörű és 'iheyu spirál**)
- mínyu:** [ʰmɪn.ju] *PF* fn. *csavart liliom* (*pandorai növényfaj*) (eredete: **mìn fordul**)
- mulpxar:** [mul.'p'ar] *PF* fn. *kakasfej növény* (*pandorai növényfaj*)
- pa'liwll:** [ʰpaʔ.li.w] *PF* fn. *páncélos ló kancsó-növény* (*pandorai növényfaj*) (összetétel ebből: **pa'li páncélos ló és 'ewll növény**)
- pamtseowll:** [ʰpam.tɕɛ.o.w] *PF* fn. *macskafiül, zenevirág* (*pandorai növényfaj*) (összetétel ebből: **pamtseo zene és 'ewll növény**)
- paywll:** [ʰpa.j.w] *PF* fn. *vízvirág/vízinnövény, dapofet,* (*pandorai növényfaj*) (összetétel ebből: **pay víz és 'ewll növény**)
- penghrrap:** [pɛŋ.'hr.apʰ] *PF* fn. *"veszélyjelző", rojtos lámpa* (*pandorai növényfaj*) (összetétel ebből: **peng mond és hrrap veszély**)
- pxayzekwä:** [p'aj.'zɛk.wæ] *PF* fn. *tüskés korbács* (*pandorai növényfaj*) (összetétel ebből: **pxay sok és zekwä ujj**)
- pxiut:** [p'i.utʰ] *PF* fn. *borotva pálma, éles fa* (*pandorai növényfaj*) (összetétel ebből: **pxi éles és utral fa**)
- pxiwll:** [p'i.w] *PF* fn. *remete-rügy növény* (*pandorai növényfaj*) (összetétel ebből: **pxi éles és 'ewll növény**)
- pxorna':** [p'or.naʔ] *PF* fn. *episoth, robbanó mag* (*pandorai növényfaj*) (összetétel ebből: **pxor szétvet és rina' mag**)
- pxorna'lor:** [p'or.naʔ.'lor] *PF* fn. *szári, gyönyörű robbanó mag növény* (*pandorai növényfaj*) (összetétel ebből: **pxorna' robbanó mag és lor gyönyörű**)
- rawp:** [rawpʰ] *PF* fn. *hólyag polip* (*pandorai állatfaj*)
- rumut:** [ʰrum.utʰ] *PF* fn. *labdafa* (*pandorai növényfaj*) (összetétel ebből: **rum labda és utral fa**)
- seze:** [ʰsɛ.zɛ] *PF,ZS* fn. *"kék virág"* (*Neytiri ikranjának a neve*) (*pandorai növényfaj*)
- smaoe:** [sma.'o.ɛ] *PF* fn. *falanxia, nagyon tüskés növény* (*pandorai növényfaj*)
- sngukx:** [sŋukʰ] *PF* fn. *féreg-növény* (*pandorai növényfaj*)
- somtilor:** [ʰsom.ti.lor] *PF* fn. *gránátfű", forró szépség* (*pandorai növényfaj*) (összetétel ebből: **som forró és tilor szépség**)

syeptute: [ʃjɛp.tu.tɛ] *PF* fn. *hyneman*, emberfógó (pandorai növényfaj) (összetétel ebből: **syep** csapdába ejt és **tute** személy)

tautral: [ʔa.ut.ral] *PF* fn. *égi fa* (pandorai növényfaj) (összetétel ebből: **taw** ég(bolt) és **utral** fa)

tawtsngal: [ʔaw.t̩sɲal] *PF* fn. [ʔ]panopyra, égi csésze (pandorai növényfaj) (összetétel ebből: **taw** ég(bolt) és **tsngal** csésze)

tihawnuwll: [ti.ʔhaw.nu.wl] *PF* fn. *spártai, menedék-növény* (pandorai növényfaj) (összetétel ebből: **tihawnu** védelem és **'ewll** növény)

tompawll: [ʔom.pa.wl] *PF* fn. *geode, eső-növény* (pandorai növényfaj) (összetétel ebből: **tompa** eső és **'ewll** növény)

torukspxam: [ʔo.ruk.spʔam] *PF* fn. *octoshroom*, hatalmas leonopteryx gomba (pandorai növényfaj) (összetétel ebből: **toruk** leonopteryx és **spxam** gomba)

tsawlapxangrr: [ʔsawl.a.pʔa.ŋr] *PF* fn. *unidel-ta fa*, szó sz. magas, hatalmas gyökér (pandorai növényfaj) (összetétel ebből: **tsawl** magas és **ngrr** gyökér)(röviden: **tsawlapx**)

tstxa'a: [ʔstʔa.ʔa] *PF* fn. *canalyd*

tsyorina'wll: [ʔsjo.ri.ʔnaʔ.wl] *PF* fn. *cycad*, liszt-mag növény (pandorai növényfaj) (összetétel

ebből: **rina'** mag és **'ewll** növény)

txll'u: [ʔʔ.ʔu] *PF* fn. *hukatök* (pandorai növényfaj)

txumpaywll: [ʔʔum.pa.j.wl] *PF* fn. *skorpió bogáncs*, mérgező vizinövény (pandorai növényfaj) (összetétel ebből: **txum** mérge és **paywll** vizinövény)

txumtsä'wll: [ʔʔum.ʔtsæʔ.wl] *PF* fn. *feldőlt palack*, mérgeglövellő növény (pandorai növényfaj) (összetétel ebből: **tsä'** lövell és **'ewll** növény)

väfewll: [ʔvæ.fɛ.wl] *PF* fn. *százlábú*, rossz szagú növény (pandorai növényfaj) (összetétel ebből: **vä'** kellemetlen és **fahew** szag)

värumut: [ʔvæ.ru.mutʔ] *PF* fn. *ér-gubó* (pandorai növényfaj) (összetétel ebből: **vä'** kellemetlen és **rum** labda)

vozampasukut: [ʔvo.zam.pa.suk.utʔ] *PF* fn. "ezerbogyófa", málnához hasonló gyümölcs fajja (összetétel ebből: **vozam** 512, az ezer helyett használatos és **pasuk ut(ral)** bogyó fa)

yomhi'ang: [jom.ʔhiʔ.ang] *PF* fn. *kisállat/rovarevő*, dakteron (pandorai növényfaj) (összetétel ebből: **yom** eszik és **hi'ang** rovar)

yomioang: [jom.i.ʔo.ang] *PF* fn. *kehelynövény* (pandorai növényfaj) (összetétel ebből: **yom** eszik és **ioang** állat)

Állatvilág

'angtsik: [ʔang.t̩sikʔ] *PF* fn. *kalapácsfejű növényevő* (pandorai állatfaj)

eltungawng: [ɛl.tu.ŋawŋ] *PF* fn. *agyféreg* (pandorai állatfaj) (összetétel ebből: **eltu** agy és **ngawng** féreg)

fkio: [ʔfki.o] *PF* fn. *tetrapteron* (pandorai állatfaj)

fpxafaw: [ʔfpʔa.faw] *PF* fn. (pandorai repülő medúzászzerű lény) (pandorai állatfaj)

fwampop: [ʔfwam.popʔ] *PF* fn. *tapirus*

fwäki: [ʔfwæ.ki] *PF* fn. *sáska*

ikran: [ʔik.ran] *JC* fn. *ikran/sikoll* (na'vik repülő hátasa) (pandorai állatfaj)(hegyi ikran)

ikranay: [ik.ra.ʔna.j] *JC/PF* fn. *erdei ikran/sikoll*

kali'weya: [ka.liʔ.we.ja] *ASG* fn. *mérgező pókszabású állat* (pandorai állatfaj)

kenten: [ʔken.ten] *PF* fn. *legyezőgyík*

mawup: [ʔma.wupʔ] *PF,CdS* fn. *turtapede* (teknős-szerű pandorai állat)

nantang: [ʔnan.taŋ] *JC,Pf* fn. *viperafarkas* *Canis*

ferratus costatus, sáros páncélos farkas (pandorai állatfaj)

nantangtsyip: [ʔnan.taŋ.t̩sjipʔ] *JC,Pf* fn. *kutya* (földi állat), sz.sz.: *kis viperafarkas* (eredete: **nantang** viperafarkas)

pa'li: [paʔ.li] *PF* fn. *Páncélos ló* (Na'vik földi lószzerű hátasa, pandorai állatfaj)

palulukan: [pa.lu.ʔlu.kan] *JC* fn. *Thanator* („száraz száj és félelemhöző”) (szárazföldi csúcsragadozó, állatfaj) (köznyelvi [pa.ʔlu.kan])

palulukantsyip: [pa.lu.ʔlu.kan.t̩sjipʔ] *JC,Pf* fn. *macska* (földi állat) (eredete: **palulukan** thanator) (köznap [pa.ʔlu.kan.t̩sjipʔ])

riti: [ʔri.ti] *JC* fn. *Tüskés/Fullánkös denevér* (pandorai állatfaj)

syaksyuk: [ʔsjak.ʔsjukʔ] *PF* fn. *prolemuris* (pandorai állatfaj)

talioang: [ʔtal.i.o.ang] *JC* fn. *viharbölény* (pando-

rai állatfaj) (eredete: **ioang** állat)
teylu: [ˈtɛj.lu] *JC* fn. bogár lárvá (pandorai állat-
faj)
toruk: [ˈto.rukʔ] *JC* fn. leonopteryx, végső árny
(pandorai állatfaj)
tsping: [ˈtspɪŋ] *PF,CdS* fn. austrapede (strucc-

szerű pandorai állat)
yerik: [ˈjɛ.rɪkʔ] *PF* fn. Hexapéd (Pandórai szer-
vasszerű lény) (pandorai állatfaj)
zize': [zi.'zɛʔ] *PF* fn. pokoli tűzdarázs (pandorai
állatfaj)

F Hasznos kifejezések

Ezek hasznos köznyelvi kifejezések, melyeknek általában egyetlen jelentésük van. A szórend gyakran megváltoztatható, habár a morféimák valószínűleg állandóak. Nem csak azért raktuk be őket, hogy mutassunk néhány példát, ahol egy kifejezés megkövesedett és állandó jelentése van, hanem hogy mutassak egyszerű, szilárd mondatszerkezeteket is. Ezért tettünk be néhány magában álló szót is újra.

Ezek legtöbbször Dr. Frommer blogjából (Naviteri.org) származik. A beillesztésük nem jelentésük szerint, hanem ABC sorrendben történt.

'awa swawtsyip: [] *PF* kif. *Egy pillanat. Várj egy kicsit.*

'efu ohax: ['ʔ·ɛ·f·u o·'hak'] *PF* kifejezés *éhes(nek lenni)*

'ivong nìk'ong: [] *PF* kif. *„Lassan járj, tovább érsz.”*

'in nga fyape nìkrr: [] *PF* kif. *Mostanában mivel foglalkozol?*

aytele a ngeyä hapximi kifkeyä lu fyape?: [] *PF* kif. *Szó szerint: „Hogy mennek a dolgok a te világrészeden?” Kb.: Hogy mennek a dolgok tifelétek?*

ätxäle pa(lu)lukanur: [æ·t'æ·lɛ pa·'lu·ka·nuɾ] *PF* kif. *na'vi* idióma: **Ätxäle si palulkanur tsni smarit livonu;** *szó szerint: „Kérd a thanatort, hogy eressze el a zsákmányát”, előre eldöntött ügy*

etripa syayvi: ['ɛt·ɾɪ·pa 'sjaɟ·vi] *PF* kifejezés *jó szerencsét/sok szerencsét*

Eywa ngahu: ['ɛj·wa 'ŋa·hu] *PF,JC* kifejezés *Viszlát! Eywa óvjon/kísérjen! Eywa [legyen] veled!*

fìpor syaw fko Ìstaw: [] *PF* kif. *Ez itt Ìstaw. (Őt Ìstaw-nak hívják.)*

fnu, ma 'evi. Sa'nur leru hawtsyip. Tsiwurokx ko.: [] *PF* kif. *Csendben, kisgyerek. Anyu szunyókál. Hagyd őt pihenni.*

ftia oel lì'fyati leNa'vi nì'o' nìwotx: [] *PF* kif. *A Na'vi tanulása nagy mulatság a számomra!*

ftkey...fuke: [ft'ɛj fu·kɛ] *PF* kif. *vajon...vagy (eredete: ftkey választ és fuke vagy nem)*

fwa kan ke tam; zene swizawit livonu.: [] *LN,PF* kif. *Na'vi* mondás: *kb.: Célozni nem elég, el is kell engedni a nyilat.; Nem elég a szándék, tenni is kell érte.*

fwäki ke fwefwi: ['fwæ·ki kɛ 'fw·ɛ·fw·i] *PF* kif. *na'vi* idióm: *szó szerint: „az imádkozásáska nem fütyül”, valakinek vagy valaminek a természetével ellenkezik*

fyape fko syaw ngar?: ['fja·pɛ fko sj·aw ŋaɾ] *PF* kif. *Hogy hínak?, Mi a neved?*

hayalo ta oe (oeta): [ha·'ja·lo ta 'o·ɛ ('wɛ·ta)] *PF* kifejezés *Legközelebb majd én..., jövök neked egygel.*

hayalovay: [ha·'ja·lo·vaj] *PF* kif. *Legközelebbi alkalomig (összetétel ebből: hayalo legközelebb és vay- ig)*

irayo: [i·'ra·jo] *PF* *gesz. köszönöm, kösz*

kaltxi: [kal·t'ɪ] *PF* *gesz. szia!, üdvözöllek! (találkozáskor)*

kaltxi sivi, ma Ìstaw: [] *PF* kif. *Köszönj, Ìstaw!*

ka wotx: [ka wot'] *PF* kif. *általában, többnyire (szó szerint: a teljességen át)*

kea tikin: ['kɛ·a ti·kin] *PF* kifejezés *Nincs mit. (köszönetre)*

kefya srak: [kɛ·'fja 'srak'] *PF* kifejezés *ugye? igaz? nem?*

ke...kaw'it: [kɛ kaw·'ɪt'] *PF* kif. *egyáltalán nem, egy cseppet sem (eredete: ke nem és kaw'it egyáltalán)*

kem amuiä, kum afe': [] *PF* kif. *Na'vi* mondás: *Helyes tett, rossz eredmény. (Akkor mondják, ha valaminek jól kellett volna elsülnie, de nem úgy történt.)*

kenten mi kumpay: ['kɛn.tɛn mi 'k'um·paɟ] *PF* kif. *Na'vi* idióma: *“(mint) legyenőgyik a kocsonyában”, olyan helyzetben lenni, amikor akadályozva van a természetes viselkedés, vagy akarát végrehajtása*

ke pxan: [kɛ p'an] *PF* kifejezés *Nem érdemlem meg...*

ke tare: [kɛ 't·a·ɾ·ɛ] *PF* kif. *nem a tárgyhoz tartozó; nem számít*

ke tslolam: [] *PF* kif. *Nem értettem.*
ke zene win säpivi: [] *PF* kif. *Csak lassan. Ne siess!*
kìyevame: [ki.je.'va.m.ε] *PF* gesz. *viszlát!*
krro krro: ['kr̩.o 'kr̩.o] *PF* kifejezés *időnként, alkalmanként*
kunsipiri txana tìmeyp lu tsyal a mìn.: [] *PF* kif. *A helikopter gyenge pontja a rotor.*
kxetse sì mikyun kop plltxe: ['k'ε.tse si 'mik.jun kop' pl.'t'ε] *LN,PF* kif. Na'vi közmondás: „*a farok és a fülek is beszélnek*”, *a testbeszéd is fontos*
loreyu 'awnampi: [lo.'re.ju ʔawn.'ampi] *PF* kif. Na'vi idióma: „*(mint) a mimóza*”, *nagyon félénk, nagyon érzékeny*
ma frapo, ayngaru oeyä tsmukit alu Newey: [] *PF* kif. *(Mindenk!) Engedjétek meg, hogy bemutassam (nektek) a nővéremet (húgomat), Newey-t.*
makto zong: ['mak.to zoŋ] *PF* kifejezés *vigyázz magadra, jó utat*
ne kllte: ['ne 'kl̩.tε] *PF* kif. *Lebukni! (Le) a földre! (összetétel ebből: ne felé és kllte föld, talaj)*
nga läpivawk nì'it nì'ul ko: [] *PF* kif. *Beszélg egy kicsit többet magadról.*
nga läpivawk nìno ko: [] *PF* kif. *Mondj el mindent magadról.*
nga pesuhu käteng nìrrtrr: [] *PF* kif. *Általában kivel töltöd az időt?*
ngari solalew polpxaya zìsìt: [] *PF* kif. *Mennyi idős vagy? Hány éves vagy?*
ngari txe'lan mawey livu: ['ŋa.ri t'εʔ.'lan ma.'wej li.'vu] *PF* kif. *ne aggódj, szó sz.: legyen nyugodt a szíved*
ngaru lu fpom srak?: ['ŋa.ru lu fpom srakʔ] *PF* kif. *Hogy vagy? Jól vagy?*
ngaru lu pefnetxintin nìrrtrr: [] *PF* kif. *Mi az elsődleges szereped a társadalomban?*
ngaru oeyä lertut: [] *PF* kif. *Engedd meg, hogy bemutassam a kollégámat.*
ngaru tsulfä: ['ŋa.ru tsul.'fæ] *PF* kif. *Tiéd az érdem.*
ngaru tut: ['ŋa.ru tutʔ] *PF* kifejezés *És te? És neked? (Válasz olyan kérdésre, amelyben részes esetű alany van.)*
nga yawne lu oer: [ŋa 'jaw.ne lu weɾ] *PF* kif. *Szeretlek., szó sz.: Szeretett vagy nekem.*
nga zola'u ftu peseng: [] *PF* kif. *Hová való vagy? Honnan jöttél?*
ngenga lu tupe: [] *PF* kif. *Te ki vagy?*
ngeyä kxetse lu oeru: ['ŋej.æ 'k'ε.tse l-u 'we.ru] *PF,JC* kif. kb. „*Most véged!*” (szó sz.: „a farkad az enyém”)
nìlun ayioi a'eoio ayeyktanä lu lor frato: [] *PF* kif. *Természetesen a vezetők ünnepi ruhái a legszebbek.*
nìrrte': [ni.'pr̩.tεʔ] *PF* hsz. *örömmel, boldogan/örömmel tettem (válasz „köszönöm”-re)*
oe 'olongokx mì sray a txampayìri sim, slä set kelku si mì Helutral: [] *PF* kif. *Egy óceán melletti városban születtem, de most már az Otthonfán lakom.*
oe irayo si ngaru: ['o.ε i.'raj.o s-i 'ŋa.ru] *PF* kif. *Köszönetet mondok neked., Köszönöm neked.*
oel ngati kameie: [weɾ 'ŋa.ti 'ka.mε.i.ε] *PF* kif. szó sz.: *Látlak téged., Helló. (családias)*
oeri solalew zìsìt apxevol: [] *PF* kif. *24 éves vagyok.*
oeru meuia: ['we.ru mε.'u.i.a] *PF* kif. *Megtiszteltetés számomra, megtiszteltetés volt.*
oeru syaw (fko) Txewi: [] *PF* kif. *A nevem Txewi. (Txewi-nek hívnak.)*
oeru teya si: ['we.ru tε.'ja s-i] *PF* kifejezés *Elégedettség / örömmel tölt el*
oeru txoa livu: ['we.ru 't'o.a li.'vu] *PF* kif. *Kérlek, bocsáss meg., Bocsánatot kérek.*
oe tsxekeng si säsulìnur alu tsko swizaw: [] *PF* kif. *Gyakorlom a hobbit, az újaszatot.*
oeyä txintin lu fwa stä'nì fayoaŋgit: [] *PF* kif. *Fő szerepem a társadalomban, hogy halászok.*
pefya nga fpil: [] *PF* kif. *mit gondolsz? (szó szerint: hogy gondolod?)*
pum ngeyä: [pum 'ŋe.jæ] *PF* kifejezés *ÉN köszönöm!*
rutxe läpivawk nì'it: [] *PF* kif. *Kérlek, beszélj egy kicsit magadról.*
rutxe liveyn: [] *PF* kif. *Kérlek, ismételd meg!*
rutxe tivìng mikyun, ma frapo: [] *PF* kif. *Kérem, figyeljen mindenki!*

Sasya!: [sa.'sja] *PF* kif. *Meg tudom csinálni! Megcsinálom!*
säfpil asteng tikan ateng: [] *PF* kif. Na'vi közmondás: "A nagy elmék egyformán gondolkodnak!"
seykxel si nitram: [sej.'k'el si nit.'ram] *PF* kifejezés *Erő és boldogság!, Gratulálok!*
Siva ko!: [si.'va ko] *PF* kif. *Gyerünk! Hajrá!*
smon nìprte': [smon ni.'pɾ.tɛʔ] *PF* kif. *Örülök, hogy megismertelek*
Soleia!: [so.lɛ.i.'a] *PF* kif. *Gratulálok! Sikerült!*
srake fnan ngal lì'fyati leNa'vi: [] *PF* kif. *Jól tudsz na'viul?*
srake smon ngar oeyä meylan alu Entu si Kamun: [] *PF* kif. *Ismered a barátaimat, Entu-t és Kamun-t?*
srefereiey nìprte': [] *PF* kif. *alig vár*
srefwa sngap zize': [] *PF* kif. *amilyen gyorsan csak lehet (Na'vi mondás: mielőtt a pokoli tűzdarázs megcsíp)*
stum ke: [stum kɛ] *PF* kif. *majdnem nem (Megjegyzés: alig, éppen hogy vagy éppen csak helyett használatos.)*
taronyut yom smaril: ['ta.ron.jut j·om sma.ril] *PF* kif. na'vi idióma: *szó szerint: "a préda eszi a vadászt", teljesen zavaros helyzet, káosz (kb. „a nyúl viszi a puskát")*
tì'efumì oeyä: [ti.'ʔɛ.fu.mi 'wɛ.jæ] *PF* kifejezés *szerintem*
tì'í'avay krrä: [ti.'ʔiʔ.a.vaj 'kɾ.æ] *PF* kifejezés *mindörökké, az idők végezetéig*
tì'o'iri peu sunu ngar frato: [] *PF* kif. *Mi a kedvenc szórakozásod?*
tik'iniri kempe si nga: [] *PF* kif. *Mit csinálsz a szabadidődben?*
tikangkemiri varmrin oe nìwotx: [] *PF* kif. *Teljesen elárasztott a munka. ('El vagyok havazva.')*
tikxey ngaru: [ti.'k'ɛj 'ŋa.ru] *PF* kifejezés *tévedsz*
tiomummì oeyä: [ti.'o.mum.mi wɛ.jæ] *PF* kif. *tudtommal*
tìyawr ngaru: [ti.'jawɾ 'ŋa.ru] *PF* kifejezés *igazad van*
tokx eo tokx: ['tok' 'ɛ.o 'tok'] *PF* kif. *szemtől szembe, személyesen*
tsalì'uri alu X, ral lu 'upe: [] *PF* kif. *Mit jelent az, hogy X?*
tstunwi: ['tstun.wi] *PF* mn. *kedves, figyelmes, tapintatos*
tsun miväxku hìkrr srak: [] *PF* kif. *Közbevághatok egy pillanatra?*
tsun nga law sivi nì'it srak: [] *PF* kif. *Érthetőbbé tennéd ezt? Meg tudnád ezt magyarázni jobban?*
Tsun pehem?: [tsun pe.hem] kif. *Na'vi idiom: Mit lehet tenni?*
txim a'aw ke tsun hiveyn m̀ tal mefa'liyä: [] *LN,PF* kif. Na'vi mondás: *Egy seggel nem lehet két lovat megülni.; Egyszerre nem lehet mindkét dolgot csinálni; döntened kell.*
txo ke nìyo' tsakrr nìyol: [t'o kɛ ni.'yoʔ tsa.'kɾ ni.'yol] *PF* kif. Na'vi közmondás: *"Ha már nem vagy hibátlan, legalább légy rövid"*
txon lefpom: [t'on lɛ.'fpom] *PF* kifejezés *Jó éjszakát, Békés éjszakát*
X-(i)ri peral: [] *PF* kif. *Mit jelent az, hogy X?*
X nìNa'vi (slu) peli'u: [] *PF* kif. *Hogy mondod na'viul azt, hogy X?*
Yewla!: ['jɛw.la] *PF* kif. *Csudába! Milyen kár! Ó, de kár!*
za'u nì'eng: ['za.ʔu ni.'ʔɛŋ] *PF* kifejezés *szintbe kerül vagy egyforma lesz*
zola'u nìprte': [zol.'a.ʔ·u ni.'pɾ.tɛʔ] *PF* kifejezés *„örülünk hogy jöttél”, üdvözöllek/üdvözlünk!*

G Az ABC

Kemaweyan, Plumps, Prرتون és Tirea Aean előálltak a nyelvben található 33 fonéma (különböző hangok) páratlanul Na'vi-szerű felsorolásával és kiejtésével—20 mássalhangzó, 7 magánhangzó, 2 “ál-magánhangzó” (ll, rr), és 4 kettőshangzó (aw, ay, ew, ey). Íme a lista.

Az ABC						
'	tìFtang		k	KeK	s	Sä
a	A		kx	Kxekx	t	TeT
aw	AW		l	LeL	tx	TxeTx
ay	AY		ll	'Ll	ts	Tsä
ä	Ä		m	MeM	u	U
e	E		n	NeN	v	Vä
ew	EW		ng	NgeNg	w	Wä
ey	EY		o	O	y	Yä
f	Fä		p	PeP	z	Zä
h	Hä		px	PxePx		
i	I		r	ReR		
ì	Ì		rr	'Rr		

H Ragozások

Igei ragozások

- alm:** [a.l.m] *LN* befejezett múlt időt kifejező igei infixum, 1. helyre kerül (PERF.PAST), eredete: **am + ol: Oe tsng«alm»awvìk.** *Sírtam.*
- aly:** [a.l.j] *LN* befejezett jövőre utaló igei infixum, 1. helyre kerül (PERF.FUT.), eredete: **ay + ol: Oe h«aly»angham.** *Nevetni fogok.*
- am:** [a.m] *LN* múlt idő jele igei infixum, 1. helyre kerül 1 (PAST.): **Oe tsw«am»ayon.** *Repültem.*
- arm:** [a.r.m] *LN* befejezetlen múlt idő jele igei infixum, 1. helyre kerül (IMPF.PAST.), eredete: **am + er: Oe tsng«arm»awvìk.** *Éppen sírtam.*
- ary:** [a.r.j] *LN* folyamatos jövőre utaló igei infixum, 1. helyre kerül (IMPF.FUT.), eredete: **ay + er: Oe h«ary»angham.** *Nevetni fogok.*
- asy:** [a.s.j] *PF* jövőbeni szándékot vagy elhatározást kifejező igei infixum, 1. helyre kerül 1 (FUT.D.): **Oel tsp«asy»ang palulukanit.** *Biztos meg fogom ölni a palulukant.*
- ats:** [a.t.s] *LN* inferenciális, bizonytalan vagy indirekt értesülést jelölő igei infixum, 2. helyre kerül 2 (INFR.): **Oel tsp«ats»ang poanit.** *Megöltem őt (Azt hiszem.)*
- awn:** [a.w.n] *PF* befejezett melléknévi igenevet képző igei infixum, 1. helyre kerül 1 (P.PART.): **Oe t«awn»aron-a túte lu.** *Vadászott személy vagyok. (Vadásznak rám.)*
- ay:** [a.j] *LN* jövő idő jele igei infixum, 1. helyre kerül 1 (FUT.): **Oel yerikit t«ay»aron.** *Yeriket fogok vadászni.*
- äng:** [æ.ŋ] *LN* rosszállást kifejező igei infixum, 2. helyre kerül 2 (PEJ.): **Oe sr«äng»ew.** *Táncolok (fúj!). Tetszés szerint, amikor az «äng» az i magánhangzó elé kerül, az infixum «eng»-re változhat. Pl. Fiskxawngiri tsap'alute s«eng»i oe.*
- äp:** [æ.p] *PF* visszaható névmás igei infixum, pre-first. helyre kerül pre-first (REFL.): **Oe st«äp»eftxaw.** *Ellenőrzöm magam.*
- ei:** [ɛ.i] *LN* boldogságot kifejező igei infixum, 2. helyre kerül 2 (LAUD.): **Oe sr«ei»ew.** *Táncolok (hurrá!).*
- er:** [ɛ.r] *PF* befejezetlenséget, folyamatosságot jelez igei infixum, 1. helyre kerül 1 (IMPF.): **Oe t«er»ìran.** *Én éppen sétálok.*
- eyk:** [ɛ.j.k] *PF* műveltető igei infixum, pre-first. helyre kerül pre-first (CAUS.): **Oel t«eyk»erkup pot.** *kb.: Miattam halt meg.*
- ìlv:** [ì.l.v] *PF* jelen idejű befejezett kötőmód igei infixum, 1. helyre kerül 1 (PRES.PER.SUBJ.): **Oe new tsl«ìlv»am.** *Meg akarom érteni.*
- ìmv:** [ì.m.v] *PF* múlt idejű kötőmód igei infixum, 1. helyre kerül 1 (PAST.SUBJ.): **Oeyä swizaw nìngay tímvakuk.** *Meg akartam érteni.*
- ìrv:** [ì.r.v] *PF* jelen idejű befejezetlen kötőmód igei infixum, 1. helyre kerül 1 (PRES.IMPF.SUBJ.): **Oe new tsl«ìrv»am.** *Meg akarom érteni.*
- ìv:** [ì.v] *LN* kötőmód jele igei infixum, 1. helyre kerül 1 (SUBJ.): **Ngal new futa oe w«ìv»em.** *Azt akarod, hogy harcoljak.*
- ìyev:** [ì.jɛ.v] *PF* jövő idejű kötőmód igei infixum, 1. helyre kerül 1 (FUT.SUBJ.): **Oel k«ìyev»ame ngati.** *Látni foglak hamarosan.*
- ìlm:** [ì.l.m] *LN* befejezett közelmúlta utaló igei infixum, 1. helyre kerül (PERF.REC.PAST.), eredete: **ìm + ol: Oe t«ìlm»ätxaw.** *Épp most tértem vissza.*
- ìly:** [ì.l.j] *LN* befejezett közeljövőre utaló igei infixum, 1. helyre kerül (PERF.IMM.FUT.), eredete: **ìy + ol: Oe h«ìly»ahaw.** *Aludni fogok hamarosan.*
- ìm:** [ì.m] *LN* közelmúlt jele igei infixum, 1. helyre kerül 1 (REC.PAST.): **Oe tsw«ìm»ayon.** *Épp most repültem.*

- irm:** [ɪr.m] *LN* folyamatos közelmúlta utaló igei infixum, 1. helyre kerül (IMPF.REC.PAST.), eredete: **im** + **er**: **Oe t«irm»ätxaw.** *Éppen visszatértem.*
- iry:** [ɪr.j] *LN* folyamatos közeljövőre utaló igei infixum, 1. helyre kerül (IMPF.IMM.FUT.), eredete: **iy** + **er**: **Oe h«iry»ahaw.** *Aludni fogok hamarosan.*
- isy:** [ɪ.sj] *PF* közeljövőbeni szándékot kifejező igei infixum, 1. helyre kerül 1 (IMM.FUT.D.): **Oel tsp«isy»ang palulukanit.** *Hamarosan meg fogom ölni a palulukant.*
- iy:** [ɪ.j] *LN* közeljövő jele igei infixum, 1. helyre kerül 1 (IMM.FUT.): **Oel yerikit t«iy»aron.** *Yeriket fogok vadászni hamarosan.*
- iyev:** [ɪ.jɛ.v] *PF* jövő idejű kötőmódú igei infixum, 1. helyre kerül 1 (FUT.SUBJ.): **Oel k«iyev»ame ngati.** *Látni foglak hamarosan.*
- ol:** [o.l] *PF* befejezett cselekvés igei infixum, 1. helyre kerül 1 (PERF.): **Oe t«ol»iran.** *Sétáltam (befejezett cselekvés).*
- us:** [u.s] *LN* folyamatos melléknévi igenevet képző igei infixum, 1. helyre kerül 1 (A.PART.): **Oe t«us»aron-a túte lu.** *Vadászó személy vagyok.*
- uy:** [u.j] *PF* megtisztelő vagy szertartásos igei infixum, 2. helyre kerül 2 (HON.): **Na'viyā, l«uy»u hapxi.** *Immár a nép tagja vagy.*

Főnév esete és többesszáma

- ä:** [æ] *PF* birtokos eset msh.-ra és o-ra vagy u-ra végződő főnév után (ezek másik alakja: **yä**) (GEN.): **Oel yom ikranä yerikit.** *Az ikran yerikjét eszem.* (minden ami nem **a, ä, e, i** és **ì**-re végződik)
- it:** [it̪] *PF* tárgyeset msh./mássalhangzó, kettőshangzóra vagy vokális mássalhangzóra végződő főnév után (ezek másik alakja: **t, ti**) (PAT.): **Oel taron yerikit.** *Én yeriket (yerikre) vadászok.*
- il:** [ɪl] *PF* jelölt alany msh./mássalhangzóra végződő főnév után (ezek másik alakja: **l**) (ERG.): **Ikranil taron yerikit.** *Az ikran yeriket vadászik.*
- iri:** [ɪri] *PF* jelölt tárgy mássalhangzóra, kettős hangzóra vagy ál-magánhangzóra végződő főnév után (ezek másik alakja: **ri**) (TOP.): **Fiskxawngiri tsap'alute sengi oe.** *Bocsánatot kérek ezért az idiótáért.*
- l:** [l] *LN* ergatív esetű alany toldaléka mgh-ra végződő főnevek esetén (ERG.): **Oel taron yerikit.** *Én yeriket (yerikre) vadászok.*
- r:** [r] *LN* részes eset magánhangzóra végződő főnév végénra végződő főnév után (ezek másik alakja: **-ru**) (DAT.): **eltur t̪txen si érdekes**
- ri:** [ri] *PF* jelölt (topikális) alany toldaléka mgh-ra végződő főnevek esetén (TOP.): **Ayngari zene hivum** *Nektek kell mennetek.*
- ru:** [ru] *LN* részes eset mgh.-ra végződő főnév után (ezek másik alakja: **-ur**) (DAT.): **Oel syuвет ngaru t̪ng.** *Ételet adok neked.*
- t:** [t̪] *LN* tárgyeset mgh.-ra végződő főnév után (ezek másik alakja: **it, ti**) (PAT.): **Oel ngat kame.** *Látlak téged.*
- ti:** [ti] *LN* tárgyeset toldaléka névmások és főnevek végén (PAT.): **Ngati taron torukil.** *A toruk téged (rád) vadászik.*
- ur:** [ur] *PF* részes eset msh./mássalhangzó, kettőshangzóra vagy vokális mássalhangzóra végződő főnév után (ezek másik alakja: **-ru**) (DAT.): **Ayeylanur oeyä.** *Barátaimnak.*
- y:** [j] *PF* birtoklás toldaléka a-ra vagy e-re végződő névmások végére (köznapi beszédben) (GEN.): **Ngay toruk siltsan lu.** *A te torukod jó.*
- ya:** [ja] *PF,M* megszólító eset ragja gyűjtőnevek végén: **Mawey, Na'viya.** *Nyugalom, emberek.*
- yä:** [jæ] *LN* birtokos eset mgh. (kivéve o és u)-ra végződő főnév után (ezek másik alakja: **ä**) (GEN.): **Oel yeiom Neytiriyā yerikit.** *Boldogan eszem Neytiri yerikét.* (tehát **a, ä, e, i** és **ì** végződésnél) (Az **a**-t megváltoztatja e-re a névmásokban: **-eyä**)

Egyéb toldalékok

Íme, azon toldalékok listája, melyek a szavakhoz illesztve valamilyen módon megváltoztatják a szó jelentését. Nem minden na'vi toldalék produktív (szabadon használható). (**pro.**) jelzi a teljes produktivitást, vagyis a Frommer által meghatározott szófajon belül bármelyik szóra alkalmazható, anélkül hogy külön megerősítést nyerne. A megjelölt szófajon kívül azonban nem használható. Minden igei infixum, eset- és többesszám jel teljesen produktív.

- a–: [a] _{PF} (**prod.**) melléknévjelző: **Oel txantsana ikranit aean tswayon.** *A nagyszerű kék ikrant repülöm.*
- an: [an] _{LN} hímnem jele bizonyos főnevek végén: **Poan täftxuyu lu.** *Ő egy takács.*
- ay+: [aj] _{PF} (**prod.**) többes szám toldaléka főnevek elején (PL.): **Ay+horen flä.** *A szabályok működnek.*
- e: [ε] _{PF} nőnem jelző bizonyos főnevek végén: **Poe taronyu lu.** *Ő (lány!) egy vadász.*
- fay+: [faj] _{PF} (**prod.**) az a(z)... toldaléka főnevekhez (THESE): **Fayawkx tsawl lu.** *Látom azt a viperafarkast.*
- fi–: [fi] _{PF} (**prod.**) ez a(z) toldaléka főnevekhez (THIS): **Oel kame finantangit.** *Látom ezt a viperafarkast.*
- fkeyk: [fkej^k] _{PF} (**prod.**) utótag főnevekhez állapotot, körülményt fejez ki: **Kilvanfkeyk lu fyape fitrr?** *Milyen állapotban van ma a folyó?*
- fne–: [fnε] _{PF} (**prod.**) féle, fajta toldaléka főnevekhez (KIND): **Fneutralpe tsa'u lu?** *Miféle fa ez?*
- fra–: [fra] _{PF} (**prod.**) minden képző toldalék **Oel kamame frapot.** *Láttam mindenkit.*
- fray+: [fraj] _{PF} (**pro.**) mindegyik plural toldaléka főnevek (ALL OF THESE): **Frayhelutral lor lu.** *Mindegyik ház szép.*
- kaw–: [kaw] _{PF} se-, sem-, semmi- képző toldalék **Oe kawrr ke kamä.** *Sose mentem.*
- kel: [kεl] _{PF} (**nem produktív**) új főnevet képez, amely az eredeti főnév hiányát jelenti: **Tompakeltalun zene tute Käliforniayä payit sivar nän.** *Az aszály miatt a kaliforniaiaknak kevesebb vizet kell használniuk.*
- lo: [lo] _{PF} számhatározórag: **'Awlo oe ramol.** *Egyszer énekeltem.(-szor/-szer/-ször)*
- me+: [mε] _{LN} (**prod.**) kettes szám jele toldaléka főnevek (DU.): **Oel new me+orati.** *Két tavat akarok. (Ez egy több száz éves elírás, még mindig benne van?)*
- munsna–: [mun.sna] _{PF} (**pro.**) pár toldaléka fn. (PAIR): **munsnahawnven** egy pár cipő
- nay: [naj] _{PF} (**unpro.**) olyan főnevet képez az eredetiből, amely jelentése nála eggyel lejjebb van a ranglétrán - méretben, rangban, stb.: . .
- o: [o] _{PF} (**prod.**) határozatlan toldalék, időtartamra utaló: **Oel kalmame tuteot ayzisito.** *Láttam valakit évekig.*
- pay+: [paj] _{PF} (**prod.**) többes számú kérdő: **Paystalit ngal tsrame'i?** *Milyen késeket dobtál el?*
- pe+: [pε] _{LN} (**prod.**) kérdőszóképző: **pe+hrr nga lrrtok sayi.** *Mikor fogsz mosolyogni?*
- pxe+: [p'ε] _{PF} (**prod.**) hármas szám jele toldaléka főnevek és névmások elején (TRI.): **Pxoeng Pxe+veng lu.** *Mi három gyerek vagyunk.* (Megjegyzés: e + e nem lehet együtt, ezért hangzókihagyás történik, és oe névmás amely szintén gyakran szenved hangzókihagyást.)
- sna–: [sna] _{PF} előtag, csoportot jelez főnevek elején; **pro.** élőlényekre utal, **unpro.** másképpen: **snanantang** egy farkas viperafarkas, viperafarkasfalka Megjegyzés: sna- természetesen előforduló csoportot jelent. A *sästarsim* személy által szándékosan összerakott gyűjteményt jelent.
- tsa–: [tsa] _{PF} (**prod.**) az a(z)... toldaléka főnevekhez (THAT): **Oel tse'a tsanantangit.** *Látom azt a nantangot.*
- tsay+: [tsaj] _{PF} (**prod.**) azok a(z)... toldaléka főnevekhez (THOSE): **Tsayora txukx lu.** *Azok a tavak mélyek.*

- tsyip:** [tʃɪp̚] *PF* (**prod.**) kicsinyítő képző főnevek, névmások végén (produktív, sosem hangsúlyos):
Za'u fitseng, ma 'itetsyip. *Gyere ide, kislány(om).*
- ve:** [vɛ] *PF* (**prod.**) sorszámnevi toldalék: **Koren a'awve t̄iruseyã 'awsiteng.** *Az együttélés első szabálya.*
- vi:** [vi] *PF* rész-egész viszonyt jelző toldalék (nem nagyon produktív): **Oe nume m̄i numtsengvi.**
Az osztályban tanulok.

Egyéb toldalékolási alaktan (képzők)

Ezek a toldalékok (képzők) különböznek a korábban tárgyaltaktól. Nem csak a jelentést, hanem a szófajt is megváltoztatják. Némelyikről csak Dr. Frommer útmutatása alapján tudjuk, hogy mely szavakon alkalmazható, hogy hiteles szót kapjunk. Ilyen pl. a **t̄i-**. Mások szabadon használhatóak a megadott szófajon belül. Pl. a **-yu**, amely bármelyik igét módosíthatja.

- ketsuk-:** [kɛ.tʃuk̚] *PF* (**pro.**) -hatatlan, -hetetlen (igéhez járuló toldalék, melléknévi igenevet képez) képző toldalék **Swaw lamu ketsuktswa'** *Felejthetetlen volt a pillanat.*
- le-:** [lɛ] *PF* melléknévet képző toldalék **Poan lehrrap lu.** *Ő veszélyes.*
- nga':** [ŋaʔ̚] *PF* melléknév képző toldalék **'Akra apaynga' lu.** *Ez nedves föld.*
- n̄i-:** [ni] *LN* határozószót képző toldalék **Oe n̄iNa'vi p̄lltxe.** *Na'vi módjára beszélek. (Mint egy Na'vi.)* (**prod.** Csak melléknévek esetén produktív – egyébként **n̄ifya'o** (módjára) módosítja a megfelelő melléknévet vagy tagmondatot)
- sã-:** [sɛ] *PF* instrumentális főnevet képző toldalék **Sãnumeri oe nume.** *Én tanulom a tanítást.*
- si:** [s̄i] *LN* összetett igéket képző toldalék **Oe kelku si Kelutralm̄i.** *Az Otthonfában lakom. (Szó szerint: Otthont csinállok Otthonfában.)*
- t̄i-:** [t̄i] *LN* absztrakt főnevet képző toldalék **T̄ingay s̄iltsan lu.** *Az igazság jó.*
- t̄i- -us-:** [t̄i us] *PF* (4) gerundiumot (főnévként viselkedő főnévi igenevet) képző toldalék **T̄ikusar eltur t̄itxen si.** *Teaching is interesting.* (produktív)
- tsuk-:** [tʃuk̚] *PF* (**pro.**) -ható, -hető (igéhez csatlakoztatott előtag, melléknévi igenevet képez); teljesen produktív, minden igéhez hozzátehető; képző toldalék **F̄ioang lu tsukyom.** *Ez az állat ehető.*
- tswo:** [tʃwo] *PF* (**pro.**) utótag, amely az igét főnévvé változtatja, jelezve az ige végrehajtásának képességét: **Pori wemtswo fratsamsiyur rolo'a n̄itxan.** *Harcképessége mély benyomást tett minden harcosra.*
- tu:** [tu] *PF* (**prod.**) nem igei tőből személyt jelentő főnevet képző toldalék **Oe reltseotu lu.** *Én művész vagyok.*
- yu:** [ju] *LN* (**prod.**) főnév képző toldalék **Oe kea ska'ayu ke lu.** *Nem vagyok pusztító.*

I Nem Frommertől származó (illegális) szavak

Ezek a szavak nem Dr. Frommertől erednek. Bár belevettük őket a szótárba, nem tekinthetjük őket Na'vi szavaknak. Többségükben a Túlélő Kézikönyv, a Pandorapedia vagy az Avatar Játék számára kitalált hamis kifejezések. Egyiküket sem hagyta jóvá Dr. Frommer a megjelenésük előtt, így nem vesszük őket figyelembe. Azok kedvéért jelenítjük itt meg őket, akik egyébként nem tudnák a „jelentésüket”. Ezek a szavak nem hitelesek, használatukat nem javasoljuk. Sok közülük sérti a na'vi nyelvtani vagy hangtani szabályait. Némelyikük illegális hangokat tartalmaz, mint pl.:

ʔh [ʔh], b [b], c [k], ch [tʃ], d [d], g [g], h' [hʔ], ii [i:], j [ʒ], sh [ʃ], uu [u:]

- Amanti:** [a.man.ti] *G* tul.n. *Tipani nő (nem szó szerint értve)*
- ar'lek:** [arʔlekʰ] *G* fn. *mag-termő növény (pandorai növényfaj)*
- Beyda'amo:** [bejdaʔamo] *G* tul.n. *Tipani férfi vadász*
- chan'tu gor'ek nuuto:** [tʃanʔtu gorʔekʰnuuto] *ASG* fn. *kőkorszó*
- chey:** [tʃej] *ASG* fn. *használati tárgy tartó fogas/akasztó (eredete: P'ah s'ivil chey személyes használati tárgy tartó fogas/akasztó)*
- Eywa k'sey nivi'bri'sta:** [ejwa kʔsej niviʔbriʔsta] *ASG* fn. *függőágyszó sz.: Eywa mindenkit karjában tart*
- Eywa s'ilivi mas'kit nivi:** [ejwa sʔilivi masʔkitʰnivi] *ASG* *szövőkeret (szó sz. Eywa bölcsesége feltárul mindnyájunk előtt)*
- Eywa te' _ tan'sey mak'ta:** [ejwa teʔ _ tanʔsej makʔta] *ASG* fn. *ikran varkocskantár, szó szerint: Eywa ölelésének szeretete... (személy neve) -é. (gyanús: rosszul van leírva)*
- feru m'predu'k:** [feru mʔpreduʔkʰ] *ASG* fn. *kosár*
- Fmilam:** [fmi.lam] *G* tul.n. *Tipani nő neve*
- Gro'lyrc:** [groʔlyrc] *G* tul.n. *barlang-rendszer*
- Hukato:** [hu.ka.to] *G* tul.n. *Tipani férfi (nem szó szerint értve)*
- Ikalu:** [i.ka.lu] *G* tul.n. *Tipani férfi (nem szó szerint értve)*
- iveh k'nivi s'dir:** [iveh kʔnivi sʔdir] *ASG* fn. *kisedhordó*
- k'sey nivi:** [kʔsej nivi] *ASG* fn. *a csoporttal együtt alvás*
- Kaoliä Tei:** [ka.o.li.æ te.i] *G* tul.n. *Goliath síkság*
- Koo Tsura:** [ko: tsu.ra] *G* tul.n. *Tipani falu*
- Kusati:** [ku.sa.ti] *G* tul.n. *Tipani női harcos (nem szó szerint értve)*
- Kyuna:** [kjuna] *G* tul.n. *Anurái női név (nem szó szerint értve)*
- lenay'ga:** [lenajʔga] *ASG* fn. *ropter, ragadozó (rettenetes idegen lajhár) (pandorai állatfaj)*
- Lompo:** [lom.po] *G* tul.n. *Tawkami férfi név (nem szó szerint értve)*
- Lungoray:** [lu.ŋo.raj] *G* tul.n. *Tipani sámán*
- m'resh'tuyu:** [mʔreshʔtuyu] or [mʔreshʔtuyu] *ASG* fn. *pajzs*
- Malimi:** [ma.li.mi] *G* tul.n. *Tawkami férfi név (nem szó szerint értve)*
- malmoks:** [malmoks] *G* fn. *kőgyűrűk*
- Marali:** [ma.ra.li] *G* tul.n. *Tipani nő (nem szó szerint értve)*
- mas'kit nivi sa'nok:** [masʔkitʰnivi saʔnokʰ] *ASG* *szövőszék (szó sz. a szövőszékek anyja)*
- Maweytakuk:** [ma.wej.ta.kukʰ] *G* tul.n. *Na'vi férfi (nem szó szerint értve)*
- Mekanei:** [me.ka.ne.i] *G* tul.n. *Tipani férfi (nem szó szerint értve)*
- Mendela:** [men.da.la] *G* tul.n. *Tipani férfi*
- meresh'ti cau'pla:** [mereshʔti kauʔpla] or [mereshʔti kauʔpla] *ASG* fn. *ikran fogó (szó sz.: nem lát semmit)*
- mesh'kai huru:** [mesʔkai huru] *PND* fn. *főzőedény*
- mreki u'lito:** [mreki uʔlito] *ASG* fn. *tűzgödör*
- Mukata:** [mu.ka.ta] *G* tul.n. *Tawkami férfi (nem szó szerint értve)*
- na'hla buk'ne:** [naʔhla bukʔne] *ASG* fn. *pa'li (páncélos ló) vezető, kantár, szó sz. pofa húzó*
- Naalot:** [na:.lotʰ] *G* tul.n. *Tipani férfi*
- Nera'nak:** [ne.raʔ.nakʰ] *G* tul.n. *Tawkami női név (nem szó szerint értve)*
- nikt'chey:** [niktʔtʃej] or [niktʔtʃej] *ASG* fn. *ételcsomag, kevés étel*
- nivi:** [ni.vi] *ASG* fn. *függőágyszó (köznyelvi) (eredete: Eywa k'sey nivi'bri'sta függőágyszó sz.:*

- Eywa* mindenkit karjában tart)
- Nok:** [nokʷ] *G* tul.n. *Tawkami* férfi név (nem szó szerint értve)
- Oloniwin:** [o.lo.ni.win] *G* tul.n. *idősebb Tipani* férfi
- Omati:** [o.ma.ti] *G* tul.n. *Tawkami* férfi név (nem szó szerint értve)
- omati s'ampta:** [omati sʔampta] *ASG* fn. *kék síp*
- Onantu:** [o.nan.tu] *G* tul.n. *Tawkami* férfi név (nem szó szerint értve)
- Otamu:** [o.ta.mu] *G* tul.n. *Tipani* férfi neve
- P'ah s'ivil chey:** [pʔah sʔivil tʃɛj] *ASG* fn. *személyes használati tárgy tartó fogas/akasztó*
- pctxawng:** [pʔtʰawŋ] *JC* fn. „*faszfej*”
- Rai'uk:** [ra.i.ʔukʷ] *G* tul.n. *Anurái* férfi név (nem szó szerint értve)
- Raltaw:** [ral.taw] *G* tul.n. *Tipani* férfi vadász
- Sänume:** [sæ.nu.mɛ] *G* tul.n. *Tipani* sámánnó (eredete: *sänume* tanítás)
- Seyvaro:** [sej.va.ro] *G* tul.n. *Tawkami* férfi név (nem szó szerint értve)
- shah-tell:** [ʃah.tɛl] *ASG* fn. (űr)sikló (jövényszó angolból *shuttle*) (nem megengedett Na'vi fonotaktikai)
- su'shiri t'acto sa:** [suʔshiri tʔacto sa] or [suʔshiri tʔacto sa] *ASG* fn. *játék sikoll/ikran*
- sumin'sey hulleh:** [suminʔsej huɭɛh] *ASG* a csoporttól külön való alvás
- sumin jiit'luy:** [sumin ʒiitʔluy] *ASG* fn. *levél tányér*
- Swawta:** [swaw.ta] *G* tul.n. *Tipani* férfi
- t'riti so jahmka:** [tʔriti so ʒahmka] *ASG* fn. *inga* dob
- Ta'antasi:** [ta.ʔan.ta.si] *G* tul.n. *Tantalus, Pandora* sziklás vidéke
- Tan Jala:** [tan.jala] *G* tul.n. *Tipani* férfi
- Tasun:** [ta.sun] *G* tul.n. *Lí'ona* férfi vadász neve (nem szó szerint értve)
- Tilikaru:** [ti.li.ka.ru] *G* tul.n. *Tipani* falu
- títakuk:** [ti.'ta.kukʷ] *G* fn. *csapás, támadás* (eredete: *takuk* sújt)
- tmi nat'sey:** [tmi natʔsej] *ASG* fn. *hólyaglámpáseredete: étel itt*
- Tsa'law:** [tsaʔ.law] *G* tul.n. *Tawkami* férfi
- Tsaro:** [tsa.ro] *G* tul.n. *Tipani* férfi
- Tsmuke:** [tsmu.kɛ] *G* tul.n. *Tipani* falu
- txei:** [tʰe.i] *G* fn. *síkság, puszta*
- u'imi:** [u.ʔi.mi] *ASG* fn. *színpompás légköri jelenség (sarki fény)*
- U'imi huyuticaya:** [uʔimi hujutikaja] *ASG* tul.n. *egy klán neve* (nem szó szerint értve)
- Ukamtsu:** [u.kam.tsu] *G* tul.n. *Tipani* férfi
- ulivi mari'tsey mak'dini'to:** [ulivi mariʔtsej makʔdiniʔto] *ASG* szövőkeret (szó sz.: sok ág együtt erős)
- ulu'tah inib'sey mulsi:** [uluʔtah inibʔsej mulsi] *ASG* fn. *levél tányér*
- Umkansa:** [um.kan.sa] *G* tul.n. *Tipani* falu
- Unipey:** [u.ni.pej] *G* tul.n. *Tipani* nő
- utral utu mauti:** [ut.ral u.tu ma.u.ti] *ASG* fn. *gyümölcsfa (pandorai növényfaj)* (összetétel ebből: *utral* fa és *utu mauti* banánszerű gyümölcs)
- utu mauti:** [u.tu ma.u.ti] *ASG* fn. „*banán-szerű*” nyomógyümölcs (pandorai növényfaj)
- Va'erä Ramunong:** [va.ʔɛ.ræ ra.mu.noŋ] *G* tul.n. *Vaderas Völgy*
- Vayaha:** [va.ja.ha] *G* tul.n. *Tipani* falu

J Változások listája

A változtatások listája azon felhasználóknak készült, akik szeretnék tudni, hogy milyen frissítések történtek. (A lista a gyakori frissítések miatt nem kerül fordításra.)

- **13.4** - Added new Avatar lead character name and clan, **Tomowari** and **Metkayina**
- **13.332** - Disambiguated the definition of **takuk**. Also changed **fmetok** to vtr. Getting more precise all the time!
- **13.331** - Disambiguated the definition of **pongu**.
- **13.33** - Vocabulary added from naviteri.org, February 28, 2017.
- **13.32** - Moved Na'vi clan names to Proper Nouns block.
- **13.31** - Fixed silly typos for **pllhr** and **säpllhr**. Thanks elf!
- **13.301** - Typo/format corrections for several words. No visible changes to the .pdf
- **13.3** - Vocabulary added from naviteri.org, December 31, 2016 and January 2, 2017.
- **13.294** - Corrected stress for **niolo'**
- **13.293** - Corrected infix IPA for **ue'**
- **13.292** - **zong** changed to vtr. Thanks, Plumps!
- **13.291** - Various minor corrections suggested by Plumps and eejmensenikbenhet.
- **13.29** - Vocabulary added from naviteri.org, June 30, 2016. Some important new words in this one.
- **13.284** - Corrected accent for **lefpomtxok** and **kelfpomtokx** Plumps. Wou!
- **13.283** - Corrected IPA for **säplltxe** and **säplltxevi**. Plumps again. ;)
- **13.282** - Added derivatives of **nguguay**
- **13.281** - Updated **kan** with vtrm. and vtr. definitions.
- **13.28** - Vocabulary added from naviteri.org, November 30, 2015
- **13.272** - Corrected **mikvä'** to add missing glottal stop. Blue Elf found that one.
- **13.271** - Corrected **narvä'** to add missing glottal stop. Thanks to Tanri for spotting it.
- **13.27** - Added **pxawngip** from naviteri.org, September 30, 2015 and **palulukantsyìp** from naviteri.org January 22, 2012
- **13.26** - Added **plltkeyu** from naviteri.org, August 30, 2015
- **13.251** - Corrected **fekumnga'** as adj.
- **13.25** - Vocabulary added from naviteri.org, August 30, 2015

- **13.24** - Vocabulary added from naviteri.org, July 31, 2015. This addition contains words previously seen in the ASG and Pandorapedia. From Paul: "For those who may have seen different versions of these terms: At the time the Activist Survival Guide was submitted for publication, understanding of the Na'vi language was still developing. As a result, the publication and Pandorapedia do not always reflect the agreed-upon definitions and usage. Please consider the [words added with this update] the most current approved versions."